

metin
yegin

istanbul

öyküleri

dih

www.dih.org.tr

hayalci hücre: #50 dünyanın sokakları #5 | metin yeğin | istanbul öyküleri |
metin yeğin ©2024 hayalci hücre | bu kitabın türkçe yayın hakları metin yeğin
ve hayalci hücre yayın'a aittir. | yayına hazırlayan: deniz lodos | kapak
tasarımı-dizgi: nail dündar | baskı-cilt: repar tasarım matbaa, yenibosna
merkez mh. cemal ulusoy cd. no: 43 bahçelievler/istanbul (sertifika no: 40675) |
1. baskı 2024 / istanbul | isbn no: 978-625-6597-40-2 | sertifika no: 73832 |
hayalci hücre yayın lema yayıncılık basım dağıtım kırtasiye ticaret limited
şirketi sinanoba mahallesi aktay caddesi A3-27 blok no: 6a iç kapı no: 6
büyükçekmece / istanbul | <https://hayalcihucre.com>

metin
yegin

dih

www.dih.com.tr

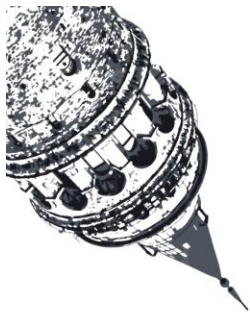
metin yeğin

1963'te İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Cambridge Üniversitesi'nde sinema eğitimi aldı.

‘ViranşehirAx u Av Komünü’ örgütlenmesine öncülük etti. Evsiz aileler ile birlikte barınma hakları için kerpiç evler yaptı. Buenos Aires'te gecekondulu mahallerinde alternatif okul inşa edeken bu kerpiç yöntemini oraya da taşıdı. Radikal, Özgür Gündem, Özgür Politika gazetelerinde ‘Dünyanın Sokakları’ köşesinde özellikle dünyadaki neoliberal kent inşası ve buna karşı mücadele deneyimlerindeki yaşadıklarını yazmaya devam etmekte. Şili de işgal üniversitelerinde alternatif halk eğitimi için mücadele etti.

Belgeselleriyle de sokakları anlattı. Kanaltürk, CNN Türk, Hayat Tv’de iki yüzden fazla ‘Dünyanın Sokakları’ programı kuşak olarak yer aldı. NTV, Venezuela Telesur, Arjantin, Macaristan televizyonlarında da belgeselleri vardı. BBC ve Açık Radyo’da radyo programları yaptı. Dünyanın birçok festivalinde belgeselleriyle yer aldı. Gazete Duvar’da yazılar yazıyor.

‘D’ filmi ile belgeselde yaptıklarını kurmaca filmde de gerçekleştirmeye çalıştı. Sadece dayanışma ile film endüstrisine karşı bağımsız film yapmak için yüzden fazla insanla birlikte yaptıkları bu film Ahmet Uluçay bağımsız film ödülünü aldı. 2001’de ölüm orucu sonunda cezaevinden çıkanlarla birlikte bir grup sinemacıyı buluşturan ‘film kolektifi’ oluşumuna öncülük etti. Bu çalışma sonunda belgeseller yapıldı, ödüller alındı. Barışa Rock Festivali ve Uluslararası İşçi Filmleri Festivali’nin ilk örgütlenmelerinde yer aldı. Dünyanın her yerinde sempozyumlarda, kongrelerde, fabrikalarda, üniversitelerde, mitinglerde konuştu ve deneyimleri birbirleri ile buluşturdu.

II	S
19	CE
23	K
29	C
35	B
39	B
45	P
49	D
57	ER
61	E
71	D
79	G
85	i
91	UC
97	MO
103	O
109	Y
113	SOF
119	T
125	U
129	Firari Aşklar

“Anlattıklarımın hepsi gerçek çünkü ben uydurdum.”

Boris Vian

S

Onun en çok ellerini hatırlarım. Bir gün kapı açıldı, Hasan Amca'yla birlikte içeri girdiler. Babamın elini öpmek için şöyle bir kavradı. Bulunduğum yerden yani ellerin on santim kadar altından yüzümü kaldırıp baktığımda, babamın bütün elini onun parmakları arasında güçlkle seçebildim. Babamın elleri ki bütün baba elleri gibi çok büyüktü ama gerçekten büyüktü. Yine bulunduğum yerden rahatlıkla görebildiğim nargile marpucunu artık tamamıyla göremez oldum. Nargile marpucu benim için önemliydi çünkü onu benden zorla ayırdıkları emzik yerine koyuyor, ne zaman fırsat bulsam ağzıma sokuyordum. Babamın ellerini ve nargile marpucunu yok eden eller geldikleri gibi geri çekilirken şöyle bir başıma uğrayıp saçlarımı okşadılar. Bir yandan da saçlarımın temizliğini kontrol ettiler. Saçlarım bitli miydi bilmiyorum ve annem bunu duysa küser ama ben her zaman Suzan'dan önce saçlarımın bitli olduğunu düşünürdüm. Daha doğrusu böyle bir efsane hoşuma gidiyor. "Çocuklar biliyor musunuz? O bitler öyle bir tatlı kaşındırır öyle bir tatlı kaşındırır ki," diye sanki kutuplarda bir ayı ile karşılaşmış serüvenciler gibi yıllarca herkese anlatıp durdum. Hemen bir gün sonra Suzan biz dört kardeşi banyo kazanının önünde diziverdiğinde, ben hala gözlerimi ellerinden ayıramamıştım. Kazan öyle bir kaynıyordu ki lokomotif falan beklemeden yol alıp gide-

cek gibiydi. Değil bitler, kumral kalorifer b-
cekleri bile bu sıcaklığa dayanamayıp çoktan
ekip giderlerdi. Bizim bitler de çekip gittiler –
ya da aslında hiç yoktular– ama biz korkudan
olduğumuz yerde çakılı kalıp, korkunç ve m-
barek elleriyle Suzan’ın iri tahta parçalarını
kibrit p gibi kırıp kazana dolduruşunu izli-
yorduk. Kazanın içindeki her nasılsa buhar-
laşmamış kaynar sular başımızın üstünden
boca edildiğinde de hareket edemedik. l
yıkayıcılarını imrendirecek titizlikteki bu yı-
kama eylemi karşılarında, biz dört kardeş ellerin
denetiminden bir türlü kurtulamadık. Her sağa
sola kaışımızda eller başımızın üzerinde beli-
rip bizi hizaya soktu.

O günden sonra Suzan ve elleri uzun bir süre
bizimle birlikteydi. Haminne’nin odasıyla
Cazcı Nedim Abiler’in odasının arasındaki
mutfak koridorunda Hasan Amca’yla birlikte
yattıklarını düşünüyordum. Aslında hiç onu
yatarken görmedim ama –daha sonra okullarda
da öğretildiği gibi– herkesin yatması gerektiği
kanaatindeydim. Sabahları uyandığımda ahşap
evin merdivenlerinden sessizce yukarı fırla-
maya çalışırdım. Ne kadar sessiz olursam ola-
yım arka odada kalan basımevci İhsan Am-
ca’nın kızı Gülnaz’dan kurtulamazdım. O da
peşime takılır, birlikte yukarı çıkarken bir kat
Üstteki yakın geleceğimizin tırnak kontrolcüsü,
bit tespit edicisi sekizinci ilkokul müdürü
Remzi Baransel Amcaların odalarının önünden
sürünerek geçerdik. Hangi saatte çıkarsak ı-

kalım, Suzan'ı her zaman sıcak zencefilli stlaçlarla bizi bekler vaziyette bulurduk. Biz stlaçları yerken o, tel dolaptaki kavrulmuş kıymadan bir parça çıkarıp ocaktaki tarhananın içine katar, diğer parçasının içine ince ince soğanlar doğrayıp üzerine yumurtaları kırdığında, yumurtalar kavrulmuş kıymaların üstünde daha dağılma fırsatı bulmadan diğer ocaktaki tarhanayı karıştırırdı. Bu arada çayı demler, üstümüzü düzeltir, soba için odunları parçalardı. Ateş ütüsünün içine kor kor olmuş kömürlerden doldurup o sürat içerisinde zorlukla seçebildiğim babamın iç yeleğini ütülerdi. Biz zencefil tadını damağımızda dolaştırarak dolaştırarak sütlacı bitirdiğimizde bakır kaplar elimizden uçuverir, kalaylandığı ilk günden daha parlak bir şekilde raflardaki yerini alırdı.

Biraz sonra Haminne'nin ziyaretçileri gelmeye başladılar. Süleymaniye'nin dar sokaklarındaki ahşap evlerinin odalarından kocalarını, babalarını işyerlerine, Beyazıt'taki kahvehanelere gönderen kadınlar, kızlar, Suzan'ın yeni sildiği dar merdivenlerden oflaya oflaya çıkar, odanın ortasındaki –yine Suzan'ın yaktığı– homurdanarak yanan sobanın başına toplanırlardı. Adile Hanım Teyze gelirdi. Remziye Hanım Teyze gelirdi. Hâkim beyin karısı teyze gelirdi. Hatta bazen solda, Bozdoğan Kemerî'nin hemen yanında oturan mebusun karısı da gelirdi. O, teyze değildi. Mebusun karısıydı. Evde kalmış kızlar, kalmaya yakın kızlar ya da ilerde biz de kalabiliriz korkusu öğretilecek

kızlar gelirdi. Hepsi Haminne'nin etrafında dizilirlerdi. Haminne pencereden uzattığı iple üç kat alttaki kapının kontrolünü elinde tutar, kapıyı istediğine açar, istemediğine açmazdı. Suzan herkese köpüklü kahveler taşırdı. Hangi arada yaptığını göremediğim, içleri naneli çökeleklerle dolu börekler sunardı. Üstüne içilen demli çaylar, kahvelerin köpükleri fincanların kenarındaki bu köy çökeleğinin izlerini engelleyemezdi. Ama Haminne fallarına bakarken bu izlerin arasından bile geleceklerini seçer, kimin kısmetinin hayırlı olup olmadığını anlardı. Çoğunu zaten kendisi evlendirmiş ya da evlendirecek olduğundan bu konuda hemen hemen hiç yanılmazdı. Evde kalmış kızların baş ağrıları, adet sancıları için otlar önerir onların İstanbul'da hangi aktarda olduğunu eklerdi. Eğer aktarda bitmişse nereden toplanabileceğini söylerdi. Bu otları toplarlarken, bu çeşit baş ağrılarının ömürleri boyunca geçmesini sağlayacak birilerine rastlamaları onları hiç şaşırtmaz, her nedense rastlanılan kişi bir yerlerden birilerinin tanıdıkları çıkardı. Eve el öpmeye getirilen damat adaylarıyla konuşur, onları ölçer biçerdi. "Akşama balık yapalım," derdi. "Kızım Suzan git istavrit al. Unutma uzun, küçük ve ince olan istavrittir." Sonra damat adayına döner, yüzünü incelerdi. Eğer aday buna hiç ses çıkarmazsa kaybederdi. O çıkar çıkmaz, "Yok kızım!" derdi, "Bu adam yaramaz, bu adam ya cahil ya sümsüğün biri, hayatınız boyunca ezilip gidersiniz bu herif

sesini bile çıkarmaz.” Yok, damat adayı “Uzun, küçük ve ince olan hamsidir, istavrit yassı ve biraz daha büyük olandır,” derse Haminne adaya şöyle yukardan küçültücü bir bakış atar ve devam ederdi. “Kaç yaşındaydın sen evladım?” ve daha cevap vermesine fırsat vermeden sanki ilk kez söylüyormuş gibi söylediğini tekrar ederdi. “Küçük ve ince olan istavrittir.” Aday bu sırada tartışmaya devam ederse yine kaybederdi. “Bu herif iddiacı, hırslı, dediğim dedik. Çok çekersin.” Aday böylelikle tarihe karıştırdı. Gelin adayı da baş ağrısına karşı bir süre daha Haminne’nin ilaçlarıyla kendini avuturdu.

Sonra Vasfiye Hanım Teyze gelirdi. Haminne’nin yanındaki yerine oturur oturmaz, Suzan sırtına hemen yastık koyardı. Bu esnada, Vasfiye Hanım Teyze’nin kaybettiği zamanlarda sunulan tüm ikramlar Suzan tarafından peş peşe getirilir, o da sırasını beklerdi. Haminne ne zaman müsaade ederse bütün yüzler Vasfiye Hanım Teyze’ye dönerdi.

Haminne, “Ee nasılsın Vasfiye?” der demez o da anlatmaya başlardı.

“Önce İngrid geldi sokaktan. Üstünde bizim Atiye’nin puanlı eteğinin kırmızısı, diz kapaklarının altına kadar çekilmiş çorapları...”

“Ayy Vasfiye Abla, Rüzgârlıbayır’daki çoraplardan mı?”

“Yok yok, Kasablanka’daki Alman kadının-kiler gibi. Sonra Clark yolun başından doğru gelir bir clark çeker, bir clark çeker...”

Bunun üstüne uzun bir “Ah!” çekerdi Adile Hanım Teyze. “Ahh, ah! Şu adamla bir yat-mazsam vallahi de billahi de gözüm açık gidi-cem.”

Sonra Vasfiye Hanım Teyze ballandıra bal-landıra anlatmaya devam ederdi. Hepsi birden ağlar, hepsi birden mutlu olurdu. Hâkim beyin karısı bir yandan gözlerindeki yaşları siler-ken,”Ben de bizim beyle aynı filme gittim ama bu kadar güzel değildi,” derdi. Film biter bit-mez, “Hadi bi daha anlat Vasfiye. Hadi bi da-ha, bi daha,” diye tuttururlardı. Vasfiye Hanım Teyze filmi bir daha anlatmaya başlar ve her seferinde bir başka, her seferinde daha güzel anlatırdı. Yalnız bu anlarda Suzan’ın durduğu-nu görürdüm. Kapının yanına ilişir, herkesten daha fazla ağlayıp, daha fazla mutlu olurdu. Kocaman elleriyle güzel gözlerindeki yaşları silmeye çalışırdı ama her şeyi yapabilen eller buna karşı çaresiz kalırlardı. Mutluluktan gü-lerken gözleri sanki zencefil tadındaydı. Film biter bitmez hemen hareketlenir, biraz kuruya-bilme şansı yakalamış kahve taveleri dolu fincanları hızla toparlar, kırılmış odun parçala-rıyla sobayı canlandırırđı. Sıcak suyla sabun-lanmış bezlerle ağızlarımızın kenarındaki bö-rek parçalarını silerdi. Gözlerindeki mutluluk zencefillerini de yine sütlaçlarına iade ederdi.

Bazen akşamları Gülnaz’ı atlatıp yukarı çı-kar, o günün zencefilli sütlaçlarından arta kalıp

kalmadığını kontrol ederdim. Suzan banyoda eteklerini dizlerine kadar sıyırmış çamaşır tokmaklarken bana şöyle bir bakar mıydı bilemem ama ben yalnızca ellerini görürdüm ve ellerinin içindeki tokmağın inip kalktığı çamaşırıları. Kaynar suyun altında yumuşamış çamaşırıları görünce banyodaki halimiz aklıma gelir, her tarafımı ateş basardı. Elleri yerinden kalkar, benim için sakladığı zencefilli sütlacı önüme verirdi. Bu sırada içerdeki odada, orkestrada trampet çalan Cazcı Nedim Abi ile karısı Münevver Abla'nın bu akşam yatağı kim serecek kavgası başlar, benim üçüncü kaşığım ile altıncı kaşığım arasında odaya girip onlar için yatağı yapardı. Nedim Abi ile Münevver Abla, Suzan'ın yatağı kimin yerine yaptığı kavgasına devam ederken, ben onun elleri altında yumuşayan çamaşırlara acıya acıya zencefilli sütlacımı yerdim.

Gürültü biraz artınca sekizinci ilkokul müdürü Remzi Baransel Amca, “Çalışamıyorum biraz susun,” diye bağıırdı. Onun çocuk dergilerine notalı çocuk şarkıları yazmasına zaten sinir olan Nedim Abi hemen trampet çalmaya başlar eğer tartışma uzarsa, kendisinin çaldığı bir çingene parçasını ulusal bir çocuk marşı olarak kendi bestesi diye dergilerde yayınladığını herkese söyleyeceğini bağıırıp dururdu. Haminne'nin bastonunun üç kez yere vurmaıyla birlikte bütün tartışma, sütlac ve çamaşırlar biterdi. Suzan bu sefer çamaşır sularıyla yerleri ovmaya başlardı.

~

CE

Motorun gelmesini bekliyorduk. Güneş iyice yükselmeye başlamıştı. İskelenin halat bağlanana yerinin üstüne çöktüm. Heybeli'nin arka yüzünü seyretmeye başladım. Ağaçlar kıyıya kadar iniyor, balıkçı motorları kıyıya yaklaştıkça sanki ağaçlara tırmanacaklarmış gibi görünüyordu. Denize henüz güneş sızmaya başlamamıştı. Elinde tüfeği ile bir asker gelip önümde durdu. Balıkçı kayıkları onun arkasında kaldılar. Yerimden kalkıp denize doğru ilerledim. Orada duran birkaç kişi hemen uzaklaştı. Denizle arama asker giremeyecek bir yere gelip balıkçıları kaldığım yerden seyretmeye devam ettim. Oltalar denize sallanıyor, dışarı çıkarken boğazına saplanmış iğnelerle balıklar güneşte şöyle bir parlayıp sandala çekiliyorlardı. Balıkçı boğazının parçalanmasına aldırmaksızın hızla iğneleri söküp yenileri için denize sallandırıyor. Bir motor sesi duydum. Denize titrer gibi bakan birkaç kravatlı adamla beraber gelenin beklediğimiz olmadığını anladığımızda hayal kırıklığına uğradık.

Karaköy'e iner inmez sahile gidip balık almalıydım, yeni tuttukları olta balıklarından. Elimi cebime attım. Yeni basılmış olduğu kâğıdından belli olan banknotlara değince alışveriş listesini uzatmaya başladım. Birkaç da kıvrıkcık almalı. Tabi bir de rakı. Biraz daha

listeyi uzatmayı düşünürken birden o kadar param yokmuş gibi geldi. Denize iyice yaklaşıp cebimden çıkarıp şöyle bir baktım. Yeni resimli yeni imzalı paralardandı. Paradan, balıktan ya da rakıdandı herhalde yüzüme bir gülümse oturdu. Dönüp motorun geleceği yöne doğru baktım. Kravatlı adamlardan biri suratıma öyle bir baktı ki gülümsememi, balık ve rakıyı öbür sahile erteledim.

Motor yaklaşmaya başladı. Birkaç subayla beraber savcı beyin geldiğini gördüm. Şapkamı çıkardım. O dönüp bakmadı bile. Öbür uçta duran kravatlı adamlar da hiç dönüp onlara bakmadılar. Askerler subayların gelmesi üzerine hazır ola geçtiler. Subaylardan bir tanesi “rahat” diye mırıldandı. Yandakilerle bir konuşmaya başladı. İki grup arada bir birbirlerine doğru baktıklarında bir sessizlik oluyordu ama savcı beyler pek de neşesiz değildi. Ben ise hangi tarafa dönsem terslenir gibi olduğumdan denize bakmaya devam ettim. Ama ne olur olmaz diye yine de şapkamı giymedim.

Aslında alışıktım. Çingene olduğum için küçüklüğümünden beri bu bakışları iyi bilirim. Ben akşamı düşünmeye devam ettim. Balığın yanına bir de cigaralık ayarlarınız diye düşündüm. Sanki kokusu burnuma geldi. Zaten kahvede bugün beni beklerler. Mutlaka bir kayıntı isterler. Motor yanaştı. Askerler, subaylarla savcıya dalgadan sallanan kayığı tuttular. Diğerleri kendileri atladı. Ben herkesin binmesini bekleyip sonra tekneye bindim. Herkes öne doğru

gitti. Dışarıya oturup bir sigara t  t  rmeye başladım. Onlar içeri girip başka yer olmadığı için karşılıklı oturdular. Birbirleriyle ateş alış-verişi yaptılar. Gidip yanlarına oturacaktım. Vazgeçtim. Kravatlı adamlardan biri dışarı  ıktı. Tam yanıma doğru gelirken orda olduğumu fark edip öbür tarafa yöneldi. Büyük bir dalga onu baştan aşağı ıslattı. Neredeyse denize çekecek diye uzanıp sırtından doğru yakaladım. Yüzünü çevirip baktı. Sırılısıklam olmasına rağmen yüzündeki tiksinti silinmemişi. Onu yakaladığım için pişman oldum. O benim tarafımdan yakalandığı için pişman oldu. Savcı Bey gelip paltosunu sırtına koydu. Adam ona teşekkür etti. Ben ıslanmış ellerimle, ıslanmış sigaramla orda kaldım.

Adadan iyice uzaklaştık. Rüzgârın taşıdığı dalgalardan iyice ıslandım. I eri girdiğimde kenarda oturan askerin yanına yaklaştım. Asker ileri doğru çekildi. Bacaklarımı uzatıp oturdum. Ama savcı beyden korkum yüzünden hala şapkamı elimde tutuyordum. Bizim ufaklığı, son numarayı düşündüm. Savcı gibi söz sahibi olmasını isterdim. şöyle uzun c ppesiyle mahalleye bir geldi mi, ne havamız olurdu. Mahallede hırsızlar, cep iler hepsi el pençe dururdu. Nerede. Galiba deniz tuttu beni. Yoksa baba mesleklerini ona devredip gidecektik.

Tekne kıyıya yaklaştı. Kalabalık bir grup, teknenin yanaşacağı yerde bekliyordu. Ben köprü üzerindeki balıkçılara baktım. Yakalanmış balıkların, kursaklarındaki küçük yem

uğruna peş peşe misinanın ucunda sallanmalarını seyrettim. Deniz kenarına dizilmiş seyyar satıcılardaki yeni yıkanmış kıvırcık salatalar, rokalar iştahımı açtı. Rakı yine aklıma geldi ve yine paralarımı kontrol ettim. Biraz ıslanmışlardı ama yerindeydiler. Kıyıya vardık. Bizle birlikte gelen büyük dalga, kıyıda fotoğraf makineleriyle bekleyen büyük kalabalığı boydan boya ıslattı. Teknedekiler birbirleriyle başlarını sallayarak vedalaştılar. Sonra benim önümden geçerken hepsi tiksintiyle baktı. Savcı bey geçerken ayağa kalktım, en aşağılayıcı bakış onundu. Arkasını dönüp demin ıslanan kravatlı adama, “Avukat bey hoşça kalın!” dedi. Dışarı çıktığında onlarca fotoğraf makinesi üstünde patladı. Avukatın etrafına da bir o kadar gazeteci toplanmıştı. Ben yavaşça kıyıya indim. Elime teknenin bir halatını alıp kıyıdaki babaya güzel bir düğüm atıp bir kez daha bağladım.

Balık, kıvırcık ve rakı almaya köprüye doğru gittim. Nasıl olsa param vardı. Bu sabah para kazanmak için bir başbakan astım.

~

K

“Ben bir Keldani Papazı olucam,” dedim. Yüzüme baktı. Adımı sordu. Hâlbuki biraz önce söylemiştim. “Aday” dedim. Bir daha sormasının hiçbir sakıncası yoktu. O yine sordu. Yine söyledim. Başka hiçbir şey sormadı. Keldani Papazı’nın ne olduğunu bilmediğine eminim. Ama o bunu hiç sormadı. Belki papazın bile ne olduğunu bilmiyordu. Her ismimi söylediğimde birkaç kere tekrar ediyordu. Dudaklarındaki isimim bir ikinci tekrarda sanki bir yolculuğa çıkıyormuş gibi ağızda yavaşça yok oluyordu. Bu yolculuklarla beni tanımaya çalıştığını anladım. Ona yardım etmek için başka şeyler söylemeye kalktığımda benim sesimi hiç kesmedi. Ama anlattıklarımı hiç önemsemedi. Adımdan başka hiçbir şey dudaklarından başlayan bu yolculuğu yaşamadı. İsmim yeterliydi. Ben de bir daha söyledim. “Aday”. Sonra bir daha...

Saint-Louis de Pera’ya, okuluma gitmek içimden gelmedi. İstiklal Caddesi’nde kalabalıkta münzevi olmak istedim. İnsan ormanında hızlı hızlı yürüdüm. Sağımdaki solumdaki hiç kimseye aldırımıyordum. Aklımda yalnızca o ve aşk tanrıçası İhtar vardı. Ona İhtar demeye karar verdim. Çünkü adını bilmiyordum. Bilmediğim uzun sarı saçları, derin mavi gözleriydi. Kendisi İhtar’dı, gözleri Neba. Bir yere oturdum. Neresi bilmiyorum. Garson geldi. Bir

şeyler istedim. Neydi hatırlamıyorum ya da bilmiyorum. Gözleri etrafı kaplamıştı. Bu mavi içinde herkes savaşı konuşuyordu. Havada kara sözcükler dolaşıyordu. Savaşa girmenin gerekliliği üzerine, kahramanlık üzerine hemen hemen herkes mutabıktı. Ama hangi taraf için kahramanlık yapılması gerektiği konusunda bazı ufak ayrılıklar vardı. Rumca, Ermenice ve Türkçe konuşuluyordu. Bazen de Fransızca. Yeni göçmenlerden söz ediliyordu. Kısık bir sesle yeni göç edilecek yerlerden. Satışlardan, ucuzlayan emlaklardan, buna rağmen pahalanan kiralardan, nasıl dolandırılmak istendiklerinden, nasıl iyi para kazandıklarından. Sözcükleri arkamda bıraktım. Maviyi yanıma alıp dışarı çıktım.

Henüz geçen hafta alt kata taşınmışlardı. Pazardı. Sabah dörtteki ayinden dönmüştüm. Ayinde giydiğim elbiselerle ona göre mutlaka gariptim. Bacağımda annemin yünden doku-duğu rengârenk çizgili pantolon, onun üstünde aynı renk cümbüşünü taşıyan yakasıyla kısa kollu ceketim vardı. İçimde beyaz gömleğim ve yeleğim vardı. Her zaman övündüğüm bu kıyafetler ilk defa üstümde bana da garip geldi. Onu görür görmez, en azından annemi hatırlatmak için yakama taktığım iğneleri saklamak istedim. Belki de annemi, beni saklamak istedim. Kapının yanında karanlığa bulanıp pantolonun renklerini boğmak istedim. O ise doğrudan gelip benden iğneleri istedi. Şaşkınlıktan Keldanice birkaç şey fısıldadım. “Efendim,”

dedi. “İsa’nın dili,” dedim. O bana yalnızca adımı sordu.

Pera’da pek Türk olmadığı için oraya taşınmaları beni şaşırtmıştı. Ama en son Selanik boşalmıştı. Oradaki evlerinden geriye ne kaldıysa, taşıyabildikleri her şeyle yola çıkmışlardı. Taşıyabildikleri arasında erkekleri yoktu. Yalnız kadınlardı. Başımdan aldığı siyah püsküllü, beyaz keçeden şapkayı onun başında görünce, o andan itibaren her şeyimin onun olduğunu anladım. Şapka onda kaldı çünkü öyle istedi. Ben ona adımı söyledim. Çok uzun yakalı kazağının üstüne düşmüş saçlarının bir kısmını alıp, koni şapkanın altına topladı. Çok güzeldi. Çünkü güzel olmak istemişti. Birkaç şey söyleyip üst kata çıktım. Aslında hangi dilde söyledim bilmiyorum. Ama o beni anladı. Kıyafetlerimi değiştirip hemen geri döndüm. Taşıyamadıkları dolapların altına girdim. Masaları diğerleriyle beraber merdivenlerden yukarı sürükledim. Onların gözlerine baktım, anne ve kardeş gözleriydi. Aynı renktiler ama etrafı boyamıyorlardı. O kenarda durup bizi seyretti. Buna hiç şaşırmadım. Hissettim. Öyle olması gerekiyordu. Bir çini sobanın altına girdim. Sobanın üstünde mavi dışında her renk vardı. Mavi yalnızca oydu. O Neba idi. Kolum mavisi olmayan sobanın altında kaldı. Küçük bir çığlık attım. Çığlıktan, iğnelerim kadar utandım. Ağrı omzuma doğru tırmandı. Gözüm karardı. Etrafım mavi karanlık oldu. Sobayı, karanlığı tutup kolumdan kaldırdılar. Yüzüme su serptiler. Acıyı bilir gibi baktılar. Kolum ağrısıyla baş başa kaldığında o geldi.

Kolumu tuttu. Ağrı omzumdan ellerine doğru gitti. Bitti. O kendi kolunu tutarak geri döndü. “Biliyor musun sen beni rüyada gördün,” dedi.

Yukarıya odaya çıktım. Onu gördüğüm unutulmuş rüyayı hatırlamaya çalıştım. Hatırlayamadım. Kitab-ı Mukaddes’i önüme aldım. Kralın unutulmuş rüyasının hatırlanması için bizleri tehdit ettiği bölümü açtım. Okudum. Bir daha okudum. Bana hiçbir şey anlatmadı. Rüya bence yalnız hatırlanınca vardı. Ama onun olmaması mümkün değildi. Demek ki rüya da vardı. Atalarımızın sırlarına gömüldüm. Babamın Babil Patriği’nden aldığı kâğıtları önüme serdim. Kutsal İsa’nın dili kâğıtlarda gün ışığı ile parladığında hala hatırlayamamıştım. Bu gece yıldızlara bakmadığıma hayırlandım. Geleceği gösteren Xarasuta’ya sahip olmadığım için rakamlara sığındım. Sayılara Asur tabletlerindeki adlarını verdim. Unuttuğum rüyayı aradım. Gözlerim yorgunluktan kapanıp uyumak üzereyken, birlikte yürüdüğümüz, çatılardan üstümüze nar tanelerinin, kuru üzümlerin atıldığı bir düğün görmeyi umdum.

Böyle bir rüya görmedim ya da unuttum. Ondan sonraki günlerde de görmedim. Geleceğin habercisi yıldızlarda geçmişin rüyalarını aradım. Her gün okula gitme kararıyla odadan ayrılıyordum ama gidip gitmediğimi bilmiyordum. Okulda yalnızca dokuz kişi olduğumuzdan herkes endişelenip bana bir şeyler sordu. Bense unutulmuş rüyaları hatırlamak için on-

lardan rakamlar istedim. Perhizin son günlerinde olduğumuz için yorgun düştüğümü düşündüler. Sessizliğe saklandım.

Günleri gün doğumuna değil ona göre ayarladım. Ne zaman geri dönsem, onu merdivenlerde buldum. Kolumun ağrısını ancak iki gün sonra başından savdı. Her zaman giymiş olduğu çok uzun yakalı kazağı ile birlikte benim külahım da hep başındaydı. Kimse ona karışmıyordu. Kenarları ısırılmış ekmeklerle beni beklerdi. Soğumuş çorbaların yarısıyla. Avuçlarında o gün kokladığı çiçekleri taşırdı.

Bir gün benle birlikte yürümeye başladı. Birden gece oldu. Dolmabahçe sırtlarında yıldızların yanına oturduk. Yıldızlara hiç bakmadım. O ve zaman o kadar güzeldi ki geleceğe bakmaktan korktum. Ellerimi yüzüne attım. Saçlarından boynuna... “Galiba bitiyor,” dedi. Şaşırdım. İsa’nın diliyle konuştu. Birden uzun yakalı kazağını tutup bedeninden sıyırdı. Belinden, boynuna kadar ikiye ayrılmıştı. Ayın gümüş ışıkları parçalanmış bedenine yapışmış şarapnellerde parlıyordu. Kalbi dışarıda atıyordu. İncecik kalmış derisinin altında o gün yediğim ekmeklerin köşelerini gördüm.

Onu yıldızların yanında bırakıp kaçtım. Okulu, o büyülü kenti terk ettim. Başkalarının bedenlerine, yüzlerine ya da kendime daha kötü yaralar açmak için büyük savaşa gittim.

~

C

Hava yağmur yüklüydü. Üsküdar'dan maviyi arkada bırakıp yürümeye başladım. Paris'ten geldiğimden beri bu kadar yürümek istediğim bir anı hatırlamıyordum. Hava üstüme yağmaya başladı. Aldırmadım. Yürüdüm. Paris'i yıkamaya çalıştım. Etrafta çarşıya gidenlerle, satıcılarla üstünü örttüm. Bana onlardan değilmişim gibi bakıyorlardı. Yağmura gizlendim. Islanmışlığım beni yabancı olmaktan çıkarıp meczup yaptı. Akla aykırı görünmem beni özgür kıldı. Yağmurda daha rahat yürür oldum.

Özgürlük beni Paris'e geri taşıdı. Paşakapısına geldiğimde hala son beş yıldır yaşadıklarımı kafamdan atamamıştım. Bir şimşek çaktı. Her yer aydınlandı. Selvileri gördüm, aşağı inmiş bulutların içindeydiler. Bir yıldırım düştü. Sanki yıldırımını da gördüm. Sesini duydum. Bir ağacı ikiye böldü. Ses, mezarlıkların üstüne düştü. Ölüler beni çağırdı. Yavaş yavaş Karacaahmet Mezarlığı'na doğru gittim. İçeri girer girmez Paris yok oldu. Yalnız yaşam üzerine yani ölüm üzerine konuştuklarımız geride kaldı. Bu konuşmaların mekânları, bulvar kafeleri, Sorbonne koridorları, kaldığım tavan arası yoktular. Sözcükler mezar taşlarıyla benim aramda gidip geldi.

Bulutlar o kadar aşağıdaydı ki sanki başımın üstünden yağmur yağmaya başlıyordu. Başımı

biraz yukarı uzatsam, bulutun üzerinden güneşi yakalayacak gibi hissediyordum. Başımı eğdim. Yağmurun ve sözcüklerin arasına mezar taşları giriyordu. Ölüm yaşamın sonu, yaşam ölümün başlangıcı –ruhuna el fatiha– bu dünya fanidir sakın aldanma –Cemazulevvel 1347– uyan ey gözlerim gafletten uyan, evvelce biz yok idik varlık lezzetini tattık...

Yağmur biraz durdu. Bulutlara sızan güneş, ölüm ve yaşam üzerine konuşmaları aydınlattı. Onlar bundan hoşlanmadılar, sağa sola kaçıştılar. Geriye yalnızca mezar taşları ve yeni açılmış bir mezar kaldı. Yağmurdan kaçan mezar kazıcısını bekleyen bir kürek, yanına yatırılmış bugün tarihli bir mezar taşı ve ben kaldım. Etrafa bir daha baktım. Aslında selviler de vardı, Karacaahmet Türbesi'nin içinde ayrıcalıklı ölümler de. Yürümeye devam ettim. Bulut büyük bir öfkeyle geri döndü. Mezar taşları bile görünmez oldu. Yağmur bacaklarıma yağmaya başladı. Ben dağılan konuşmaları aramaya başladım. Açık mezar ölüsünü beklerken geride kaldı.

İçi oyuk bir mezar taşının önüne geldim. İçinde bir iki meci diye gördüm. Durduramadım. Elim onlara uzandı. Para avuçlarımdayken, yağmurdan sıırıslam olmuş bacaklarımı hissettim. Hemen aldığım yere bıraktım. Çorba kokusu duydum. Sesler geldi. Ağzı olmayan bir ses duaya başladı. Birçok ses duaya katıldı. Bazılarının ağızları yoktu, ama hepsi çorba kokuyordu. İki üç adım geriye attım. Sesler

yaklaştı. Yağmur, çorba kokusunu yere taşıdı. Çürük kokusu havada kaldı. Koşmak istedim. Bacaklarım beni dinlemedi. Sanki sesler beni içine aldı. Yıldırım düşen ağaç aklıma geldi. Selvilerin yalnızca gölgeleri vardı. Selvi gölgelerinde, gölgelerini gördüm. Hep birlikte dua ediyorlardı. Birer adım geri çekildiler. Bazılarının bacaklarının bir kısmı eski yerinden ayrılmadı. Ellerindeki kâseleri avuçlarına vuruyorlardı. Tok bir ses geliyordu. Ne sesi olduğunu anlamadım. Kemik sesi gibiydi. Çorbadan geliyor diye düşündüm. Geri döndüm. Güneş yağmura sızdı. Hemen karşımda kapaksız gözleriyle cüzamlılar şeyhini gördüm.

Birden uzaklaştım. Dua sustu. Galiba kaşıkların kâselere çarpışları başladı ya da çene kemiklerine. Bir an her şey sustu. Yağmur durdu. Birisi seslendi. Yüreğim yarıldı. Ağaç kokusu burnuma geldi. Yeni yanmış taze ağaç kokusu. Yeşil vardı sesinde. Gidemedim. Dönüp cebimdeki bütün parayı oyuğa koydum. Kâse ve çene kemiğı sesleri duaya başladılar. Hep beraber benim için yakarmaya. Umutsuzdu, yakalandım. Biraz yürüyüp onun sesini bekledim. Üstüne yıldırım düşmüş ağaca yaslanmış olarak gördüm. Onu ve yıldırım düşmüş ağacı birlikte bulmak beni hiç şaşırtmadı. Zaten öyle olmalıydı. O bana değil, ben ona bir şey bağışlamışım gibi “Sağ ol!” dedi. Yüzüme bakıp, elinde kâsesi şeyhine doğru yürüdü.

Onu orada bıraktım. Sesi yanıma aldım. Bütün gece defalarca dinledim. Paris sesin altında boğuldu. Sabah gün ağarır ağarmaz bir fayton çevirip Karacaahmet'e gittim. Kimse olmadığı için tekkenin hemen önünde oturduklarını gördüm. Küçük çocuklar mezar taşlarını at yapmış bağıra çağıra oynuyorlardı. Bedenlerinin düşmüş parçalarına aldırıyorlardı. Düne inat parlayan güneşten cesaret alıp direkt yanlarına gittim. Hepsi bir araya toplandı. Çocuklar koşup aralarına gizlendi. Hep birlikte duaya başladılar. Ses, bazılarının ağzı olmadığından daha derinden geliyordu. Öne doğru hep beraber eğilip kalkmaya çalışıyorlar, kendilerini açığa çıkaran güneşten saklanmak için birbirlerine sokuluyorlardı. Hava yine çorba ve çürük kokuyordu. Oyuğa iki mecediye atıp onu seçmeye çalıştım. Âmin sesleri arasında, siyah örtülerle dolu kalabalığın önünden geçtim. Yoktu. Birden aklıma geldi. Yıldırım düşen ağacın yanına gittim. Ağacın yanında o vardı ve gözlerinde ben. “Merhaba,” dedi. Hemen merhabayı alıp diğer seslerinin yanına koydum. O gün ne dediyse onları yan yana koydum. Ağacın yarılmış yerine oturduk. Benden uzak duruyordu. Yanık ağaç kokusu üstüme sindi. Gözlerini sesleriyle birlikte taşıyamadım.

O hafta her gün gittim. Artık kimse beni gördüğünde dualar etmiyordu. Sanırım gülümsüyorlardı. Her gün topladığım sesler bana yetmiyordu. O yokken ağacın yanına gittim.

Ağaç, yanık kokmuyordu. Gözleri olmadan sesi, rengini kaybediyordu. Eve gittim mektuplar yazdım. Cebimdeki anahtarları bıraktım. Birkaç kitabımı sardım.

Tekkeye gidip ona görünmeden şeyhi buldum. Altın keselerini önüne koydum. Geleceği olmayan gözlerinden, vereceği kararı, geleceği görmeye çalıştım. Hayır diyeceği sırada eline sarılıp öptüm. Dudaklarımı çürük et kokusu sardı. Elini ısıırıp çürümüş bir parçayı koparttım. Yuttum. Elinden kopan parça ona acı vermedi ama yüzünün kalan kısmında benim için duyduğu acıyı gördüm. Tekkeye kabul oldum.

~

B

Yenilenleri sürüler halinde getiriyorlardı. Üstleri toza toprağa, kana ve yenilgiye bulanmıştı. Gökyüzü inadına daha parlaktı. Ölmenin daha zor olduğu bir gündü. Meraklı halk etraflarına toplanmıştı. At Meydanı'na bacaklarını sürüye sürüye getirilenler, arkadaşlarının kopmuş bacaklarının yerlerine bacak olmuşlar, kılıçlarıyla beraber kalan meydanda kolların omuz başlarını yırtık yenleriyle sarmışlardı.

İmparator at yarışlarını seyrettiği yerde oturuyordu. Atların kaslı bedenleri yerine savaşın parçaladıklarını seyrediyordu. Yürüyenler, yarışların kısıraklarından daha teslim, daha esir görünüyorlardı. Zincirsizdiler. Birbirlerine ancak kopmuş, eksik bedenleri kadar bağlıydılar. Ağlamıyor, haykırmıyorlardı. Sanki zaten böyle olsun diye gelmişlerdi. Esirlerin bir ucu meydana varmışken diğer ucu şehrin tepelerinden gelmeye devam ediyordu. Savaşın yorgunluğunu yenilgiyle beraber taşıyamaz olmuşlardı.

Uzun kargalarıyla esirleri dürtüyorlardı. Keskin kılıçlarının kabzalarından ellerini hiç ayırmıyorlardı. Zaferin tadı dayanılmaz geliyordu. Yarın uzun kargaları, keskin kılıçları olmadan kalabileceklerini akıllarına getirmiyorlardı. Şimdi esir olanlar da dün akıllarına bunu getirmemişlerdi. Hava da o kadar güzel maviydi ki.

Meydana yaklaştıkça kazananların askerleri, uzun kargılarıyla, keskin kılıçlarıyla onları meydana sokmaya başladılar. Bugün yerlerini kaptıran yarış atları, yol kenarlarından homurdandılar. İmparator, hükmetmenin tadına zafeirin tadını ekledi. Meydanda toplananlar çığlıklar attılar. Bizanslı askerler koridor yaptılar, yenilen Bulgarları ortalarına aldılar. Bacaklarının arasından çocuklar yenilenlerin yüzlerini inceliyorlardı.

İmparatorun oturduğı yere iyice yaklaştılar. Yaralarıyla daha kudretli, daha çirkin görünen yanlarına geldi. Hiçbir şey demeden saymaya başladı. O tam ilerlerken “Dur!” dedi. Anlamamış gibi yaptı. Uzun kargının sivri yeri karnına bir çizik attı. Çiziklerle dolu bedeniyle taşıdığı arkadaşını bırakmasını işaret etti. Bir an durunca aynı kargı yine bedenindeydi. Keskin bir kılıç kalkıp, arkadaşına son kez indi. O arkadaşının yalnızca yüzüne baktı. Son bakışını yanına aldı.

Yüz kişi kaldılar. Önlerindeki esirler, hepsi birbirlerine tutunmuş haykırarak yürüyorlardı. Ses, yürek derinliğinden geliyordu. Biri düşünce hepsi duruyorlardı. Hava çok güzel maviydi ama sanki bilmiyorlardı. Yerler kaygandı. Kanların kızılığı beyazla kirlenmişti. Yerlerde beyaz bir kayganlık vardı. İmparatorun karşısına vardılar. İmparator bir an onlara baktı. Onlar yaralı bacaklarının üstünde, kesilmiş omuz başlarıyla baktılar, yenilgileriyle birlikte baktılar. Geride kalanı, arkadaşının son bakışını

nı yanında taşıyanı işaret etti imparator. Yüreği titredi. Kollarından tutup öne çektiler. Yanı başından kalkan kızgın demirlerin parlak kızgınlığını gördü. Kızların içinden çıkmış demirlerin havada bıraktıkları yara izini gördü. Ateşin içinden çıkan demirler, arkadaşlarının gözlerine daldılar. Onları alıp yerdeki beyaz kayganlığa kattılar. Hepsi birden haykırdı. Yüreklерinden geliyordu ses. Kızgın kızıl demirler ateşlerin üstüne indi, bir an alevlenip üstlerinde kalanları yaktılar. Zaferin askerleri, yüreklerinden haykıranların önlerine uzattıkları kollarını birleştirdiler. Önlerine arkadaşının son bakışını taşıyanı koydular. Yerler daha kaygandı. O gözlerini kızgın demirlerden ayıramadan en önde yürümeye başladı. Arkasında doksan dokuz arkadaşı, yerdeki kendi gözlelerinden kaymamak için tutunmuş, peşinden geliyordu. Kazanan askerler yeni bir doksan dokuz kişi ve yeni bir tek kişi sayıyorlardı. Ayaklarını sürüyerek, topallayarak, yüreklerinden haykırarak gittiler. Hava da o kadar güzel maviydi ki.

~

B

Sevgilim öldü. Onu bir ezilmiş arabanın içinden çıkarmışlar. Yanında ben vardım.

Kapıdan içeri girdim. Duman her zamanki yoğunluktaaydı. Birkaçı kapıya baktı. Bana acıdı. Ben yine acı duydum. Bir masaya oturdum. İki üniversite mezunu, üç ilkokul terk vardı. Bana doğru döndüler, ayaktaki birisine, “M.’ye votka yapsana,” dediler. O, kapıdan çıkıp hemen yanda kayboldu. Onlar kâğıtları topladılar. Biri hızla karıştırmaya başladı. Hemen tabeladan oyunun sonuna ne kadar kaldığına baktım. Hemen bitmesi lazımdı. Hemen oynamam gerekiyordu. Önüme bir bardak geldi. Meyve suyunun rengi votkayla solmuştu. Hızla içmeye başladım –sevgilim artık yok– bir ilkokul terk arkadaş benim halimden anladı. “Benim yerime oynasana,” dedi. Hemen kâğıtlara sarıldım. Teker teker dağıtmaya başladım. Aklımdakilerle beraber. İki el arası, aklıma gerçek düştüğünde votkayla boğdum.

İstanbul’un son kalan plajlarında denize girerdik. Deniz solmuştu ama biz hala yaşıyorduk. Koli basilleriyle kim hızlı yüzecek diye yarışlar yapıyorduk. Solgun denize o kadar girmek isteyen vardı ki plaja damsız kimseyi almıyorlardı. Kapıda birikmiş erkekler gelen kızlara, gişe bekçilerine yalvarıyor ya da dışarıda çıkardıkları elbiselerini arkadaşlarına bırakıp, çay bahçesinden suya dalarak plaja su

altından sızmaya çalışıyorlardı. Yüksek duvarlar, denizin şehri İstanbul'daki garip bir ayrıcalığı saklıyorlardı. İçerde herkes birbirinin üstüne basarak yürüyordu. Bu kalabalık daha çok herkesi çekiyor yazın, güneşin sıcaklığıyla âşık oluyorlardı. Biz zaten âşıktık...

Kupaları yan yana dizmeye başladım. Önce karoyu çekip sonra elimdeki erkekleri karodan satmayı planladım. Basit bir oyundu. Sadece elli iki kâğıttan hangilerinin çıktığını sayıp, eline göre küçük planlarla hareket etmek gerekiyordu. Kupayla el tutup karo çektim ve sonra gelen karolara erkekleri satmaya başladım. Masada benim lehime oynuyorlardı. Sesimi çıkarmadım. Kâğıtlar beni ancak birkaç dakika gerçekten kopardı. Ama buna ihtiyacım vardı. Bardağın boş olduğunun farkına vardım. Kafamı kaldırdığımda hepsi bana bakıyordu. Anladım, cebimden bir para çıkarıp ortaya attım. “Bende bu kadar var,” dedim. Bir el onu aldı ve yeni bir votka almak için uzaklaştı. Birisi kâğıtları yeniden dağıtmaya başladı.

Kalabalığın arasından denize atıldık. Deniz hiç de sahilden تنها değildi. Sanki bir pazarda gezer gibi yüzmeye başladık. Kulaçlar birilerine çarpar, onların ellerini gözlerimizin içinde bulurduk. Aldırmazdık. Plajın kenarındaki çay bahçesinde, plaja giremeyen damsızlar, yüzmeyi bilmeyenler, denizin değil de bir suyun kenarında oturur gibi yaşayanlar oturur, hep beraber çekirdek yerlerdi. Çekirdeklerin kabukları küçük topluluklar halinde denizde

süzülürdü. Bu bahçe ile iskele arasına bir ip gerilmişti. Orası ayrıcalığın öte yanıydı. Birbirini boğarak şakalaşan erkekler, kiralık sandallarda oynayan kızlar, sürat motorları ve ailesini plaja sokmayan babaların, başörtülü annelerle beraber ıstırap halinde oturdukları kayıklarla doluydu...

“Sen oynuyorsun,” dediler. Birden elimdeki kâğıtlara baktım, öbür elimdeki hâlâ boş olan bardağa baktım. Kısa bir muhakeme yapıp, oyuna başladım. Herkesin duraklamasından yanlış bir şey yaptığımı anlayıp, “Ne oynuyoruz?” diye sordum. Yerdeki ası alıp bir başkasını attım. Beni korumaya çalışsalar da çaresizce ceza kâğıtlarını bana attılar. Yerdeki kâğıtları toplayıp bir tane daha attım. Bu kadar yanlış oynadığıma kızıp, bütün elimi boşalttım. Herkes kâğıtları yere attı. Birisi kendine gelip hemen toparlayıp yeniden dağıtmaya başladı. Canım sıkıldı. Bardak hala boştu.

Tam bu ipin ortasına bir sal yapmışlardı. Büyük varillerin üstüne tahtalar bağlamışlar ve bunları da birbirleriyle birleştirmişlerdi. Üstü hem sahilten de hem denizden daha kalabalıktı. Birileri atlıyor, birileri çıkıyor, bazıları diğerlerini suya iterken bazıları suya çekiyordu. Kızlar, erkekler birbirlerine dokunabilmenin başlangıcını yaşıyorlardı. Bedenleri güneşi emmiş, mutsuzluğu pek bilmiyorlardı ya da biz âşık olduğumuz için herkesi mutlu sanıyorduk. Suyun altına daldardık. Varillerin arasından yüzüp salın ortasına gelirdik. İki varilin

arasına girerdik. Orası suyla üstünü kaplayan tahta arasında bir karış kadar boşluğun olduğu bir yerdi. Yüzümüzü orda suyun üstüne çıkarır nefes alırdık. İki varilin arasına, suyun içinde iyice uzanırdık. Öpüşmeye başladık. Mayolarımızı dikkatlice sıyırıp sevişirdik. Öpüşmelerimizin birkaç santim üstünde, saldakilerin birbiriyle itişmesi olurdu. Tahtaların aralıklarından bacakların sıkışan etlerini görürdük. Denizin tuzunu dudaklarına taşırdım. Bedenini üstümde hissederdim. Çay bahçesindekilerin uğultusunu, itiş kakışın arasından seçerdim. Aldırmazdık, denize sığınırdık...

Yeni votka geldi. Portakal suyuna karıştırılmıştı. Umurumda değildi. Bir başka oyuna başladık. Ortağımla konuşmaya başladık. Dikkat etmek gerekiyordu. Elimdeki kâğıtların özel sayılarını topladım. Sınırlandırılmış sözcüklerle ne olduğunu ona anlatmaya çalıştım. O da elindekileri bana söyledi. Sözcüklerin anlamlarını çözdüm. Elimizde pek bir şey yoktu. Beni daha fazla oyalamadı. Etrafta seyredenler çoğaldı. Kafamı kaldırıp yukarı baktığımda bana bir şey söylemek isteyen birisini gördüm. Gözlerine söyle diye baktım. “Başın sağ olsun,” dedi. “Sağ ol,” dedim. Sevgilim öldü. Onu ezilmiş bir arabadan çıkarmışlar. Yanında da ben vardım.

Plajdan birden dışarı fırlardık. “Nereye gidiyorsunuz?” diyenlere “çok acele işimiz var,” derdik. Koşarak caddeye varıp minibüse atladık. Yine koşarak Bostancı’ya, dayımın işe

gittiği için boş olan evine giderdik. Dış kapı açılsın diye üst kattakilerden birisinin ziline basıp, kapıcıya yakalanmadan içeri girmeye çalışırdık. Evden içeri girer girmez yanımda taşıdığım tornavida ile kilidin göbeğini söker, yerine yanımda getirdiğim bir başkasını takardım. Dayım akıllı eser de gelirse, anahtar uysun ama kapı açılmasın diye önlem alırdık. Torna-vidayı bırakır bırakmaz soyunmaya başlardık. Birisi aniden gelirse çabuk giyinebilmek için üstümüzdekileri sırayla yan yana dizedik. Bedenindeki tuzu tadardım. Minibüse binip plaja dönerken, devrimden sonra her sokağa sevişme yerleri yapmayı kararlaştırırdık...

Elimdeki kâğıtları açıp ortağımın oynamasını beklerken, boş bardağımla kahvenin hemen yanındaki kömürlüğe gittim. Yerdeki boş votka şişelerine çarptım. Duvarın üstündeki dolu şişeyi buldum. İçerisi sidik ve kömür kokuyordu. Votkayı doldurduktan sonra portakal suyu kutusunu iyice sıkarak ancak bir yudum çıkartıp üstüne ekledim. Kutuyu boş şişelerin arasına savurdum. Şişeler yavaşça yan yattılar. Hemen bir yudum içip orayı da yok ettim.

Bir kış plajın kapısını söktüler. Sonra garip ayrıcalıklarımızın duvarlarını denizin içine yıktılar. Kamyonlarla molozlar getirip, duvarların üstünü örttüler. Sonra büyük kepeçlerle, hayatlarında gün yüzü görmemiş ustalara denizi öldürttüler. Oradaydık. Tren yolunun kenarına oturup cinayeti seyrettik. Tek kelime konuşmadık. Mavi, siyah kanamaya başladı.

Her yeni kamyonun gelişinde yara biraz daha büyüdü. Salın oraya geldiklerinde onu hiç umursamadılar. Birkaç kamyon, molozu üstüne döküp ölmek üzere olan denize gömdüler. Kaçamamış bir kayığın sivri uçları dışarı fırladı. Silindirler aykırı burunları moloza gömdüler. Üstlerine yanmış zift döktüler. Sonra makineler dünyası asfaltladı yine kendisi için maviyi. Deniz altında kaldı. Yaz altında kaldı. Asfaltlanmış sevişmelerimizin üstünden vızır vızır arabalar geçer oldu...

Sevgilim öldü. Onu ezilmiş bir arabadan çıkarmışlar. Yanında da ben vardım...

~

P

Gözlerine baktım. “Seni seviyorum,” dedim. Ses çıkarmadı. Yalnızca sigarasından uzun bir nefes çekti. Çaycı önümüze çayları koydu. Çaylara şeker atışını seyrettim. Galata Kulesi’ni gezmeye gelen turistleri kesti. Yüreğim ürperdi. Yüzüne baktım. Dil çıkardı. Güldüm. Güldü. Masanın üzerindeki şeker tozlarını ıslattığı parmağı ile toplamaya başladı. Ben masanın üstüne şeker kırıkları dökmeye başladım. O bir parmağını daha ıslatıp onları toplamaya başladı. Parmaklarım arasında kırdığım şeker parçalandı. Masanın üstüne dağıldı. O bir parmağını daha yalamayı bırakıp şeker parçalarını diliyle ağzına aldı. Bunu seyredip gülümseyen bir turistin yüzüne ters baktım. O bu boşluktan yararlanıp parmağındaki şekerleri yuttu. Parmagina yapışmış tütünler, masanın tütünleri şekerle beraber parmağından yok oldular. Güldüm. Güldü.

Havaya bir öpücük gönderdi. Havada kap-tım. Bizi seyrettiğini sandığım turistlere dönüp bakmadım bile. Ağzımdaki öpücüğün şekerlerini emmeye başladım. Sigara yaktı. Yanına yaklaştım. Ağzından çıkan dumanları izlemeye başladım. Yoğun dumanın dağıldığı yerlerde, turistlerin orijinallik olsun diye Türk kahvesi söylemelerini gördüm. Sigara dumanlarını havada dağıtıp onlara ulaşmasını engelledim. O dudaklarının kenarına sakladığı şeker parça-

sını diliyle çıkarıp uzattı. Dudaklarımla aldım. Damağıma biraz şeker, daha çok tütün ve masa tadı taşıdım.

Ellerini tuttum. Ona âşıktım. Ellerine daha çok âşıktım. Yukarı kaldırıp parmaklarının arasından parmaklarımı çektim. Onların arasından Galata Kulesi'ni ve biraz da gökyüzünü gördüm. Bulutlar parmaklarının arasından kaydılar. Bulutların gittikleri yere parmaklarımı tekrar soktum. Hemen geri çektim. Hiç oraya yakışmadılar. Onun yerine elini çevirip parmaklarının arasına gözlerini koydum. Gözlerinde her zamanki bulutlar vardı. Onlar hiç gitmediler.

Konuşmaya başladık. Konuştuklarımızın hiç bir anlamı yoktu. Ev kirasından, televizyon taksitinden konuştuk. Yalnızca miktarlar vardı. Onları zaten önemsemiyorduk. Yaşamımızı önemsemiyorduk. Birer çay daha söyledik. Çaylar gelene kadar bir iki miktar üstünde daha durduk. Çaylar tam geldiğinde köşede iki adam birbirlerine bağırmaya başladılar. Miktarlar söylediler. Biz onları seyretmeye başladık. Köşedeki midyecinin elinde hazırladığı yeni midye ile duraksadı. Enginar satan seyyar satıcının arabasını yanlarından geçerken yavaşlattı. Küfürler miktarlara karıştı. Biri arabadaki enginar bıçağını kaptı. Bıçak ucu kıvrık, kırık tahta saplıydı. Havada fazla oyalanmadan karşıdaki adamın karnına girdi. Ekmeğin içinden çıkarmış gibi yavaşça dışarı çıktı. Bir çığlık haklı olarak miktarları bastırdı. Enginarcı bı-

çağını seyrediyordu. Midyeciyi göremedim onun görüldüğü araya adam yığıldı. Diğeri elindeki bıçağa bir an şaşkınlıkla baktı. Eline baktı. O an elini suçladı. Eli umurunda değildi. Tahta sapın kırığını kapatıyordu. Damağım kurudu.

Adamı enginarcının üç tekerlekli arabasına yüklediler. Hızla iterek Kuledibi Hastanesi'ne doğru götürdüler. Adam elinde bıçakla kala kaldı. Miktarlar, kırık saplı bıçak birden bir kez daha anlamlarını yitirdiler. Adam sanki her şeyi tek başına bıçak yapmış gibi onu elinden savurdu. Zavallı bıçak üstlendiği suçla birlikte Galata Kulesi'ne çarpıp bir yerlerini yeniden kırdı. Sonra adam ağlamaya başladı. O kadar çirkin ağlıyordu ki bıçaklanması lazımdı. Yapamadım. Ellerim çirkindi.

Herkes yavaş yavaş dağıldı. Artık o kadar zaman geçmişti ki polis bile gelmişti. Kanların üstüne talaş atıp, kanla karışık talaşları kaldırım kenarına süpürmüşlerdi. Çayım soğumuştur. Ona baktım. Gözleri kırgındı. Bir bıçaklanış süresince onunla ilgilenmemiştim. Bıçağın yalnızlığını yaşıyordu. Ellerini avuçlarıma aldım. Havaya kaldırdım. Parmak aralarından gökyüzünü aradım. Kararmıştı. Bir bıçaklanış sırasında gün olmuştu. Günün ölümüne sebep oldu diye enginarcıya lanet okudum. Adama, kırık saplı bıçağa, bıçaklanmış adama bile lanet okudum. Kanla karışık talaşların arasında yiyecek bir şeyler arayan sokak köpekleri beni kendime getirdi. Ellerini ağızıma götürdüm.

Biraz sonra kalktık. ay paralarını masanın üstüne bırakıp aşağıya doğru yürümeye başladık. Ağzımdan parmaklarını çekip, “Seni seviyorum,” dedim. Parmaklarını yine ağzıma götürdü. Gözlerini göremedim ama bulutluydular eminim. Kule geride kaldı. Biraz aşağıdan sola saptık. Bir sürü erkeğin girip çıktığı bir kapıdan polise selam verip içeri girdik. Kalabalığı yarıp yanlarına gitti. Üstünü sıyırdı, göğüslerini açığa çıkardı. Bacaklarını ayırıp eteğini yukarı topladı, ellerini saçlarına sakladı. “Ben de seni,” dedi.

~

D

Galata Kulesi'nin altında avuçlarıma bakıyordum. Avuçlarımda tanrının doksan dokuz adı vardı ve en az altı-yedi tane kesik. Limana yeni bir kadırğa yanaşıyordu. Konstantinopol'a ilk gelişimi hatırladım. Gençtim. Adada bütün gençlerin hayallerini bu kent süslerdi. Manastırın bir iş için beni buraya göndermesine o kadar sevinmişim ki ağzına kadar dolu kadirganın güvertesinde geçirdiğim buz gibi günler bana vız gelmişti. Zaten o günlerde sapasağlamdım. Sol bacağımyın üstüne inip, büyük bir parçayla beraber gece uykularımı da benden alan gürz yarası olmadığından beni soğuk pek etkilemezdi. Bacağıma baktım, gürzün alıp götürdüğü yeri dolduran sargıların altında sanki bakıldığını anlamış gibi yeniden sızladı. Aslında hava da soğuk değildi. Kule nin uzayan gölgesinin dışına çıkıp bacağımyı güneşin altına uzattım. Geçmişe sığındım.

Bir arada hiç görmediğim kadar çok insanın kule için taşlar taşıyışı beni o kadar şaşırtmıştı ki insanların bir araya geldiklerinde neler yapabileceklerini ilk defa o zaman düşünmüştüm. Ve şu karşı taraftaki evin hemen altına oturup şehrin büyüünden önce insanların büyüüne kapılmışım.

Günler işaret veriyordu. Rahmetullah gelmeden önce Midilli'den, Rodos'tan âlimler Sakız Adası'na toplantıya gelmeye başladı. Kimi

düşüncelerini o daha gelmeden benimseyip sahip çıkıyor, kimi düşman belleyip onun için düşünce tuzakları kuruyordu. Ben bir toplantıdan bir toplantıya koşup her şeye yetişmeye çalışıyordum. Hristiyan rahipleri, Hurufi derişleri, Yahudi âlimleri manastırlarda, zeytin ağaçlarının altında kitapları konuşuyorlardı. Yıldızları okumaya çalışıyor, sayılarda yaşamın gizemini arıyorlardı.

Karaburun'da onlara katıldım. Daha oraya varmadan çok zaman önce saçlarımı, sakallarımı, bıyıklarımı ve kaşlarımı kazıtmıştım. Sakız adasındaki toplantıdan tanıdığım Midilli'den papaz arkadaşım ile katıldık Türkmen köylülerine. Lazım olduğu gibi yüreklerini açtılar. Biz de kılıcımızı, kelleimizi koyduk. Börklüce Mustafa'nın yoldaşı olduk. Hep beraber olduk.

Bizans'ın başkenti genç yüreğime yer etmişti. Gemiyle tekrar adaya dönerken Galata'daki Cenevizlilerin her geçen gün yükselen kulesini bir daha ne zaman göreceğimi düşünüyordum. Güneş halice vurmuştu. Yarasız bedenim, parlayan tenimle gelecek benim için tamamen bir rüyaydı. Yaşamın gizlerini çözmeye henüz başlamamıştım bile.

Rahmetullah adaya indi. Sohbetler başladı. Önce herkes onu sevmeye başladı. Karşı olanlar bile iyi insan olduğunda mutabık kaldılar. Bilgisine eğitimine ise herkes hayrandı. Tebriz'de, Halep'te dedikleri gibi İslam'ın fikhın-

dan kitabımıza kadar, Allah'ın işaretlerine, Tevrat'a kadar her şey konuşuldu. Hepsinde de yüksek bir ilme sahipti.

Saldırdılar. Çok kalabalıktılar. Kellelerimize altın biçilmişti. Onların iyi atları vardı, yoldaşlarınsa güzel yürekleri. Sağ omzuma bir kılıç darbesi yedim. Elimden kılıcım düştü. Omzuma baktığımda keskin kılıcın parçaladığı yerin oynadığını gördüm. Koşarak uzaklaşmaya çalıştım. Etrafımda atlarla Osmanlı cenk ediyordu. Koşarken kolumla beraber kılıcın kopardığı parçanın da sallandığını görüp dehşete kapıldım. Dehşet beni kendime getirdi. Sol elime yere düşmüş bir kalenderinin kılıcını aldım. Kılıcı alırken avucunda tanrının doksan dokuz ismini gördüm. Tam doğrulacakken bacağımın arkasına bir demir parçası saplandı. Birkaç adım ilerleyebildim. Sarsıldım. Kolumdan çok bacağım yanıyordu. Öleceğimi düşündüm. Yere düştüm. Yerde yatan yoldaşlarımın, düşmanlarımın arasına yuvarlandım. Önümde bir yarık vardı. Dost, düşman ölüleriyle doluydu. Altımdaki bedenlerdeki kanlardan kayıp yanlarına sürüklendim.

Konstantinopolis'i tekrar gördüğümde aradan yıllar geçmişti. Üstümde barut ve kılıç değmedik yer kalmamıştı. Saklandığım Ceneviz gemisinin ambarından şehirde ilk gördüğüm şey artık çoktan bitmiş olan Galata Kulesi'ydi. Bir mağlup olarak, bütün yara izlerimin dışında bacağımdaki gürz yarası ve metrelerce sargıyla bu şehre yeniden geldiğimde pek se-

vinemedim. Bedrettin ve yoldaşlar geride kalmıştı. Bu savaşımızda daha güçlüydük. Bizle, şeyhimizle beraber tımarlı askerler de vardı, Hristiyan Beyler de. Tanrının çıplak askerleriyle beraber onlar da kılıç sallıyor, düşmanı kıyıyorlardı. Ancak ne zaman onlara topraklarını geri verme sözü verdiler, hepsi yer değiştirdi. Toprak için savaşanlar, kellelerimize biçilen altın için savaşanlarla bir oldular. Torlak Kemal'in dervişleri, Börklüce'nin erleri, Bektaşî savaşçılar kaldı. Bedrettin'in yanında ve birlikte kırıldılar yalınayak. Bir Hristiyan Beyi, bizi sıkıştırıp birlikte salladığımız kılıçlarla bizi biçti. Bacağıma yediğim gürz ile artık sonu beklerken onu bir muharebede kurtardığımı hatırladı. Yalvarmalarımı dinlemeyip beni arkadaşlarımın ölüleri arasında bırakmadı. Çoğunu kendisinin yaptığı kıyımdan, idamdan saklayıp yoldaşların ölümünün acısını yaşattı. Onu ölümden kurtardığıma binlerce kez pişman etti. Kendimi bir Ceneviz gemisinin ambarında Konstantinopolis'e tekrar gelirken buldum.

O, adadan ayrıldığında, artık biz Hristiyanların, Yahudilerden, Hurufilere, Müslümanlara yedi cihanda kardeşlerimiz vardı. Türkmen köylerinde birlikte ekip, birlikte hasat ettiklerini duyduk. Buna engel olmak isteyenler, ağalara, beylere ve sultana karşı halifelerinden Börklüce Mustafa'nın isyana kalkışmasını duyduk, kılıçlarımızı alıp yola koyulduk.

Yenildik. Atlarının üstünde, coşkuyla ekin biçer gibi yoldaşların üstüne daldılar. Gökyüzü bile kızıştı. Sıkıştığım yerden uzun, keskin bıçaklarıyla geleceği hasat edenleri seyrettim. Yaşamı talan etmeleri bitince ölümlere başladılar. Dervişlerin, köylülerin, Kalenderiler'in üstünde bir şey bulamadılar. Çılgına döndüler. Neden şaşırdıklarını anlamadım. Yoksulların, çıplakların yüreklerini yerlerinden çıkardılar. Kelleleri yan yana dizip altın hesabı yaptılar. Yoksulların, çıplakların yüreklerini, yoldaşların yüreklerini üstüme doldurdular. Onların sıcaklıklarını, son atışlarını duydum. Yüzümün üstüne düşen yürekleri öptüm. Bana soluk verdiler. Zalimin kıyımına perde oldular. Saçsız, sakalsız, kaşsız kelleler onlar için altın olduğundan, arkadaşlarının ölümlerinin kellelerini tıraş edip bizimkilerin arasına atmaktan kaçınmadılar. Beni, yürekler korudu.

Yenildik. Bedrettinim, Serez'in esnaf çarşısına getirildiğinde orada değildim. Bir hain yatağına bağlanmış, yetmeyen gücüme lanetler ediyordum. Şeyhin bizi dinlemeyip beylerle, sipahilerle beraber cenge girmesine, bizim bildiğimiz, sayıların, yüzlerin gösterdiği bu ihanete nasıl aldandığına yanıyordum. Mahkemeler kurup, onu anlamaya çalıştılar. Biraz akıl, iman sahiplerinin bile vicdanı onu katletmeye müsaade etmedi. Onlar mahkemeden çekilince yenilerini buldular. Uzun uzun dinlediler. Bacağım mahkeme süresince her gece biraz daha ağrıdı. Sanki yüreğim oraya taşındı.

Ancak katledildiği gece uyku düştü gözlerime. Uykumda bir çukurda yürekler yağdı yine yüzüme. En büyüklerinden biri geldi. Yakındım. Sızlandım. Neden onlara katılamadım diye gözyaşlarımı içtim.

Yaralarım ve yüzüme yağan yüreklerle adadaydım. Omuz başımı zeytinyağlarıyla temizlettim. Otlar sardırdım, yaralarımda filizlensinler diye. Gelen yolculardan, halifelerden Torlak Kemal'in kılıcı eline aldığını, Börklüce'nin bayrağını taşıdığını duydum. Lanetler savurdum omuz başımdaki üçgen kılıç yarasına, bacağımdaki demir parçasına. Yenildiklerini duydum. Yağmur yağdı. Türkmen köylülerinin, kardeşlerimin isyanda birlikte ektikleri ekinlerden bir avuç getirttim. Un edip yaralarımaya sürdüm. Beni ayağa kaldırdı. Ne zamanki Şeyh Bedrettin haber saldı dervişlere, omuz başımda isyan ekinleriyle sefere daldım.

Kulenin gölgesi bacağımyın güneşini yine örttü. Güneşi yakalamak için başımı kaldırdığımda birlikte Halep'e gideceğimiz arkadaşları gördüm. Yanında biri, yüzünde yolculuk izleri vardı. Yoksulluk yaşamış, yağmuru tatmış, güneşi paylaşmış olduğu belliydi. Anlatacakları vardı ve belliydi ki kötü haberleri. Hiç sesi mi çıkarmadım. Dinledim. Halep'i anlattı bize. Şeyhimle buluşup söyleşen, bizim yanına gideceğimiz şair Nesimi'nin nasıl diri diri derisinin yüzüldüğünü anlattı. Orada da yoldaşların nasıl katledildiğini ve bizim neden gitmemiz gerektiğini.

Sustum. Yoldaşım, “Peki ne yapacağız?” dedi. Bacağımdaki gürz yarası, sargılarıyla beraber sızladı. Bedenimdeki kılıç yaraları, barut ve demir parçaları sanki yerlerinden oynadılar. Yine sustum. Ayağa kalkıp, hırkamı giydim. Yeniden yollara düştüm.

~

ER

Narmanlı Han'ın gri duvarları hemen hemen her gün taşıdığım kahveleri döküşüme tanık oluyorlardı. Dar basamakları köpüklerini taşımadan çıkarmaya çalışırken son basamakta ayağım takılır, baş üstü yuvarlanırken havada dayımın her yapıшта övündüğü bol köpüğün dağılışını seyrederdim. Peşinden kahve büyük bir kütle olarak uçarak onu takip eder, son olarak da telve derinlerden gelen tok bir sesle üstlerine otururdu. Fincanlar ne yapar ne ederler, sapları ile birkaç kez zıpladıktan sonra kışlarının üstüne oturup, “Yine yırttık,” der gibi beni seyrederlerdi. Kader işte! Koca adam kahveci çıraklığına başlarsa böyle olur. Dayım her seferinde benim kahveleri döküp fincanları kırmadığıma inanmaz, köşede ondan gizli içtiğimi düşünürdü. Hemen peşinden de, beni yaklaşık otuz beş yıl önce mutfakın köşesinde fincanların dibindeki telveyi parmaklarken yakaladığını anlatırdı.

Ailede hiç bir şeyi beceremeyeceğime dair güçlü bir kanı vardı. Doğrusu ben de onları bugüne kadar hiç yalancı çıkarmamıştım. Hiçbir yerde dikiş tutturamayıp sonunda dayımın yanında çıraklık yapmaya başlamıştım ki bunu da becerdiğim söylenemezdi. Dayımın hayatı ise Narmanlı Han'ın dar merdivenlerinde geçtiği için buradan dışarıda bir hayat olduğunu tamamen unutmuş, bu nedenle de yanında çalışmamı hiç garipsememişti. Hatta bu kadar

zamandır nerede olduğumu bile arada bir sorup dururdu. Ben de ona çeşitli cevaplar verirdim. İlk önceleri ciddi ciddi açıklamalar getiriyordum. Yeni okula gittiğimi, atıldıktan sonra zanaat öğreneyim diye Kevork Amcam'ın yanına kuyumcu çırağı olarak girdiğimi, bir haftada üç kez erimiş altınları üstüme döktüğüm için pantolonuma da el konulup kovulduğumu, peşinden üstüme kıldan başka şey dökmem diye berber Alinyan Amcam'ın yanına vermelerini, üstün sakarlık becerilerimle ikide bir amcamın eline çarpıp birkaç kulağın ve burnun üstüme düşmesine neden olabileceğim korkusuyla, bu sefer üzerine sıçramış kanlarla lekelenen pantolonumla beraber kovulduğumu anlatmaya çalıştım. O bunları sanki başka dünyada geçen olaylarmış gibi dinliyor, her seferinde sonucun ne olduğunu sorup “Yaa yaa,” deyip duruyordu. Sonra da hemen peşinden benim telve maceramı anlatıyordu.

Artık bir süre sonra anladım ki dayımın yaşantısı dört tarafı Narmanlı duvarları ile çevrili, benim anlattıklarımı yalnızca hayal dünyanın eseri olarak algılıyor. O zaman, önce anlatmaktan vazgeçtim. Sonra, bu dayımın telve macerasını anlatmasına dolayısıyla mutlu olmasına engel oluyor diye kendi gerçekliğini kendim yarattım. Kuyumcu amcamı soygunculardan kurtarıp, soyguncuların tüylerini mahir ustura darbeleriyle yolup, katrana bulayıp sokağa salıyordum. “Yaa,” diyordu dayım. Erimiş altını öyle ince örüyordum ki sultanlar bayılıyordu. “Yaa yaa,” diyordu dayım.

Benim esas hayran olduğum ise uzaktan ak-raba olduğumuz Abdullah kardeşlerin fotoğraf dükkanıydı. Onlara her kahve götürüşümde neredeyse kovulmadan dışarı çıkmıyordum. Kevork’la beraber kameranın deliğinden bak-maya çalışıyor, karanlık odadayken kilitlediği kapıyı açmak için omuz atıyor, fotoğraflara bakarlarken omuzlarının üstüne tünüyordum. Bu ilgimi anladıktan sonra aile içindeki ünümü duymalarına rağmen, atölyelerinde öğrencilere öğretmek için yaptıkları kurslara beni de kattı-lar. Ancak bir paşazadenin üstüne yanlışlıkla asidi döküp, her seferinde fotoğrafları daha iyi görebilmek için karanlık odanın ışığını açtığım için aile büyüklerinin sözlerini dinlemelerinin hayırlı olduğuna bir kez daha karar verip beni uzaklaştırdılar. O günden beri artık bu yüksek atölyenin içine ancak kahve götürmek için girebildim. Tabi o da dökmediğim zamanlar.

Sultan Abdülhamit Han bütün hizmetlilerin-den fotoğraf istediğinde şenlikli günler yaşan-dı. Musirden binbaşıya, vezirlerden mütemayi-ze kadar herkes gelip el pençe divan fotoğraf-lar çektirdi. Fotoğraflara bakan hakan olaca-đından sanki onun karşısındaymışlar gibi ezi-liyorlar, daha sonra da bu fotoğrafların bir ře-kilde hareme gideceğini bildiklerinden mağrur durmaya çabalıyorlar ancak bunun padişaha meydan okumak olabileceğini düşünüp destura geliyorlardı. ıkan fotoğraflarını beğenmeyin-ce ya da çok beğenmelerine rağmen hakana gitmesinden endişe duyduklarında büyük bah-şişlerle satın alıp yenisi ektiriyorlardı. Elbise-leri nişanlarla, omuzları rütbelerle kaplı paşa-

lara, vezirlere kahvelerini sunmak tabi ki benim işimdi.

Rütbelerin, unvanların arasından seke seke merdivenleri çıkmaya çalışıyordum. Bir gün Kevork'un hatırlı müşterileri arasında en hatırlılarına yaptığı gibi pencereden kendisi uzanıp kahve istediğinde, her zamanki gibi imtihana girecek bir talebe gibi gözlerim köpüklerin üstünde yola koyuldum. Bütün basamakları nefesimi tutarak çıkıp, belki de ilk defa tabağa bile damlatmadan yukarıya vardım. Kapının önünde zaferimden memnun hiç durmadan içeri girdim. Girer girmez gözümde parlayan bir ışıkla sarsıldım. Bu sarsıntıdan şu ana kadar nasıl dökülmediğine şaşırان kahve kendini öne atıp vezir-i azamın birinci derece, ikinci derece nişanlarının üzerine saçıldı.

Dayım da olsa kovuldum. Abdullah kardeşler ikramiye olarak olayı görüntüleyen fotoğrafi bana verdiler. Fotoğrafta el pençe duran vezir-i azam kahvenin ani saldırısı sırasında öne doğru eğilmiş, suratına çarpan kahve köpükleri yüzünden gözlerini kapamış, birleştirdiği ellerini hafifçe aralayarak yukarı kaldırmıştı.

Önümde eğilip, gözlerinden yaşlar fışkıran vezir-i azamın bana yalvarışını gösteren bu fotoğraf ile kudretimden ürken bir devlet dairesine müdür olarak kapağı atıp, etliye sütlüye karışmadığım ve bir şey yapmadığım için senelerce sakın bir memuriyet yaşadım.

~

E

Dükkânı çırağa bırakıp, dışarı çıktım. Yavaş yavaş yürümeye başladım. Eyüp Cami'nin önü artık tenhalaşmaya başlamıştı. Aslında diğer günler zaten daha önce kaçıyordum ama bugün Cuma olduğundan bu saate kadar kaldım. Camiden çıkanların çoğu bana müşteri olmadan geçmez. Namazdan sonra dükkân tıklım tıklım olur. Enfiyeci gediğine mensup olanlar, bir süre önceye kadar yalnız kâfirler olduğundan kimse bana namazda “neden seni görmedik” diye sormaz. Ben de bu nedenle cumaları bile uzun süredir camiye gitmedim. Çırak arada bir soru sorar gibi baktığında babamın başka zamanlar için söylediği sözü tekrarlarım, “Çalışmak ibadettir.” Zavallı çırak benden öğrendiği kısıtlı şeyler içinde herhalde bu günahı, en iyi bellemiştir.

Caminin önünde artık beklemekten umudu kesmiş bir faytona binip, Beyazıt'a gitmesini söyledim. Fazla beklemekten midir nedir atı şöyle bir şahlandırdı, içim dışıma çıkacaktı nerdeyse. Kusmadan adamı uyarmak için ucu işlemeli bastonumla böğrüne öyle bir dürttüm ki nerdeyse o kusacaktı. “Dur,” dedim. “Yavaş, günün şehri terk edişini seyredelim. Ağır ağır git ben sana bahşişini veririm.” Atlar, bu bahsi duyan arabacının komutuyla hemen yavaşladılar. Ah babam olsa çok kızardı. “Adam zaten parasını alıyor bahşiş de neymiş,” diye.

Arabacıyı dürttüğüm bastonu görseydi ona da kızardı. “Ne o?” derdi. “Süslü püslü. Şöyle sağlam, üstüne abandın mı kırılmayacak bir şey al yeter. Ayrıca sen topal mısın aksak mı, niye baston alırsın?” Zaten babam her şeye kızardı. “Eskiden böyle miydi?” diye başlardı. “Bir lokma bir hırka. Allah’a çok şükür. Komşun siftah yapmadıysa müşteriye ona göndereceksin. Hileli hurdalı mal satmayacaksın.” Hepsini sıralardı. “Eğer birisi bu kurallara uymazsa, pabucunu dama atarlarmış. Müşterinin de dükkândan eli ayağı kesilirmiş. Şimdi falaka, hapis ne fayda!” Susmazdı. Ta ki bir daha kızışına kadar. Sürekli konuşurdu. Ağza alınmayacak şeyler söylerdi. Bazen konuşması o kadar uzun sürerdi ki biraz konu değişsin diye başka konuda kızdırırdım. Rahmetli. Bak rahmet istedi. Dürüst, iyi bir adamdı. Ama nasıl söyleyeyim biraz kabaydı.

Rahmetli validem hep beni koynuna alıp, “Benim gibi şehirli kızı böyle köylü çocuğuna nasıl uygun gördüler?” diye ağlayıp dururdu. Sevgili validem. Rahmet istedi. Ama o hep rahmet ister. Çok muhterem bir hanımefendiydi. Bu işten o kadar hoşlanırdım ki babam kaba davransa da annem beni koynuna alsa diye beklerdim. Babam da beni pek üzmezdi. Her gün en az iki üç kez validemin gözyaşlarıyla yıkanırdım. Hatta babamın vefatından yıllar sonra bile annem hâlâ onun eski kabalıklarını hatırlayıp ağlar dururdu. Bir gün, “Artık ağlama, unutmaya çalış!” dedim de birden susup,

“Yoksa benden babanı unutmamı mı istiyorsun?” diyerek daha şiddetli ağlamaya başladı. Ağlamak ona yakışırdu. Bunu o da bilirdi. Ya-tağının yanındaki komodinin üstündeki aynada kendini seyrede seyrede ağlardı. Bir ara aynaya bakıp ağlaması bana o kadar anlamsız geldi ki aynanın kenarına babamın resmini koyup anlamlandırdım.

Faytonun Süleymaniye’nin dar sokaklarında olduğunun farkına varıp durdurdum. Biraz yürümek istiyordum. Kutudan biraz enfiye çekip hapşırıp biraz daha rahatladı. Babam enfiye de kullanmazdı. Ayrıca bu meslek de ona göre değildi. Koca, kaba ellerindeki küçük işlemeli gümüş kutular, sedef kutular, tahta oymalar sanki koca bir deryada ufak sandallar gibi bir sağa bir sola sallanır, doldurulmak istenen enfiye kutunun dışında her yere dökülürdü. İstanbul, Eyüp, Galata ve Üsküdar’ın toplam doksan yedi enfiye gediğinden biri olmasına rağmen, eli hiç bu işe yakışmazdı. Zaten bu mesleğe de çok geç yaşta başlamıştı. Aslında işkembeciydi. Ama işkembeci esnafının işleri kesat gittiğinden Samatya’daki dükkânını kapatmış, işkembeci gediğini de hazineye satmıştı. Bu nedenle kırk yedi tane olan enfiye gediği artırılıp Müslümanlara da verilmeye başlandığında babama da öncelik tanıdılar.

Uzun mermer tezgâhın üstüne koyduğu işkembeleri çıraklar daha önce yıkamış olmalarına rağmen o buz gibi tertemiz sularla defa-

larca yıkardı. Suyun zoruyla lezzeti dışa vurur derdi. Bazılarını aralarından seçer, “Şuna bak şuna, bütün hastalıklara şifa!” diyerek öperdi. Beni hiç öpmedi. Satır eliyle sanki birmişçesine hareket eder, iyice pişmiş içkembeler satırın gözle görülemeyecek hızı karşısında, hazır şekilde kendilerini birden kâsede bulurlardı. Dükkânda kilolarca sirke, çuval çuval sarımsak bulundururdu. “İşkembe bol sirkeyle uslanır, bol sarımsakla coşar,” diye hemen hemen her müşteriye söylerdi. Övündüğü bu sözünü, her içtiği çorbada da uyguladığı için sokağın başından eve geldiğini anlardık. Ben sarımsak kokusundan kusmaya, annem benim kusmamdan ağlamaya başlardı.

Kader işte. Kaç nesil hayvanın içkembesinden affedersiniz bokunu temizleyen eller sonra en nadide işlemeli enfiye kutularıyla uğraşsın. Bir de beni düşünün. Ya o sirke ve sarımsak denizinde boğulmak zorunda kalsaydım. Bu bazen rüyalarım bile girer. İki tarafımda üç dört katım iki içkembe beni ortalarına alıp sıkıştırırlar. Beyaz pürüklü tarafları bütün bedenime sürter. Kan, ter içinde uyanırım. Küçükken, babama bu rüyayı anlattığımda benden defalarca anlatmamı isterdi. Benle ilgilenmediği en uzun zamandı.

Yavaş yavaş Kapalıçarşı’ya doğru yaklaşmaya başladım. Cukacıların, kemhacıların, takiyecilerin, atlasçıların ve buruncukcuların önünden geçmeye başladım. Vitrinlerine astıklarının bile bazıları kusurlu, eksikti. Altunlu

kadifelerin klapdani seyrekkti. Babam olsaydı başlardı, “Eski sanat kalmadı. Haklarından geline, haklarından geline!” diye. Bazılarına uğrayıp enfiye bıraktım. Dükkân dışında satış yapmak da yasaktı ama uzun yıllardır tanıdığım müşterilerdi. En son dayıma uğrayıp enfiyesini bırakıp, halini hatırını soracaktım.

Dükkâna girdiğimde dayım yeni diktği sancaklı ve pembeli, sof bir kaftanı müşteriye teslim ediyordu. Müşteri çok beğenip hemen üstüne giydi. İnce ve nazık bir adam olan dayım yirmi beş akçeyi cebine atarken daha da inceldi. Sanki sözleriyle adamı okşayıp yolcu etti. Elini öptüm. Beklemeye başladım. O da beni bekletmeden her zamanki gibi konuya girdi. Evlenmem lazımdı. Bak annem vefat edeli artık nerdeyse iki yıl olmuştu. Tamam, anlıyordu. Kendisi de başta izdivacı pek istememişti ama şimdi pekâlâ birbirlerine pek karışmadan hanımıyla geçiniyorlardı. Çevreye karşı çok ayıp oluyordu. Konuşmayı o kadar iyi biliyordum ki etrafı seyretmeye dalıyor, arada bir kendime geldiğimde konuşmanın neresinde olduğumuzu ve sonuna ne kadar kaldığını hemen anlıyordum. Sonra aramızdaki mesafenin müsaade ettiği kadar sorular sormaya başlardı. Kötü kadınlara gidiyor muydum, akşamları ne yapıyordum, dışarı çıkıyor muydum ve niye çıkmıyordum? Gerçi dadı kalfadan hepsini öğreniyordu ama gene de ondan bir şeyler gizliyormuşum hissine kapılırdı. Doğrusu ise hâlâ gözyaşlarıyla ıslandığım an-

nemin koynundan başka hiçbir kadının koynuna girmemiş olmamdı. Buna hiç de niyetim yoktu zaten.

Tam o sırada onu gördüm. Karşı sıradaki halayığın satışa çıkardığı cariyelerin arasındaydı. Kahvecinin kahveleri verirken hal hatır sormalarına hiç cevap vermedim bile. O esnada onun gözlerine takılmıştım. Gümüştü. Küçük burun üstünde onu aydınlatan iki gümüş parçasıydı. Kaşları bu gümüşün işlemeleriydi sanki. Dalgalı saçlarının birkaç teli yukardan aşağıya örülmüş saçlarına narin kulakları yanında sönük kalan harika küçük taşlar bağlıydı. Çarpıldım. Çılgına döndüm. Çarşının tüm atlaslarından daha da parlak saçları bir an öne düştüğünde kendimden geçip ayağa fırladım. Telaş içinde dayımın elini öpüp şaşkınlığına aldırmayıp genç, güçlü Çerkez cariyelerin arasından onun ceylanlar gibi narin bedenini seçmeye çalışıyordum. Her zaman ki yengeye, çocuklara selam faslını unutup dükkândan fırladım ama dayımın beni gözlediğine emin olduğum için yanlarına gidemedim. Şöyle bir önünden geçtiğimde gümüş gözlerle karşı karşıya geldim ve sanki içinde eridim. Tam o esnada birileri fiyatını sordu. Bin üç yüz akçe olduğunu duydum yıkıldım.

Hiç o kadar param yoktu. Annemi kaybettikten sonra ev uzun süre bakımsız olduğundan tüm birikmiş parayı oraya harcamıştım. Zaten hiçbir zaman bir cariye satın almak aklıma gelmezdi. Ama bu parayı bulmalıyım. İlk

önce aklıma gelen enfiye gediğini satmaktı. Ancak ondan sonra ne yapacaktım? Tamam, bir süre nereden baksan iki kadar yıl idare ederdik ama sonra aç kalırdık. Hadi ben neyse onun narin bedenine bu zulmü nasıl yapardım? Sedef işlemeli kutumu çıkarıp aklımı açsın diye bol miktarda enfiye çektim. O kadar fazla çekmişim ki dakikalarca hапşırdım. Hапşırtığım bittiğinde aklıma gelen Ermeni Agor oldu. Onu yine Ermeni olan Galata'daki yaşlı Selefyan'ın dükkânında görmüştüm. Bir zaman gedikbaşılığı da yapan Selefyan, Agor'un devlet enfiyesi yerine kaçak enfiye sattığını, bu sebepten ona yaklaşmamamı tembihlemişti. O zaman böyle bir niyetim olmadığı için uyarısını bile gereksiz bulmuştum ama bugün hemen onu bulmaya Galata'ya gitmeye karar verdim. Bir yandan da o her an satılabilir diye yüreğim hopluyordu.

Ya yakalanırsam. Hem enfiye gediğini kaybediyor hem de kürek cezasına çarpılıyorum. Babamın deyişi ile hakkımdan geliyorlardı. Hiçbir şey yapmadığım halde gediklerin falakacısının, önünden geçerken bile titreyen beni bir de hakkımdan gelirlerken düşündüm. Narin ellerimle nasıl kürek çekebilirdim? O sırada o, yeniden bir Halayık'ın önünde pazara sunulup hoyrat muamelelere maruz kalabileceği durumlara düşerdi. Bu yüzden vazgeçtim. Yoksa korktuğumdan değil. Onun için her şeyi yapardım.

Kafamdan borç alabilecekleri düşündüm. Başta dayım geliyordu ama ona ne diyecektim. Dükkândan görür diye gidip fiyat bile sorup pazarlık yapamıyordum. Akrabalar, hepsine bir sebep söylemem gerekti. Süleymaniye Cami'nin önündeki kahvelere gidip oturdum. Onun gümüş gözlerinde kaybolmayı o kadar arzuluyordum ki kafamda para ararken bile dalıp dalıp gidiyordum. Yan masada namazdan yeni çıkanlar hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığından dem vuruyorlardı. Bu sene Edremit'te, Midilli'de, İzmir havalisinde zeytin olmadığından kandillerin bile ayçiçeği ve susam yağı ile yanacağından hatta bu yüzden zeytindeki ve İzmir sabunundaki narhın kalktığından bahsediyorlardı. Gene babamın muhabbetleri diye düşünürken birden aklıma geldi.

Kapalıçarşı girişindeki Jozef Amca'ya adeta uçarak gittim. Rahmetli annemin Edremit'te anneden kalma zeytinlikten elde edilmiş yağları, sabunları çok iyi kalite olduğundan satmaz sadece kendimiz kullanırdık. Bütün bunları Jozef Amca'ya teklif ettiğimde zaten bizi çocukluktan beri tanıyan, oradan çıkan yağları satın almak için bıkıp usanmadan kapımıza gelen Jozef Amca, benim dükkâna girişim kadar ki bir hızla adeta bedavaya kapattığı malın parası olan bin üç yüz akçeyi avucuma saydı. Elimdeki gümüş akçelerde onun gümüş gözlerini görüyordum.

Hemen koşa koşa eski kalfamızın oturduğu kahveye gittim. Ne olduğunu anlamadan cebi-

ne bin üç yüz akçeyi ve üstüne de onu eve getirmesi için elli akçe koydum. Adamcağız yeni başladığı nargilesinin başından şaşkınlık içinde giderken hem hiçbir soru sormaması için hem de bir yanlışlık yapmaması için durmadan onu tarif ediyor ve kesinlikle başkasını almaması için tembih üzerine tembih ediyordum. Onu yolda akçelerle baş başa bırakıp bir faytona atlayıp eve gittim. Dadı kalfanın cebine de birkaç akçe sıkıştırıp dünyalığının yanına gönderdim. Yaşlı kadın dışarı çıkarken giydiği bayramlık elbiselerini bile benim acelemden giyemedi. Beni hiç böyle görmediğinden bir şey demeden evden ayrıldı.

Sonra beklemeye başladım. Aklıma yüzlerce aksilik geliyordu. Ya satılmışsa diye düşündüm. Halayıkların hile yapıp satılması için yüzlerini boyayabilecekleri, üstündeki elbiseleri satıştan sonra alabilecekleri aklıma geldi. Evin bir tarafından bir tarafına gidip gidip geldim. Kapının açılış sesini duydum. Kalfa dediğim gibi onu aşağıda bırakıp gidecekti. Merdivenden çıkan narin ayak seslerini, ürkek bir ceylan gibi odaya yaklaştığını duydum. Yüreğim yerinden çıkıyordu. Kapı açıldı.

Oydu. Gerçekten çok güzeldi. Gümüş gözlerinin içi güldü. Elbiseleri bile değişmemişti. Aldatılmamıştım. Bir tek fark vardı. Oğlandı.

~

DE

O pazar kiliseye gitmemiştim. Evin damına oturmuş şeftali yiyordum. Annem yolun köşesinden ağlayarak döndü. Bir iki adım arkasında babam vardı. Annem ağlıyordu. Şeftali biraz çürümüştü. Kapıdan içeri girip, süratle kapıyı geri itti. Babam bağırmaya başladı. Ne dediğini anlamıyordum. Şeftalinin çürük kısmını ayıklamaya çalışıyordum. Köyün kethüdası ile eli defterli iki Osmanlı Beyi peşlerinde beş on çocukla beraber yavaş yavaş geliyorlardı. Onları seyrederken şeftalinin çürüğü dudaklarımın kenarlarından boynuma kadar indi. Mintanımın içine leke yaptığı yerlere ellerimi kuruladım. Lekeler için yiyeceğim dayacağı bire indirdim. Annem kapının arkasında sürekli ağlıyordu. Babamın söyledikleri arasında adımın geçtiğini duydum. Son zamanlarda işlediğim kabahatleri aklımdan geçirmeye başladım. O sırada kethüda, ellerinde defter olan Osmanlı Beyleri bizim kapının önünde durdu. Babam bir daha bana seslendi. “Efendim,” der demez babam, kethüda, Osmanlı beyi, çocuklar hepsi dama baktı. Ben bakışlardan kurtulmak için aşağı atladım. Dizlerime kadar gübreye battım. Gübrenin içindeyken babamın ağlamaklı olduğunu gördüm. Şaşırdım. Beni ensemden tutup yukarı çekti. Pabucum içinde kaldı. Elinde vaftiz kâğıdım vardı. Pabucu eliyle çıkardı. Vaftiz kâğıdında izi kaldı. Çocuklar güldüler. Ben güldüm. Annemin ağlama sesi geliyordu.

Şeftali lekesini görmemesi için elimle boynumu kapadım. Çocukların arasında Janos'un yanına sığındım.

Janos! Evet, iyi hatırlıyorum. Çilleri vardı burnunun üstünde. Tarlaları da bizimkiyle yan yanaydı. Buğday biçerken yeni topraktan koparılmış buğday saplarının üstüne atlardık. Ablası da vardı. Taze ekinden yeşil gözleri, sararan buğdaydan sarı saçları vardı ve her zaman toprak kokan bir bedeni...

Ablası evlendi. T.'nin oğluyla. Kilisede görmüştüm karnı burnundaydı.

Samanlarda onunla oynardık. Birbirimize sarılıp, ürperen bedenlerimizi buluşturur, samanlara saklanıp Janos'u korkuturduk.

Beraber yürümeye başladık. Bazılarının ayakları çıplaktı. Yağmur dün yağmıştı. Osmanlı Beyi susunca herkes sustu. Çıplak ayakların suya çarpışını duyuyorduk. Alkış sesleri gibiydi. Janos ayağını daha hızlı vurmaya başladı. Daha çok su çıkıyor daha çok su sıcıyordu. Neşelendik, koyun sokakları gülüşlerimizle doldu. Sizin evin köşesini döndük. Annen kapının önündeydi. Avuçlarıyla havaya buğday tanelerini savuruyordu. Sen gittiğinden beri böyleydi. Avluya yığılan buğday tanelerini tekrar topluyor sonra yine havaya savuruyordu. Bizi gördü, avuçlarında buğdaylarla durdu. Yanına vardığımızda çıplak ayak sesleriyle iyice coşmuştuk. Aniden bir çığlık attı, sustuk. Sesi o kadar derinden geliyordu ki çıplak ayak

alkışları ağlayışa döndü. Ayaklarımız üşüdü. Çıplak ayaklarla beraber ağlamaya başladık.

Annem. Yorgun uyurdum. Gece saçlarını yüzümde hissederdim. Üstümü örterdi. Sanki saçları örterdi. Ay ışığı odaya dolardı. Rüzgârın sesleriyle saçları aya savrulurdu. Tekrar uyurdum. O, başımda rüyalarımı beklerdi.

Osmanlı Beyi dönüp kethüdaya bir şeyler söyledi. O da susmamızı istedi. Sustuk. Çıplak ayaklarımız kısık bir sesle ağlamaya devam ettiler. Koyun meydanına doğru gidiyorduk, bütün köy peşimizdeydi. Başımı çevirip onlara baktım. Yüzlerden ağlamamız gerektiğini anladım. Ağlayamadım. Belki korktum. Belki büyüdüm. Yağmur başladı. Meydana dizdiler. Elllerinde vaftiz kâğıtlarımız dolaşmaya başladılar. Teker teker incelemeye başladılar. Ben babamın yüzüne baktım. Gözlerini benden kaçırdı. Hatta bir adım geriye attı ama sanki benim yanıma geldi. Bana Türkçe bir şeyler sordular. Anlamadım. Kethüdanın yüzüne baktım. Üzerinde iz olan vaftiz kâğıdımı çoktan öbür eline almıştı. Alıp karşıya götürdüler. Janos'la da birkaç kelime konuşup benim yanıma getirdiler, sevindim. O da yanıma gelmekten mutlu oldu. Bacağı sakat olan V.'yi orada bıraktılar. Babası sevinçle yanına gidip sakat bacağına sarıldı. Herkes ona baktı. Adam utangaç ama neşeli geri döndü.

Herhangi bir sakatlığı olanı almazlar. Agöz-
lü olur diye anasız babasızları, şımarık olur
diye zengin çocuklarını kesinlikle almazlar.
Kethüdanın çocuğunu da şımarıktır diye bı-
rakmışlardır. Eğer sorduklarına Türkçe cevap
verebilseydin seni de almazlardı ya da bir kez
bile İstanbul’a gelseydin. Devşirme olmazdın.

Beni, Janos’u ve yedi çocuğu daha yanlarına
alıp yürümeye başladılar. Bizim evin önünden
geçtik, annemi görmedim ama ağlama sesini
duyuyordum. Sanki senin annenin sesi gibi
derinden geliyordu. Babam sağ ayağını sürü-
yerek peşimizden yürüyordu. Dönüp arkama
bakamıyordum. Köyün dışına çıktık. Kethüda
orada kaldı. Biz uzaklaşmaya başladık. Ama
annemin ağlaması bizi izliyordu. O evdeydi.
Biliyordum. Sadece ağlamasını benle gönder-
mişti. Mohaç’ta yürümeye başladık. Osmanlı
beyleri atlarıyla bizi izliyordu. Meydanı ilk
defa bu kadar büyük ve kendimi de ilk defa bu
kadar yalnız hissediyordum.

Bense ovayı her zaman çok büyük olarak gö-
rürdüm. Onun dışında başka bir dünya yok
zannederdim. Güneşin doğduğu yerden gelen
Osmanlıları kalın eğik kılıçlarıyla güneşin
atlıları sanırdım. Ama ben de ilk defa o zaman
kendimi o kadar yalnız hissetmişim.

İleride bir karartı vardı. Güneş iyice yüksel-
mişti. Yaklaştıkça küçük kırmızı noktaların
sağa sola doğru akışını gördük. Sonra Osman-
lıları, doru kısraklarını seçtik. Kısraklarının

bacakları arasında kırmızı mintanlarıyla çocuklar oturuyorlardı. Yüzlerceydiler. Büyük şaşkın sürüler gibi kendi içlerinde kıpırdayıp duruyorlardı. Hepsi bize bakıyordu. Sonra kafalarını eğip bellerindeki sarı kuşağa. Ardından kafalarını kaldırıp birbirleriyle göz göze gelip sonra yine bize bakıyorlardı. İnanamadıkları bir şey vardı. Bize, kırmızı mintanlara, sarı kuşağa ya da Mohaç'a inanamıyorlardı.

Üstündeki giysilerin çocukluğundur. Harman için sabah kaldırıldığında uyuyamadığın uyukların sinmiştir. Cebinde ekmek kırıntıları, yakasında kutsanmış şarap izleri taşırırsın.

Herkes ayağa kalkıp yürümeye başladı. Peşlerine takıldık. Çıplak ayaklarımız, kırmızı olmayan mintanlarımızla sanki başka bir sürünün peşine takılmış tarla kuşları gibiydik. Karanlık bizi yakaladığında başka bir köye vardık. Koca koca çadırlar kurulmuştu. Bizi de onlardan birine soktular. Bizim gibi tarla kuşları vardı. Koca koca kazanların altında çıtırtılar çıkartarak yanan kuru odun seslerinden başka hiç bir şey duyulmuyordu. Kaynayan sular közlerin üstüne sıçradıkça duman buhara karışıyor, ortalığı görünmez kılıyordu. Bizi çadırın arkasına topladılar. Teker teker kazanların yanına çağırıp, “Soyun!” diyorlardı. Giysileri, geçmişi ateşe attırıp, sıcak suyu baştan aşağı boca ediyorlardı. Geçmişin coşturduğu alevler ışığında beden çıplak olarak görünüyör sonra kazanların ötesinde kayboluyordu. Çocuklardan biri arkada çadırın altını kaldırabil-

di. Yavaşça sıyrılıp yok oldu. Janos bana bir bakıp hemen aynı yerden geçiverdi. Çadırın altından kaybolan ayaklarını takip etmeden bir an durdum, başkası hemen dalıverdi. Sonra bir çocuk, “Kaçıyorlar!” diye bağırdı. Korkudan hepimiz, “Kaçıyorlar!” diye bağırmaya başladık. Yeniçeri sıçrayıp son geçeni ayaklarından çekip geri alıverdi. O çocuk bile avazı çıktığı kadar, “Kaçıyorlar!” diye bağıırıyordu. Janos’u bir daha hiç görmedim. Kendimi daha da yalnız hissetim. Yakalanmasını bile istedim.

Belki Mohaç’ın sonsuzluğuna saklanıp köye dönebilmiştir ya da yakalanıp bir dahaki sefere burada olur.

Hepimizi yıkayıp, yalnızlığımızı giydirdiler. Benim de ikide bir üstüme baktığım, kırmızı mintanım, sarı kuşağım oldu. Janos kaçtıktan sonra zaten başka hiç bir yere bakmadım. Ne ormanlar, ne parlak yıldızlar beni ilgilendirdi. Ta ki herkes İstanbul diye büyüü bir sözcük mırıldanana kadar. Sokaklarda bizim geçişimizi seyredenler bir şeyler söylüyorlardı fakat anlamıyorduk. Bu sesler hâlâ peşimde olan annemin ağlamalarına karışıyor, kaçınıcı babında olduğunu bilmediğim kutsal kitaptan parçalar okuyor gibi oluyorlardı. Denizi gördüğümde aynı şeyleri ben de söylemek istedim. Büyük kayıklara bindirip karşıya geçirdiler. Dönüp geriye baktığımda bir daha hiç o tarafa dönemeyecekmişim gibi geldi. Zaten tek başıma kaçabilmeyi hiç düşünmüyordum. Sana burada rastlayana kadar yalnızca annemin

her geçen gün azalan ağlama sesleriyle beraber sarı kuşağımla oynuyordum.

Seni ilk gördüğümde ben de şaşırdım. Kazanın altında yanan ocukluğumla geri geldin.

Onunla konuşurken uyuya kaldım. Uyandığımda etraf zifiri karanlıktı. Hiçbir şey söylemeden elimden tuttu. Çadırın kapısına gelirken bizi birkaç çocuğun daha beklediğini gördüm. Gene birisinin bizi ihbar etmesinden korktum. Onun yüzüne baktım. Gayet sakindi. Hep beraber kapıdan büyük bir sessizlikle dışarı çıktık. Bir yerlerde dualar okunuyordu. Yavaş yavaş yürümeye başladık. Yeniçeriler yanı başımızdan geçiyor, hiç aldırıyorlardı. Etrafımızda iyice kalabalıklaştılar. Anlayacaklarından korktum.

Yanımızdaki bir çadırın içine giriverdik. Elimi bıraktı. Dualar okunuyordu. Kalabalıktı. Sarı kuşaklarımız zlp, sünnet edildik.

~

G

Benim denizcilikle falan hiç alakam yoktur. Yirmi iki yaşına kadar gördüğüm en büyük su kasabanın yazın kuruyan deresiydi. Sonra ilk defa İstanbul'a geldiğimde gördüm ve deniz yollarında çalışmaya başladım. Ne iş yapacağımı bile bilmiyordum. Belki kaptan yaparlar diye ödüm patlıyordu. Tabi kaptan yapmadılar ama ilk iki üç ay yine ödüm patladı. Çünkü hiç bir iş yapmıyordum ve bunun anlaşılabileceğini, bu yüzden kovulacağımı düşünüyordum. Sonra herkes bana memuriyetin zaten böyle bir iş olduğunu anlattı da rahatladım. Sabah işe gidip ilk yarım saat kalemimizi yontuyorduk. Ondan sonraki yarım saatte de yonttuğumuz kalemlerle kâğıtlara bir şeyler çiziktiriyorduk. Bunu yapmak zorundaydık çünkü eğer kalem uçlarımız bitmezse ya da kırılmazsa kalemlerimizi tekrar yontamayacağımızdan öğlene kadar yapacak işimiz kalmıyordu. Bunun dışında bulmaca çözer, futboldan konuşur şefe pek ters düşmemek kaydıyla politikadan bahsederdik. Yalnız ayın son iki günü sabahtan akşama kadar bordro doldururduk. Bunların çoğu da bizim bordrolarımızdı. Şefik Bey'in dışında kimse denizcilikle ilgili değildi. O da kibrit çöpünden gemi yapardı, o kadar.

Bizim hanımın işleri. Yoksa ben beceremem de. Bu işi de o buldu. Onun anne tarafından – kaynananın da maşallahı vardır– bir akrabası

partide önemli bir şahsiyetti. Hiçbir fikrim yok aslında partide ne yaptığının, neyle iştigal ettiğinin. Ben onu yalnızca şahsiyet olarak biliyordum. Hatta bir seferinde, “Bizim düğüne gelmiş miydi?” diye sorma gafletinde bulundum. Sorduğuma soracağıma pişman oldum. Hanım, kayınvalide söylemediklerini bırakmadılar. Rahmetli babam, kadınlar konuşurken içinden okunacak sabır duası öğretmişti ama hanım ile kayınvalide öyle bir konuşuyorlardı ki hatim indirsem faydasızdı. “Evet,” dedim. “Haklısınız.” Haklısın dediğinde maraz çıkmaz. Ama ben gene de nikâh tanışımızın “şahsiyet” olduğunu sanıyorum.

Benim kaderimin üç tarafı denizle çevrilidir. Daha İstanbul’a geldiğimizizin ikinci ayında bizim hanımla kayınvalide yine akrabalarının aracılığıyla bir tane de “velinimet” buldular. Onun düğüne gelip gelmediğini hiç sormadım. Herhalde “şahsiyetlerinin” gelmediği ya da nikâh şahidi olduğu bir düğünde “velinimet”in yeri olamazdı. Biz birden bu velinimete miras yoluyla kalmış, diğer mirasçılarla anlaşamadıkları için kimsenin oturamadığı bir yalıya bakıcı oluverdik. Hanım günde yirmi otuz kez söylediği, “Anneciğim sağ olsun,” lafını iki katına çıkardı. Ben bile yalının verdiği sarhoşlukla birkaç kez mırıldanarak da olsa bu dileğe katıldım. Hemen hazırlıklara başladık. İki lira kira ile oturduğumuz Kasımpaşa’nın arka sokakındaki tek odalı evimizde toparlanmaya başladığımızda, kayınvalide yeni taşınacağı-

mız yalının paşa dedesine ait olduğunu söylemek için süratle komşularla tanışıyor. Sandığımız kadarıyla bizim kayınvalidenin velinimetimizle hiçbir akrabalığı olmadığı gibi yalının esas sahibinin de paşalıkla hiçbir ilgisi yoktu. Tefecilik yaparken mülkiyeti kendisine geçen bu yalıda oturma fırsatı bile bulamayan merhum sahip, bir alacağı için gittiği Ahırkapı'da boğazına at pisliği doldurularak öldürülmüş soysuzun biriydi. Bir keresinde bunu anlatmaya cesaret ettiğimde kayınvalide ,”Paşa dedem atları çok severdi,” diye hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Kayınvalide henüz yeni tanıştığı komşularla ayrılamadığından Kasımpaşa'da bir ay fazla kaldık. “Ahh ah! Yalı aile yadigarı olmasaydı hiç sizden ayrılır mıydım?” diye diye, sarılıp sarılıp birbirlerini salladılar. Bu da yetmezmiş gibi köyden getirttiğimiz iki kilo bulguru, “Rahmetli paşa dedemin âdetidir. Bir konaktan diğerine taşındığımızda biz hep bulgur dağıttık,” diyerek bütün mahalleye taksim etti. Evdeki kalan üç beş eşyayı toplayıp Kandilli'deki yalıya doğru yola çıktık. Sadrazam kayığı edasıyla kurulduğumuz Kasımpaşa'dan kiraladığım balıkçı motoruyla yalıya varana kadar kusa kusa bir hal oldum. Sandalcı nerde çalıştığımı sorduğunda, “Tren yollarında,” diye cevapladım. Yalıya yanaştığımızda ne bizde ne de eşyalarda hayır kalmıştı. Hanımım, “İstanbul'a geldik artık tayyör isterim,” diye tutturduğu için geçen ay satın aldığım kırmızı puanlı elbisenin bütün puanlarına birden çapari olta

takılmıştı. Onu sökmeye çalıştığımızda ortaya dekolte bir gece elbisesi çıktı. Bu deniz muharebesinden geriye kalan eşyalarla yalının bahçesine ayak bastığımızda sağ salım denizden kurtulduğumuz için Allahıma binlerce şükür edip toprağı öptüm. Kayınvalide ve hanım bunu paşa dedelerine saygı olarak algılayıp, duygulandılar. Ağlamaya başladılar.

Bahçe biraz bakımsız da olsa harika bir manzarası vardı. Ama ne zaman denize bak-sam deniz tuttuğundan, kafamı bir türlü o güzelliğe çeviremiyordum. Zaten evin kapısına bizim için bırakılmış, “Evde nasıl yaşanacak?” prospektüsüne baktığımızda bunun pek de mümkün olmadığını gördük. Öncelikle evin kara tarafındaki kapısından girişle başlayan, dört buçuk adım eninde, yüz yirmi yedi adım uzunluğundaki koridor ve ucundaki küçük odada kalabilecektik. Kayınvalide, “Küçükken paşa dedem benle bu odada oynardı. Hatırası var,” diyerek odayı kaptı. Gerçi manzara açısından fark etmiyordu. Çünkü kepenkleri bütün evde olduğu gibi çiviliydi ve açmak yasaktı. Denizle ilişkisi yalnızca nem oranının biraz daha fazla olmasından öte değildi. Çevre yalıların sakinleri mal sahiplerine rica ettiklerinden, komşuların göz zevkini bozmamak için bahçede oturmamız da yasaktı. Yalnızca bahçeye bakım esnasında bulunabilecektik. Bu bakımın kaç kişiden fazla yapılamayacağı, eve gelecek gidecek misafirlerin sayıları sıkıyönetimi aratmayacak bir biçimde belirlenmişti.

İşe başlayalı henüz üç ay olmuştu. Kasabadan İstanbul'a göçmüş, hanım ve kayınvalideye şehir için bazılarını sandalcı çaparı ile denize sallandırsın diye elbiseler almıştık. Ev kiralamış, üç ay sonra tekrar taşınmıştık. Bu da yetmezmiş gibi köyden annemlerin gönderdiği bulguru da sebil edip mahalle bakkalının vicdanına kalmıştık. Ayrıca Kasımpaşa'da otururken işe yürüyerek gittiğimden hiç yol parası vermiyordum. Kandilli'ye her geliş gidiş ise ayrı bir sorundu. Yani sıfır tüketmiştik.

Bir gece koridorda yani odamızda oturup, sabah erkenden işe gitmeden önce denizin bereketine sığınmaktan başka çare olmadığı için hanımın kırmızı puanlı elbisesinde kalmış çaparinin iğnelerini çıkarmaya çalışıyordum. Bir gürültüyle kafamı kaldırdığımda, kayınvalidenin bir Rus şilebiyle üstüme doğru geldiğini gördüm. Çözdüğüm oltanın ucuna kadar gelen Rus şilebi ve kayınvalide, peşlerinde coşkun bir dalgayla koridoru doldurdular.

Uzun bir liste yaptık. Paşa dedemizden kayınvalideme, hanıma kalan ziynet eşyalarının hepsini yazdık. Benim pederimin tarlaları satıp iş kurmak için verdiği toplu parayı, paşa dedemin yadigârı manevi değeri çok yüksek altın kol düğmelerimi, dalgaların gözlerimizin önünden nasıl sürüklediklerini anlattık. Kayıplarımızın listesini maalesef bir daha hissedemeyeceğimiz hatıralarımızın hüznüyle mahkeme heyetine sunduk.

~

i

At meydanı yine tıklım tıklımdı. İyice görebil-
sin diye omuzlara çıkarılmış çocuklar, bir daha
getirilmeyecekleri tehdidi altında istemekten
korkarak börekçilerin başlarının üstündeki
aynı seviyedeki böreklerle bakıyorlardı. Kan
kırmızı kızılıcık şerbetleri iştah açıyordu. Beni
mahkemeden tanıyan yeniçeri çavuşuna işaret
ettim. Avucuna iki akçe bahşiş sıkıştırıp, onun
havada ıslık çalarak salladığı ince sopasının
açtığı yoldan çeşmeye doğru yürümeye başla-
dık. Kalabalık, şeyhimin deyişiyle küstah Mu-
sa'nın Kızıldeniz'i gibi ortadan yarılıyordu.
Çavuşun ikazlarını duymayanların ya da al-
dırmayanların enselerinde, omuz başlarında
ince sopa çarpar çarpmaz önce bir an kısa bir
beyazlık oluyor, peşinden kan koşturuyordu.
Sopanın tekrar vurabilmek için geri savruluşla-
rında üstüme sıçrattığı küçük kan damlacıkla-
rıyla beraber çeşmeye vardık. Çavuş muhake-
menin obur şahitlerinden Derviş Muhammed
Abdulgani ile Muhyiddin'in yanına beni bıra-
kıverdi. Ben de onun avuçlarına iki akçe daha
bıraktım. Tam o sırada büyük bir uğultu koptu.
Şeyhim ve on iki müridi, kol ve ayaklarındaki
zincirleri, cellâtlarıyla beraber çeşmeye doğru
yaklaşıyorlardı. Börekçi ve şerbetçi bağırışları,
çocuk ağlamaları duyulmaz oldu. Allah sesleri,
dualar, beddualar birbirine karıştı. Cellâtlar da,
herkese övünçle anlatacakları böyle bir gün

için muhakkak ki Allah’a binlerce şükür ediyorlardı. Kılıçları parlıyordu.

Şeyhimin yüzüne baktım. Bir oğlan çocuğu kadar güzeldi. Sanki o da bana bakıyormuş gibi geldiğinden Muhyiddin’in ardına doğru gizlendim. Muhyiddin de koca gövdesiyle gizleniyormuş gibi geldi. Tekrar cellâtlara bakıp kendimi temizledim. Parlayan kılıçlarında müritlerin, can yoldaşların yüzlerini gördüm. Şeyhimin yüzünü gösterecek kılıca bakmaktan korktum. –Yemek, içmek, yatmak, uyumak hepsi ibadettir.– Uğultu daha da yükseldi. Kılıçlar havaya kalktığında güneşte son bir kez parladılar. Sustular. Havada ki seslerini duydum. Bir de şerbetçilerin kemerlerindeki bardakların birbirine çarpışmalarını. Kılıçlar bedenlerden başları ayırdıklarında çığlıklar geldi. Kurbanların değildi. Herkesindi. Kurbanlarındı. Allah sesleri yükseldi. Muzaffer, mağlup, neşeli ya da içleri parçalayan Allah sesleri. Başlar yerlere düştüğünde şerbetçiler tekrar kızılalık şerbetleri satmaya başladılar. Damaklarım kurumuştu. Şurup içtim. İbadet ettim. Kurumuş damaklarım kızılalık rengini aldı. Cellâtların kılıçları zındık kanından kızıl parlıyordu. Damaklarım gene kurudu. Başımı öne eğdim. Başların bedenleriyle birlikte ama ayrı ayrı ahir kapıdan denize atılmak için atlara yüklenmelerini seyredemedim. Şeyhimin yüzünü görmekten korktum. Müritlerin yüzünü cellât kılıçlarından hatırlamak istedim. Bir kızılalık şerbeti daha içtim. İbadet ettim. O kadar gü-

zeldi ki şerbetçiye, “Ölmüşlerin canına değsin,” dedim. Bir akçe bahşış verdim.

Kırkçeşme’ye indim. Handaki şeyhimi ilk gördüğüm odama gittim. Dokuma tezgâhının başına oturup mekiği sağdan sola her atışımnda, “Allah,” dedim. İbadet ettim. –Kutb, başı arş’da ayağı ferş’te on sekiz bin âlemle doludur. Asıl tanrı bu kimsedir.– Ayağa kalkıp baktığımda iki arşın bez dokuduğumun farkına vardım. Üstüne, ellerimden kızılılık şerbeti bulaşmıştı ya da sözlerimden kan. Tezgâhı kenara çekip arkadaki dolaptan aynı kırmızı şarabı çıkardım. Kepenkleri açtım. Odaya güneş doldu. Masanın üstündeki şarabın kızılılığı bezin beyazına sıçradı. –Şarap aşk kamışıdır, cezbe-i ilahidir. Helal doldurdum, helal içtim.– Damağımdaki kızılılık şerbetinin kızılığını şaraba boyadım. Dışardan sesler geldi. At meydanından geliyorlardı. Kepengi açık gördüklerinden içeri girdiler. Etrafımı dokumacı esnafı sardı. Muhakemede şeyhimin aleyhine şahadet ettiğimi bilmediklerinden beni suçsuz sanıyorlardı. Onlar hiç ses çıkarmamışlardı. Kendilerini suçsuz sanıyorlardı. Üzgün olduklarından daha üzgün durdular. Onlara şarap sundum. İçtik. İbadet ettik.

Kepenkleri, onları öylece orda bıraktım. Peş-tamalcı Hanı’nın etrafını saran muhbirlerin arasından geçtim. Berberhanelerde, kahvehanelerde herkes şeyhimden, on iki müridinden söz ediyorlardı. Hepsi tanrının bir sureti olmalıydı. Öyle baktım. Zındıkların kellelerinin

uçuşlarından söz ediyorlardı. Gözleri cellât kılıçları gibi parlıyordu. Atların üstüne yüklenen bedenlerin başlarını aradıklarını anlatıyorlardı. Gözlerine bulut inenler, şeyhimin şiirlerini fısıldıyorlardı. “*Ayni hak oldu vücudum kaçma ey hak sureti / Hak ile hak ola gör gel vehmi ko şeytandır*” diyorlardı. Beyazıt Cami’nin önünden geçtim. Bir kahvehaneye oturdum. Koşa koşa biri geldi. Gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Şeyhimin müritleriyle yüze yüze hisarın önüne geldiğini anlattı. Hisarda Kandilli bahçesinde oturan hünkârımız Kanuni’nin önüne geldiklerinde hep birlikte ayağa kalkıp, “Hünkârım bizi haksız yere katlettiler. Arzuhale geldik,” diyerek ayaklandıklarını, tam bir saat sema ettiklerini, bunu gören hünkârımızın hüngür hüngür ağladığını, onların da Derviş Dede Tekkesi’nin önüne doğru sürüklendiklerini anlattı. Hep birlikte katledenlere, buna sebebiyet verenlere, şahadet edenlere beddua ettiler. Ben hepsinden çok bağırdım. Beddua sırasında ağlamayı kesen gelen kişi bir başka kahveye yine ağlamaya ve anlatmaya gitti.

Yerimden kalktım. Tepsisinde sabah At Meydanı’ndan kalmış birkaç börek taşıyan adamın bütün böreklerini satın aldım. Yedim. İbadet ettim. Kayıkla karşıya geçtim. Bir araba çevirdim. Aklımda şarap ve aşkın lezzetleri vardı. Hisara doğru gitmesini istedim. Gözlerim denizde sürüklenen şeyhi ve müritleri arıyordu. Güneş batıyordu. Tüm boğaz kızılıcık

şerbeti, şarap ve kandı. Hisarın önünde indim. Dalgalar kıyıya vuruyordu. Yedinci büyük dalgada kıyıya bir baş vurdu. Eğildim saçlarından tuttum. Yüzüne bakmadım. Korktum. Şeyhimin yüzü olmasından korktum. Müritlerin yüzlerini en son cellâtların kılıçlarında görmek istediğimden bakmadım. Alıp kaftanıma sardım. Tekrar arabaya bindim. – Görünen tanrıya tapmak gerekir. – Kollarımdaki kızılcık şerbeti izlerine kan bulandı. Peş-tamal Hanı’na gittim. Kaftanı, şeyhimi ya da müritlerden birini içeri taşıdım. Açık duran kepenklerin önündeki büyük saksıyı kaftanın, şeyhin ya da müritlerden birinin yanına taşıdım. Parmaklarımla kazdım. Üstündeki limonu kökünden söküp kenara koydum. Baş saksının içine yerleştirdim. Yüzüne bakmadım. Toprakları avuçlarımla doldurdum. Kızılcık şerbeti izleri, şarap ya da kan toprağın altında kaldı. Limonu aldım. Şeyhimin ya da müritlerden birinin başının üzerine yerleştirdim. Toprakları yine avuçlarımla doldurdum. Sonra üstüne elimdeki kızılcık şerbeti, şarap ya da kan izleriyle ortasında güneş olan iki boynuz çizdim. Dokuma tezgâhına geçtim. Sağdan sola mekiği çekerken, “Allah,” dedim. İbadet ettim. –Ruh bir bedenden çıkar, bir bedene göçer.–

UC

Kolumda dün yaptığım tentürdiyot izi hala duruyordu. Tifo aşısı diye anneme yutturdum için bir gün daha okulu kırabilirdim. Hatta kırmak zorundaydım. Yoksa dünkü firar ortaya çıkardı. Ayrıca çantamda dünden kalan tentürdiyot şişesini dolaba koyup, dünle ilgili bütün delilleri ortadan kaldırmam gerekiyordu. Bu yüzden annemin komşularımıza gitmesini bekliyordum. Biraz ateşlenmiş gibi yapıp fakat aynı zamanda da çok endişelendirmemem lazımdı. Yanıma geldi. Uyuyormuş numarası yaptım. Ateşime bakıp, olmadığını görünce rahatladı. Aşının nasıl olduğuna da bakmak istedi ama önlem alıp o kolumun üstüne yattığımdan bundan vazgeçti. Yavaşça yanımdan uzaklaşıp, bütün mahallenin perhiz başlamadan önceki şenlikli son yemeklerine katılmaya gitti. Hemen hemen bizden başka bütün mahalle Rum olduğundan adetlerini gayet iyi biliyorduk ve bütün hepsini onlarla paylaşıyorduk. Bu geleneğe bildiğim birkaç duayla şükranlarımı sunup, ecza dolabındaki yerine tentürdiyodu koydum.

Evet. İyi bir numaraydı. Mesela dünkünden daha iyiydi. Çünkü dün sokaklarda dolaşmaktan sıkılıp erken eve döndüğümde, “Kafamda bit yakaladılar bu yüzden gönderdiler,” demiştim. Annem bir kahroldu, bir kahroldu. Temizliğime o kadar düşküncü ki böyle bir şeyin

olduğuna bir süre inanamadı. Nerdeyse inanılmazları inanılır kırmak için başvurduğum yeminlere başlayacaktım ki birden banyoya koştı. İçinde ıralarla yanmaya her zaman hazır banyo sobasını yakıp üstüne de yenilerini doldurmaya başladı. Bende sanki kafamdaki var olmayan bitler başka yerlere sıçramasın diye kıpırdamadan duruyordum. Banyodan bir kazanla mutfağa geçti. Kazanı da orda kaynatmaya başladı. Başımдан aşağı kaynar sular döküleceğini o zaman kavrayıp, yalanımın gerçekten daha beter sonuçları olduğunu anladım ama artık çok geçti. Artık yalan söyledim bile desem bana inanmazdı. Bu sefer hem dayağı hem de kaynar suları yerdim. Bu kadarını düşünerek kadar hayat deneyiminin olması beni teselli etti.

Kaynar suların altındayken sırasıyla önce öldüğümü, cehennemi, zebanileri ve kaynar kazanlarını, annemle benzerlikleri ve farklılıklarını düşündüm. İki su arası, son bir aydır her gün okulu kırdığımda dolaştığım sokaklar aklıma geldi. Hemen peşinden, yeni kazandan kafama boşaltılan kaynar suları yiyince kafamda olduğu farz edilen bitlerin zavallılığı. Peşinden tramvaya asılırken kenarını yırttığım lastiklerim. Sonra tekrar öldüğüm... Başımın eti nerdeyse kavrulmuştı ki zavallı annem bu kokunun bitlerden geldiği ve onları yok ettiği coşkusuyla arap sabununu boca etti. Hayatta ilk defa sabundan yanar gözlerime aldırmadım çünkü diğer yanmaların yanında vız geldi.

Cehennemin de alışılabilir olduğu düşüncesine kapıldım.

Aslında okulu kırmak da artık sıkıcı gelmeye başlamıştı. Hiçbir arkadaşım o saatlerde ortada olmuyor, yalnız dolaşmak zorunda kalıyordum. Hepsi Rum okullarına gittiğinden benim okulu kırdığımdan haberdar bile olmuyorlardı. İstiklal Caddesi'nde yürüyor, muhallebici dükkânlarının içine girip masaların arasında dolaşıyordum. “Burada ne arıyorsun?” diye tersleyen garsonlara annemin ablamı aramam için gönderdiğini, annemin hasta olduğunu ve onu çağırmam gerektiğini söylüyordum. Beni dinleyen garsonu masa başında çaresiz bırakıp masa arası turlarıma devam ediyordum. Garsonlar da annemi hasta yatağında yalnız bırakan ablama hınç bileyip, ablam gibi görünen genç kızlara hınçla servis yapıyorlardı. Kuledibi'nden Bankalar Caddesi'ne doğru iniyor, bankaların koca camlarında ki beni seyretiliyordum. Köprü'nün kenarına gidip vapurları taa uzaktan tanıma oyunu oynuyordum. Çocuğunun serbest bırakılması için köprü üstünde imza toplayan anneye bakıp bakıp imza atmak için bir an önce büyümeyi istiyordum. İmza atmadan geçenlerden nefret ediyordum.

O gün resmi olarak evde olduğum için daha rahattım. Yataktan kalkıp sokağa çıktım. Yan kapıdan çıkan İrini'yi gördüm. Her nedense okula gitmemişti. “Nereye?” dedim. Elindeki kabı gösterip “Yoğurt almaya, gelsene,” dedi. O günlerde okul dışında her yere gidebilirdim.

İrini'yle okula bile gidebilirdim. Hemen yanında bittim. Benden yalnızca bir yaş büyüktü ama kızların yaşamı fark edip aceleyle büyüyen zamanlarındaydı. Aynı boyda görünmek için kaldırımın üstünden yürüyordum. Kolumdaki tentürdiyodu görüp ne olduğunu sordu, “Aşı,” dedim. Yalanımdan bir kez daha yararlandım. “Acıdı mı?” dedi. “Önemli değil,” dedim. Bir savaş madalyasıymış gibi kolumu ona doğru uzattım. O sırada birden sirenler çalmaya başladı. İkimiz de ne yapacağımızı şaşırdık. Önümüzde bir araba durdu. Üstü kâğıt kaplanmış farlarıyla kör bir dilenci gibi kaldırımın üstüne çıktı. Şoför içinden fırlayıp bir yerlere koşmaya başladı. İrini ileri uzatıp orda unuttuğum sahte aşılı, madalyalı kolumdan tutup, yandaki seranın içine sürükledi. Çiçeklerin arasına yattık. Uçak sesi duyduk. Kafamızı kaldırdığımızda Nazi işaretli koca gövdesini gördük. Sirenler sanki daha bağır-maya başladılar. Bu gövdeyi yakalamak için sanki peşinden koşan mermiler havada patladılar. Kolumdaki madalyaya rağmen çok korktum. İrini'ye sarıldım. O da bana sarıldı. Ayağımın altında artık kaldırım olmadığından, başım yeni serpilen göğüslerinin arasına girdi. Oradan sirenlerin sesi daha hoş geliyordu. Başımı yukarı kaldırıp içine yattığımız ortancalar üstümüzde sağa sola savrulurken, uçağın etrafında havai fişekler gibi izler bırakan mermileri seyrettim. Korkmadım ama korkmuş gibi bir daha göğüslerine sarıldım. O da bacaklarıyla

bana sarıldı. Yüzüne baktım. Korkmamıştı. Sirenler hâlâ çalışıyorlardı. Nazi işaretli uçak tepemizde mermilerden işaretini korumak için bir sağa bir sola gidiyordu. Sanki şeftali kokusu duydum ya da kayısı. Ya da onlar gibi damağınıza değdiğinde bütün vücuda yayılan bir tat. Eminim bu sera da yoktu ama ben duydum. İrini'ye bu kokunun nerden geldiğini sormak istedim. Göğüslerinin arasına gömülmüş sesim siren seslerini, uçak ve mermi seslerini aşamadı. Aldırmadım. Sadece kokladım. Sirenler bitene kadar...

Akşam hemen radyonun basına gittim. Karşı pencerenin arasından İrini'nin de radyoya yaklaştığını gördüm. Ajansı dinledik. Yanlışlıkla giren bir Alman uçağı idi...

Kahretsin savaş değildi. Sadece bir uçaktı.

~

MO

Kütüphaneye girebildiğimde o kadar heyecanlanmıştım ki birinci hafta sabahtan akşama dek yalnızca kendimi orada olduğuma inandırmakla geçti. İçeri girip, ardından kapıların kapandığını duyduğumda olduğum yere çöküyordum. Oradan hepsini, imparatorluğun en büyük kütüphanesindeki kitapları yalnızca seyrediyordum. Renklerine, yan yana duruşlarına bakıyordum, biraz daha çıkmış olanları üşenmeden kalkıp aynı hizaya getirdikten sonra seyretmeye devam ediyordum. Kalın ciltler arasında inceleri kaçırmamak için büyük dikkat sarf ediyordum. Birkaç kez gözlerimle dolaştıktan sonra iki kalın kitabın arasında bir ince kitabı fark ettiğimde âlemin öte ucunda yeni bir yer keşfetmiş gibi oluyor, yanına gidip uzun uzun onu okşuyordum.

Derin nefes alıp, yeni yazılmış olanların kâğıt ve mürekkep kokusunu, eskimiş ciltlerin kırısan derilerinin havaya kırısan geçmiş izlerini içime çekiyordum. Henüz hiçbirini okumadan, kapaklarına düşülmüş kenar süslerini incelemeye başlamıştım. Bazen iki kitabı önüme alıp saatlerce süsleri karşılaştırıp, hangisinin daha güzel olduğunu seçmeye çalışıyordum. Üstünde parmaklarımı dolaştırıp yaşadıklarını bedenime taşıyordum. Dışarı çıkarırken son bir nefes alıp ciğerlerimi bilgiyle kasıp kavuruyordum.

Bir gün içeri girdiğimde artık hepsini biliyordum. Henüz hiç okumadan aradığım kitabın nerde olduğunu, ne renk deriyle kaplı olup, nasıl koktuğunu hatırlıyordum. Hızla okumaya başladım. En  st raftaki kırmızı parlak deri ile kaplı kitap, içindekileri okuduktan sonra benim için mavi bir kitap oluyor, kenarları zarıf süslerle bezenmiş cildin altındaki yazılar kendisini yok ediyor ya da köşeleri kir, pas içindeki bir kitap en yüksek merhaleye yükseliyordu. Onları alıp okurken bir an durup hiçbir zaman bütün kitapları bitiremeyeceğimi düşünüyordum. Hepsini okumadan ölmek en büyük korkumdu.

Bu korku içinde süratle okurken bazen sultan hazretlerinin içeri girdiğinin bile farkında olmayıp kendimden geçiyordum. Satırların arasında bilginin tadını emiyordum. Bazen bana bir şey sorduğunda duymayıp okumaya devam ediyordum. Ama o da kitapların büyüsüne kapıldığından buna aldırılmıyordu. Bazen de onun sorusuna cevap olarak kendi okuduklarımla ilgili bir şey anlatıyor, yüzüme şaşkın şaşkın baktığında hatamın farkına varıyordum. Geceleri ıkarmasalar sürekli orada kalacaktım. Bir sözcüğün gizemi henüz aklımdan gitmeden bir başkası onu açığa çıkarıp kendi gizemine gömülüyordu.

Gizemler beni baştan çıkardı. Gece eve giderken yarım kalmış kitapları yanıma almaya başladım. Kaftanın kenarına tutuşturduğum padişahın kitaplarıyla dışarı çıkarken yakala-

nıp kolum gidecek diye terler döküyor ama bilginin tutsaklığından vazgeçemiyordum. Bütün gece okumaya devam ediyordum. Gözlerim kan çanağına dönmüş bir şekilde sabah kütüphaneye geldiğimde, kitabı yerine bırakıp bir başkasına başlıyordum. Yaşamın simgelere dökülmüş şekli yazı, bütün yaşamım halini aldı.

Sultanın ve benim dışımda birkaç âlim kütüphaneye girebiliyordu ama onlar daha çok sultanın geldiği zamanlar gelip onun istediklerini araştırmak, kendi dileklerini söylemek ve bir diğerini çekiştirmek için geliyorlardı. Uzun süredir kütüphaneye girebildiklerini bildiğimden çoğu eserleri okuduklarını zannediyordum. Kendileriyle konuşmaya başladığımda hiçbir şeyden haberleri olmadığını anladım. Kitaplara da zaten yalnızca bir mevkinin zaruri eşyaları şeklinde bakıyorlardı. Onların elinde bir kitaba rastladığım andan itibaren anlıyordum ki artık yıllarca o konudan söz edeceklerdi. Ne olursa olsun konuyu evirip çevirip, “Sultanın kütüphanesinde geçenlerde okuduğum eserde,” diye bir girizgâh yapıp kendi bildiklerini anlatacaklardı.

Onlarla alay etmeye başladım. Sakallarının altındaki gizli cehaletlerini suratlarına vurup, bilgi diye sattıkları kırıntılarla rezil ettim. “Kitap der ki,” diye başladıkları zaman suratlarına şöyle bir bakıyordum. Hemen gözlerini kaçırırlar, bir sürü şey söyleyip hiçbir şey demezlerdi. Sultanın yanında olduklarına aldırmaksı-

zın, bilginin sahiplerine bilgi kırpıntılarının seviyesini gösterecek sorular sorup hak ettikleri yere, bok çukuruna gönderiyordum.

Bir süre sonra onların bu kitaplara layık olmadıklarını düşündüm. Onların hiçbir kitaba layık olmadıklarını düşündüm. Üstü kırışık ciltli, kenarına iki gül işlenmiş ya da yazdıklarıyla yaşamı bir başka yere taşıyan kitapları alıp götürmeye ve bir daha buraya, kitapların cenaze evine hiç getirmemeye karar verdim. Bir seferde dışarı çıkarıp, kolumu ve belki de başımı cellâda götürme korkusunu taşıyacaktım.

Yemeğimi büyükçe bir bohçaya koyup kütüphaneye girdim. Kapıdaki bekçinin önünde bohçayı açıp büyük bir bazlamayı sarıp bekçiye ikram ettim. Bekçi bu sırada bohçaya dolmuş kış armutlarını, sapsarı kaşık ayvalarını görüp iç çekiyordu. Bir ayva ve bir armut bırakıp içeri girdim. İçindekileri çıkarıp masanın altındaki sepetin içine doldurdum. Geçmişin kokusunun üzerine kenarları zedelenmiş ayvaların tazeliği bulaştı. Bohçayı açıp içine doldurmaya başladım. Adına bile hiç bakmıyordum. Hangi kitapların hatta hangi sayfaların nerde olduğunu bildiğimden, sandığımdan da kolay oluyordu. Her kitabın üstüne diğeri geldikçe, bilgi bir kez daha cennetten dünyaya çıkmaya hazırlanıyordu.

Bohçayı alıp kapıya doğru ilerledim. Kollarım dünyayı taşımakta zorlanıyordu. Tam ka-

pıdan çıkarken padişah hazretleri içeri girdi. Bana baktı. Gözlerimi aşağıya indirdim. “Nereye gidersin,” diye sorduğunda boğazım kurudu. Yutkunup sesimi çıkaramadım. Kolumdaki bohçada omuz başımdan kesilmiş kolumu taşıdığımı düşündüm, ensemden inen kılıç darbesiyle kopmuş kellemi bohçanın içinde gördüm. Koca Fatih’ten sefahat dileyecekken o başını benden çevirip elindeki kitaba dalıp içeriye doğru yürüdü. Elimde bohça, omuz başımda kolum ve kellemlerle çakılı kaldım. Tekrar hünkârın yanına gitmeye cesaret edemeyip bohçayla, günahlarımla beraber dışarı çıktım.

Yıllar geçti. Bir Molla oldum, en büyük medresenin en bilgili âlimlerinden. Bohçadaki kitapların bilgisiyse At Meydanı’nda ayırttı kellemi bedenimden.

~

O

Yine tam dakikasında geldi. Tarlabası'nın arka sokaklarından birinde, anlaştığımız gibi aşağıdan yukarıya doğru yürüyordum. Son yolun köşesinde karşılaştık. “Bana n’aber?” derken arkamdan gelen var mı diye bakıyordu. Ben ise onun arkasında duvara boydan boya yapıştırılmış “aranıyor listesi”ndeki ona bakıyordum. Beraber sağa dönüp yola devam ettik. Biraz yürüdükten sonra yoldan birkaç merdivenle inilen bir kahveye girdik. Müzisyenlerin, gece kulübü garsonlarının ve pezevenklerin takıldığı bir yerdi. Akşamüstü olduğu için içerdekiler henüz uyku mahmurluklarını üstlelerinden atamamışlardı. Birkaç müzisyen, garson ya da pezevenk içeri girer girmez vatansever duygularla bizi incelediler. Başköşeye asılmış, bizim iyiliğimiz için ülke yönetimine el koyan başkan generalin gözleri de üstümüzdeydi. Biz pezevenklere aldırmadan iki sandalye çekip oturduk. Herkesin bizi dinlediğinden emin olarak iyice duyabilsinler diye biraz yüksek sesle, “Şimdi sana kol gibi geçiricem,” dedikten sonra kahveciye seslenip iki çay ve bir elli iki istedi.

Kahveci duvardaki pisliği biraz olsun örtsün diye ocağın arkasına yapıştırılmış aranıyor afişinin önüne gidip çayları koymaya başladı. Silkelediği çay bardaklarının dibinde kalmış sular, afişteki onun yüzüne sıçradı. Kahveci

fark etmedi. O hiç aldırmadı. Zaten afişteki resmi o kadar kötü çizmişlerdi ki yan yana getirilseler bile anlaşılmazdı. O bir gün buna itiraz edip resmi dzelttireceğini söylüyordu. aylarla birlikte kâğıtlar masamıza konduğunda her şey normale döndü. Artık herkes vatan-severlik duygularının minimum ihtiyaı düzeyinde kuşkulanmakla yetindiler. Bir tek koruyucu, kollayıcı başkan generalin duvardaki resmi gözlerini bizden ayırmadı. O kâğıtları dağıtmaya başladı. Ben oyunun tabelasını yazmak için elime kâğıdı kalemi aldım ama isim kısmına ne yazacağımı bilemediğimden öylece kalakaldım. şu anda kullandığım kendi ismimi yazıp, kâğıdı kalemi hemen onun önüne ittim. “Al al, sen tut. Sonra ağlıyorsun,” dedim. “Tabi ki ben tutucam,” diyip önüne çekti. stne, o anda adı neyse onu yazdı. Ben de o sırada bu isimle tanışıp memnun oldum.

Bundan sonra her şey kendi seyrinde gelişti. Yan masalarda birbirlerini incitmeyen ağır kfrlr arasında süren oyun, akşamdan mı geçen haftadan mı kaldığı belli olmayan adamın sokağın karşı duvarındaki afişin üstüne işemesi, kahvenin önünden geçme hatasını yapan genç kızın mıncıklanması, yolun köşesinde aniden duran cemseden atlayan askerlerin düzen ve intizam içinde karşıdaki eve girip birilerini sürükleyerek dışarı çıkarmaları... Olağan dışı tek şey yan masada okeycilerin üstüste  defadır kırmızı drtly okey amala-rıydı ki bunun da birisinin taş çaldığı anlaşılın-

ca normal olduğu ortaya çıktı. Bizse hep oyundan söz ettik.

Yalnız dördüncü el ile beşinci el arasında, “Temiz bir araba lazım,” diye mırıldandı. Ben altıncı ya da yedinci elde “Uzak bir yere gitmek için mi?” diye cevap verdim. “Yok yok,” deyip yerden kâğıtları topladı. “Tamam,” dedim. Bu sırada yüzüme baktı. Sonra ikimiz birden başkan generale baktık. Onun dışında kimsenin bizle ilgilenmediğini anlayıp, “Yirmi altısı, çarşamba günü arkadaşın düğünü var,” dedi. “Ben de davetli miyim?” diye sordum. “Yok yok. Sen sonra bizi karşılayabilirsen yeter,” dedi. Hile yapıp ortadaki bütün kâğıtları topladı.

Parayı verip dışarı çıktık. Misket oynayan çocukların, sidikle ıslanmış afişlerin, sürüklenerek dışarı çıkartılanların kan izlerinin arasından aşağı doğru yürümeye başladık. Acele acele konuştu. “Sanayi mahallesinde M pastanesinin köşesi var ya,” başımı salladım ama bakmadı bile. Bildiğime emindi zaten. “Saat dörtten itibaren arabayla birlikte orda ol.” “Tamam,” deyip köşeden yukarı saptım. Tipimi beğenmeyip kimlik soran askerlere kimliğimi göstere göstere Taksime doğru çıktım.

Evin karşındaki boş arsaya çektiğim arabayı gözden geçirdim. Canavar gibiydi. Kapı kolu nu tutsun diye bağladığım teli çözüp içine girdim. Çalışmayacağını bildiğim halde kontağı çevirip bir denedim. Kafamın üstündeki güneş-

liği indirip aynasında kendimi seyrederken, arabanın kasasındaki çocukları gördüm. Birden aşağı inip arkaya doğru koşarken hepsi kaçtılar. Kasada yalnız iskambil kâğıtlarını ve kaçarken birisinin unuttuğu bozuklukları yakaladım. Gelmişken arabanın altına eğilip geçen hafta kaynakladığım şaftı kontrol ettim. Canavar gibiydi. Hala sağlam mı diye çekıştirdiğimde, kaynağın dışındaki her yerin kırılabilceğine oranın sağlam kalacağına kanaat getirdim. Arabanın yanından ayrılıp mahalle kahvesine doğru giderken çocukların gene kumar oynamak için arabanın kasasına gittiklerini gördüm. Bozuk paraları isterler diye görmemiş gibi yaptım. Kahvede herkes beni bekliyordu. Çay ocağının üstüne asılmış başkan general, ciğer ekmek yapan seyyar satıcı polis, bizim arkadaşlar, bizim arkadaşlar gibi duran mahalle muhbirlerimiz hemen bir masa yaptık. Oyunların kurgusuyla eşitlendik. Aynı kurallarla oynadık.

Yirmi altısı sabahı hava çok güzeldi. Gazetelerde, birlik beraberlik içersindeki milletimizin yüceliğine ilişkin vecizlerle dolu başkan generalin sözlerini okudum. Tabi ki görkemli resimlerinin hemen üstünde, sekiz sütuna manşet şeklinde. Güvenlik kuvvetlerinin dur ihtarına uymayıp ardından havaya açılan ateş sonucu isabet almış dün akşamın talihsizleri arasında tanıdıklarım var mı diye kontrol ettim. İntihar etmek için polis merkezlerini tercih edenlerin isimlerinin gerçek mi sahte mi olduğunu ayrır-

maya çalıştım. Saati dörde doğru yaklaştırmak için durmadan sigara içtim. İki buçukta dışarı çıktım. Hava hâlâ çok güzeldi. Yavaşça arabanın yanına gidip arabanın kasasındaki çocukları yakaladım. Onlara ittirip arabayı çalıştırdım. Yokuş aşağı vitesi boşa alıp, benzin tasarrufu yaptım. Çukurların arasından sıyrılmaya çalışarak seke seke Çeliktepe'ye indim. Askeri araçlara yol verdim. Trafik polislerinin önünden hızla geçtim. İki sokak ötede bir yokuşun başında durdum. Bir sigara daha içtim. Portakal satan bir kamyonet şoförüyle sohbet ettim. Kaça aldığını, benim arabayla aynı işi yapıp yapamayacağımı sordum. Rakip olacağım korkusuyla sattığından bile fazla para söyledi. "Züccaciye sat, kokması çürümesi yok," dedi. "Sen niye satmıyorsun?" diye sormadım. Son sigara, saati yaklaştırmayı başarmıştı. Arabayı yokuş aşağı salıp pastanenin köşesine doğru yola çıktım. Köşeye geldiğimde saat dörde beş vardı. Arabayı çalışır halde park edip sigara yaktım.

Henüz beş dakika geçmeden yolun öte ucunda bir cayırtı koptu. Bir Anadol arabanın üstüne belediye otobüsü çıktı. Arabanın önü tamamen otobüsün altındaydı. Arkasından o çıktı. Kendi afişlerinin önünde otobüs şoförüne bağırmaya başladı. Otobüs şoförü de afişlerin önüne atlayıp bağırarak karşılık verdi. Ben sigara içiyordum. O sırada otobüsün altındaki araba yavaş yavaş hareket etti. Ön kaportasını orada bırakıp gitmeye başladı. Biraz sonra onu

da orda unuttuklarının farkına vardılar. Öndeki kapıyı açıp ona seslenmek istediler. Kapı kaldırıma düşüp yığıldı kaldı. O birden arabanın gittiğinin farkına varıp peşinden koştu. Şoför neden tartışmanın en güzel yerinde onu terk ettiğine şaşırıldı. Arabanın kalan kısmıyla yukarı kadar geldiler. Araba durur durmaz önünden çıkan dumanların arasına dalıp dağıldılar.

Köşede elindeki büyük torbayı bana verirken arabaya büyük bir şaşkınlıkla baktı. Hiç ses çıkarmayıp aşağıya doğru afişlerinin önünden yürüyerek devam etti. Ben arabanın kasasına koyarken ağır torbanın ağzı aralandı. Namlunun boynuna girmiş iki burma bilezik gördüm.

Arabaya binip sürmeye başladım. Çukurlara girmemek için ana yolu tercih ettim. İkinci büyük caddeye döndüğümde büyük bir kalabalık gördüm. Tam geçerken silahları ellerinde on, on beş polis üzerime doğru geldi. Heyecanlandım. Araba stop etti. Yolun ortasındaki kalabalık polislerden dağıldı. Ortada ben kaldım. Benden başka karşımda boş bir kuyumcu vitrini, çalan alarmlar ve barut kokusu vardı. Komiser, “Ne duruyorsun lan?” dedi. “Çalışmıyorum,” dedim. “Çekin şu arabayı,” dedi. Polisler silahlarıyla beraber arabayı itmeye başladılar. Araba çalışırken, sarsıntıdan namluya çarpan burma bileziklerin seslerini duydum.

~

Y

Kahvemiz yeni gelmişti. Nargilenin tazelenmiş ateşiyle muhabbete başlamak için Beyazıt Cami'nin yanık sesli müezzinin okuduğu salanın bitmesini bekliyorduk. Rahmetlinin kim olduğunu merak etmemize rağmen bir türlü kimseye soramıyorduk. Çünkü paşazade yaşlandıkça her geçen gün ölümden bahsetmekten hazzetmiyordu. O da karşımızda kafasında bu soruyla oturup, kendi ölümünü düşünüp durduğu için sala sırasında yüzüne bile bakamıyorduk. Yine bu yüzden emektar hizmetçisini kendisine yaşlılığı ve ölümü hatırlatıyor diye binbir bahane ile uzaklaştırmış, onun yerine genç, hiçbir şeyden anlamayan kaba saba adamları almıştı. Sala bitince sessizlik devam etti. Atlı arabalar bile bir an hareket edemez gibi oldular. Sessizlik ölümün kardeşi olduğundan bundan da kurtulmamız gerekliydi. Ama aksi gibi aklıma tek bir mevzu bile gelmiyordu. Rahmetlinin adı, nereli olduğu ve ne iş yaptığını merak edip duruyor ama bir yandan da tanımasam bile cenazenin hemen ardından mesela yemeklerden falan bahsetmek istemiyordum. Bu nedenle paşazadeyi çok sevmeme rağmen onu bu sessizlikten, durmaktan yani ölümden kurtaramıyordum.

Tam o sırada imdadımıza Beyazıt Kulesi'nden bize doğru, "Yangının vaaar, yangının!" diye koşarak gelen çocuk kurtardı. Bunu du-

yan tulumbacılar, kabadayılar padişahın bile başından zor kaldırabileceği nargilelerini yarım bırakıp, kahvelerinden alınan son yudumla yola düştüler. Paşazadenin yüzü parladı. Uykulayan arabacı birden kendine gelip yanımıza gelmek için uykulayan atları kırbaçlamaya başladı. Araba yanımıza gelir gelmez nargileyi de boynundan tutup arabaya atladım. Paşazade de Alemdağ'da ava çıktığımız günleri aratmayacak bir sıçrayışla yanıma geldi. Arabacı, "Yangın şehzadebaşı'nda," laflarını hemen duyup, ne sağı sola ne de bize sorma ihtiyacını duymadan Eyüp tepesine doğru sürmeye başladı. Sallantıdan düşen nargilenin ateşi Bursa işi ipekli örtünün bir kısmını da kavurarak gerilerde kaldı. Yokuşu tırmanırken kırbaçlanan atlarla muhtemel bahşışın aşkıyla yanıp tutuşan arabacı adeta yarışıyorlardı.

Tepeye vardık. Bizden önce ancak iki araba gelebilmişti. Acele ile onları şöyle bir selamlayıp hemen yanlarındaki yeri kaptık. Boynu elimdeki nargile ile arabadan inip arabacının altımıza koyacağı minderin yayılmasını bekledim. Paşazade de tek kelime konuşmadan arabanın kenarında ayağı kalkmış aşağıya doğru bakıyordu.

Henüz iki-üç evin üstü yalnızca dumanlarla kaplıydı, o kadar. Arada bir küçük alev topları biraz yukarı doğru tırmanıyor, sonra dumanın içinde kayboluyordu. Bir alev aşağıdan yukarı doğru tırmanırken duvarı saran sarmaşığın altında önce biraz sessiz kaldı, sonra orayı da

dumana boğdu. Bir yandan da, komşu gezisine çıkmış yaşlı kadınlar gibi yavaş yavaş aşağıdan doğru yürüyordu. Aşı boyalı küçük konağın merdivenlerinden yukarı doğru çıkıp, pencerelerde şöyle bir parladı. Perdeler, ışığın şehvetine kapılmış pervaneler gibi son kez bir daha alevlenip yok oluyorlardı.

Bu arada arabacı küçük mangaldaki közlere hayat vermiş, bakir cezveyle kahvemizi yapmaya başlamıştı. Gözümü yangından ayırmadan yanına gidip, içi iyice kızarmış bir kömür parçasını maşayla nargileme taşıdım. O sırada bizden sonra tepeye varabilmiş arabaların farkına vardım. Tek atlı hanım arabaları, sarayın görkemini taşıyan çok atlılar, ağaların, beylerin acele ile tuttukları faytonlar, hatta üstünde süt güğümleriyle, ekmekleriyle buraya sürülmüş satıcı arabaları tepelyi kaplamıştı. Arabasız yukarı tırmanmış yoksullar ise kan ter içinde biraz daha aşağıda toplanmış, seyre dalmışlardı.

“Maşallah maşallah!” diyen paşazadenin haykırışı ile bir an gözümü kaçırdığım yangına geri döndüm. Kocaman bir alev topu, nasıl bir yer olduğunu göremediğim büyük bir konağın çatısını kaplamıştı. O sırada esen güçlü bir rüzgâr, bu yangın topunu binlerce küçük kıvılcıma ayırarak bütün mahallenin üstüne dağıttı. Birden herkesten bir uğultu yükseldi. Arabacı bile kendini kaybedip kahveyi döktü. Kıvılcımlar coşkuyla işe girişip bütün mahalleyi kasıp kavurmaya başladı. Aralarda kulağımıza

çarpan tulumbacıların kabadayı naraları kaçış sesleri içinde kayboldu gitti. Her taraftan yükselen alevler birbirleriyle buluşmak için rüzgârın yardımıyla çılgınlar gibi koşuşturdular. Batmak üzere olan güneş, kızılığını alevlerden alıyormuş gibiydi. Yılların anılarını içinde taşıyan ahşap evlerin sıcaklığı yüzümüze vurmaya başladı.

Gece, alevlerin görkemini daha da ortaya çıkardı. Mavinin karanlığını yırtarken, kahvele-rimizi yeniden yudumluyorduk. Tek kelime bile konuşmadık ve hiçbir şeyin bu görkemli görüntüyü bozmasına izin vermedik. Sonra herkes yavaş yavaş kendine gelip toparlanmaya başladı.

Artık alevler yalnızca arada bir küçük parlayışlar yapıyor ve yutacak bir şey bulamadığından güçsüzce kendi kendine yok oluyordu. Şenlik bitmesine rağmen ayrılmak için pek de acele etmiyorduk. Zaten artık gidecek bir evimiz de yoktu.

~

SOF

“İlerleyelim ilerleyelim!” diye bağırdım. Bu saatte hemen dolar. Bak, o kız yine ayakta kaldı. Biraz daha erken gelse oturabilir. Gerçi geçen gün oturduğunda da iki durak sonra kalkıp yer verdi. Beline kadar inen saçlarını şöyle bir havada sallayışını aynadan görünce anladım ki bizimki yine vermiş yoksa Fikirtepe’de iner, bilirim. Yine herkes aynı. Çoğu öğrenci. Yol boyunca sağ elden sol ele geçen kitaplar. Yukarıda asılmaktan yorulan kolla, kitapları taşımaktan yorulan kollarını değiştirir dururlar. Ben belediye başkanı olsam her otobüse kitap rafları yaparım. Şöyle tutunulan yerlerin üstünü, şehirlerarası otobüslerdeki bir şey koyma yerleri var ya, oraları aynı kitaplık gibi yaparım. Öğrenciler de oraya kitaplarını koyabilir. Bu kitap rafları ya hiçbir reisin aklına gelmiyor ya da on bir yıldır benim taşıdığım öğrencilerin hiçbiri bir şey olamadı ki çektikleri bu ızdıraba bir son vermiyorlar.

O zaman şu ortalarda, elinde tuğla gibi kitapları taşıyan çocuk da bu dertten kurtulur ama belki o rafa koymaz çünkü o hukuk kitaplarıyla yürürken ayrı bir hava basıyor bu sene. Yoksa iki yıldır dershaneye gidiyordu ve on otobüsüne binerdi. Şimdi girdiği yerden o kadar memnun ki her gün tonlarca kitapla yolculuk yapıyor. Zaten her gün ona paso sordu-

ğumda şöyle kurularak “Breh breh!” bir çıkarış var ki...

Otobüsün geri kalanı da işçidir. Tam bilet atarken içleri gider. Bazen öbür tarafa bakıp, yarım bilet atarak geçişlerine aldırım. Futbol gazeteleri okurlar. Takımları kazanınca o sayfayı öyle bir keyifle okurlar ki otobüs tıklım tıklım olmuş, yetmiş yedi ayakta yolcu kapasiteli arabaya yüz yetmiş yedi kişi binmiş umurlarında olmaz. İki üç sene önceye kadar otobüslerde dağıtılan bildirileri de büyük bir dikkatle okurlardı. Ama o çocuklar artık görünmez olduklarından beri, duvarlarda onların adı anılmazdan beri varsa yoksa yalnızca futbol. Araba biraz daha yerleşsin diye şöyle bir hızlı gaz verip hareket ettim. Biraz daha yerleştiler. “Kavanoza kurabiye yerleştirir gibi yapıyorsunuz,” diyor bizim hanım. Şöyle sağa sola sallayınca beş, on kişi daha sığar. Arada bir de bağıracaksın, “İlerleyelim beyler, ilerleyelim!”

Birkaç memur, birkaç öğretmen. Suratlarından bellidir. Memur onlara kuyrukta sırasını bekleyen vatandaş gibi bakar, öğretmenler de önüne gelen herkesi notlar. Onlara göre haksızlık bu kadar insanın çektiği değil kendilerinin bu davranışa nasıl maruz kaldıklarıdır. Eğer kendileri otobüs dışına bir düşsünler, o zaman bu yaşadıkları yalnızca o seviyeye ulaşmak için gerekli imtihanlar şeklinde anılır. Öyle derler, hemen olmaz. Biz öğretmen olduğumuz halde yıllarca otobüsle işe gittik geldik, ki bize bir harf için yirmi dokuz kere köle

olunmalı. Otobüsteki herkesin bir ortak noktası vardır. Hepsi uyku kokar. Sanki hala üstlerinde çizgili pijamalarla kuyrukta beklemiş, ekose battaniyelerinin altından başlarını çıkarmadan buraya düşmüşlerdir. Ben arabayı şöyle bir iki salları, içine duraklarda bekleyen beş-on uykulu kurabiye daha doldururum.

Bahar geldi. Her baharda yollar sanki havanın neşesine katılır. Çabuk çabuk ilerler. Ama duraklarda aynı keşmekeş. Biletçileri yeni kaldırdılar. Böylece bize iki iş yaptırıp hala tek kişi parası veriyorlar. Bak şurası gecekondudeğil miydi? Elleri kitaptan başka şey taşımamış çocukların kucaklarında briketler taşıdığı. Şimdi kat üstüne kat çıkılmış. Demirler de hâlâ gökyüzüne doğru bırakılmış. “Ya biraz geri çekilin, vites kitaplarınızın altında kaldı.” Şuna bak, el ele tutuşmuş bu kız büyüdü mü yoksa yalnızca bahar mı? Aslında bizim hanımı hâlâ severim. Bu televizyonun aşklarına pek benzemiyor ama o televizyondaki hayatların bizimkine benzemesi gerekmiyor mu? Niçin biz onlara benzemeye çalışıyoruz ki. Artık hiç yer kalmadı otobüste. Tam sapık zamanı. Geçen gün birisini tanıdım. Üç kez arabadan atıldı. Herif o kadar çok bu işi yapmış ki benim iç aynamın görüntüsünün bile dışında duruyor. “Yok, sen bu arabaya binme,” dedim. “Neden?” diyeceğı tuttu. “Yok,” dedim, “bu benim, binme!”

Tabi benim. İlk geldiğı günü bilirim. Ankara asfaltının üstünde önüne garaja gider yazısını

koyup taksileri sollaya sollaya törene gitmiş-
tik. Sonra konuşan belediye başkanının önün-
den uzman çavuşlar gibi sallana sallana geçip
ilk sefere çıkmıştık. Bazen camlarına basma
perdeler taktırmak isterim yazın güneşinde
kavrulan yolcular arabaya sövmesinler diye.
Kız iyice tepeme çıktı. Birisinden mi kaçıyor
ne. Sonra basma perdeler her gün yıkanacak,
öyle üstündeki çiçekli desenler leş gibi olmaz.
Belediye beş-altı makine koyacak bir yere, her
akşam orada yıkanacaklar. İki çift yaptırarak-
sın, her gün bir takımı kullanılacak. İsterlerse
her gün burunlarını silsinler üstlerine fark et-
mez ya da üstüne reklâm al. Nasıl şimdi koca
otobüsün üstünde damgalı eşek gibi sucuk
reklâmı ile dolaşıyoruz, o zaman da al. Sonra
perde üstündeki çiçekler insanın içini açacak.
Hatta şu öne iki menekşe koyucam, gerçeğin-
den. Her yerde papatyalar açmış. Bu hattın en
güzel tarafı bu. Apartman olamamış yerler
hâlâ yemyeşil. Koyunlar bile var otlayan. Kur-
banda ucuz olsun diye besliyorlardır ama olsun
yine de buralar ilkokul kitaplarındaki köy re-
simleri gibi.

Kaç yıldır bir yerlere gidemiyoruz. Bütün yıl
şehirde gidip gelmek yetiyor. Bak adam arka-
dan bindi. “Binişler önden, binişler önden!”
Sonra tatilde hiç bir yere gitmek istemiyorum.
Akvaryumdaki balıkları seyredip bir ay evden
çıkıyorum. “Lütfen beyefendi önden binin.”
Bugün hava harika. Bu sene bir otobüse binip
kırlara gitmeli kendi kullanmadığım bir otobü-

se. Şöyle iyice arkalara oturup hiç yola bakmadan. “Kardeşim arkadan binen, sana söylüyorum. Binişler önden.” Akşamları da ufak bir rakı açtık mı. Tatildesin oğlum büyük aç büy... “Arkadan binen, in kardeşim yoksa devam edemem.” Bizim orada öyle bir soğuk su var derler ya, “İn kardeşim, in arkadan.” “Hooop, in yoksa gitmiyorum.” Herkesin köyünde de vardır, öyle derler. Karpuz çatlatan cinsten. “Son kez söylüyorum in kardeşim in. Arkadan binen, aşağı in.”

El frenini çektim. Arabayı stop ettim. 174 KA numaralı hattın 5.45 seferinde. Aydınevler mevkiinde. Gidip papatyaların arasına yattım yola çıktıktan bir buçuk saat ve on bir yıl sonra.

~

T

Yine zorbalar geliyorlardı. Sokağın içine girip ne yaptıklarını seyretmeye başladım. Benden önceki iki kevaşenin önünde aniden durup arabaya aldılar. Onlar nedense hiç kaçmamışlardı. Avanta verdiklerinden kendilerine hiç dokunmayacaklarını sanan çaylaklardandı. Yokuş aşağı koşmaya başladım. Topuklu ayakkabılarla iyice zor oluyordu ama ayağımdan onları çıkardığımda zorla içine sığdırdığım kocaman ayaklarımın özgürlüğe kavuşmuş görüntüsüne dayanamazdım. Serpil’le ilk apartmanın içine daldık. Kapının arkasına geçer geçmez duvara dayanıp, “Ayyy ay,” demeye başlayıp elinin tersiyle kendisini yelliyordu. “Yüreğim ağzıma geldi, yüreğim ağzıma geldi,” deyip diyordu. Sinirlendim. Ulan daha geçen ay erkek gibi görünüp sert yapıyordu. Zaten geçen gün yeni yaptırdığı göğüslerini herkese elletip, “Nasıl olmuş?” diye sormasından gıcık kapmıştım. İki soluklanıp, “Mehmetçiğim biraz da beni serinlet,” diye yanına yanaştım. Esas ismini söylemem kızdırdığı için hiçbir şey söylemeden yellenmesini sürdürdü. Havada bir ileri bir geri giden gemici küreği gibi elini kaldırıp elinin tersini bana gösterdi.

Yüzüne baktım. Üzüldüm. Beraber takılıyorduk. Daha onu, bana müşteri olduğu günlerden biliyordum. Suratına baktığım ilk gün anlamış-

tım. O kırıcı erkek davranışlarının altında bir kadın yattığını. İkinci sevişmede kendini ele vermiş, sevişme bitince de yine eski haline bürünüp çekip gitmişti. Tabi öbür gün yine damlamıştı. Gel zaman git zaman, içindeki kendisini açığa çıkarmış en sonunda da bir gece hoşlandığı erkeklerden dayak yiyince tamamen bizim dünyaya gelmişti. Eğer zaten çok paran yoksa ortada bir yer yoktur. Hemen bir taraftan dışlanıp diğer tarafa düşersin. Artık geceleri dedikodu yaptığımız, erkeklerden konuştuğumuz birisi daha vardı. Ondan hoşlanmıştım. Öncesinde de, sonrasında da. Biraz bundan yararlanıp eve yerleşti. Ta ki birlikte kaldığımız kız, sevgilisini ondan kıskanıp çingâr çıkarınca evden çekip gitmek zorunda kalamaya kadar.

Tam ayrılacak zamanı bulmuştuk. Onda çalıştığı zamanlardan kalma çok az para vardı. Bense bütün parayı son ameliyata yatırdığımdan tamamen zildim. Bu nedenle Tarlabası'nda oturmaya başladık ki bu bizim için üçüncü lige düşmek demektir. Eğer üstüne Tarlabası bulaşırsa herkes hemen anlar. Artık eski gittiğin kulüplere takılamazsın, aynı caddede işe çıkamazsın. Sokakta gördüğün eski arkadaşların yollarını değiştirirler. Aslında haklıdır, doğrusu daha önceleri ben de öyle yapardım. Sırf bu yüzden yolun öbür tarafında, Cihangir'de oturabilmek için aç kalıp kira öderler. Müşteriler de, alacağın para da değişir. Allaktan elimde birkaç iyi müşteri vardı da

idare ettik. Bu eskiden olsa olmazdı tabii. Allah razı olsun bu cep telefonunu bulandan ne-reye gitsen kapsama alanındasın. Bizimkini de yeni, bakire diye tanıştırdık herkesle. Hâlbuki sonra öğrendim benden kaşarmış. Her neyse eli biraz para yaptı. Bizim piyasada yeni dedin mi, akan sular durur. Herkes o işin üstünde çalışmak ister.

Bütün parasıyla hemen kendine göğüs yaptırmaya koştu. Biraz parası çıkmayınca eski mahallesine gidip eski aşığından borç aldı. Kız mı erkek mi bilmiyorum. Bana böyle şeyleri anlatmaz, kıskandığımı düşünüyor. Yine yetmeyince beraber tefeciye gittik. Ben de kefil olunca hemen parayı bastılar. İpotek mipotek değil, yok zaten neyi vericez ki? Tek sermaye kızılarımız. Onlar da bunu biliyorlar, bu yüzden hemen parayı veriyorlar. Çünkü çalıştığımız sokağı bilirler, orada bizi beklediler mi her gece yakalayıp çizebilirler. Bu yüzden biz tefecilerin en güvenilir müşterileriyizdir. Eh tabi ki yüksek faiz. Ama bir nevi yatırım harcaması. Böyle derlerdi ticaret lisesinde. Sonra silikonlattı onları. Şöyle taze genç kızların göğüsleri gibi, küçük ama sert olsunlar diye tarifler verdi. O sırada avuçları içinde kaslı göğüsleri tutan doktor, daha çok alacağı parayla ödeyeceği araba taksitini düşündüğü için bana hiç inandırıcı gelmiyordu ama doğrusu güzel yaptı. Bizimki de yolda yürürken aynı göğüsleri yeni serpilmiş kızlar gibi ikide bir onlara bakarak yürüyordu. O kadar güzeldi ki ben de be-

nimkini yenilemek için aynı doktora gitmeye karar verdim. Çünkü teknoloji ilerliyor ve yenilikleri izlemek lazım.

Tabi ameliyattan sonra borçları ödemek için daha çok çalışmamız lazımdı. Ama nasıl yapıcaz? Zaten cep telefonundan sonra pezevenklik mesleği de öldü biraz. Başka çalışanların cep telefonlarından adres arakladık, İkitelli'ye bile müşteri olduk. Gelenler yedi-sekiz kişi, kalabalık diye gitmezlik yapmadık. Allahtan başımıza bir şey gelmedi. Yavaş yavaş işi düzeltmeye başladık ama bu sefer de piyasada iyice eskiorsun, bu da başka bir sorun tabi ki. Bizim iş sadece yan gelip yatmak olarak bilinir ama her mesleğin kendine göre bir inceliği var. Ben de ona yol gösteriyordum. Nasıl sesini inceltebilirsin, bedeninin ne kadar da narin olsa ortaya çıkan koca ellerini nasıl saklayabilirsin, gırtlakını göstermemek için ne giyeceksin filan. Sonra geceleri de eve döndüğümüzde birbirimizin omuzlarına yaslanıp muhabbet ediyorduk.

Onun gözlerinden hoşlanırdım. Bu erkekken de, kadıken de değişmemişti. Yeşil mavi karışımı bir şeydi. Daha doğrusu koca mavi bir gözün ortasına yeşil kondurmuşlar gibiydi. Gece eve geldiğimizde ona sarılır, akvaryumdaki balıkları seyreder gibi gözünün içindeki maviyle yeşili seyredirdim. O da benim ellerime bayılırdı. İnce uzun parmaklarımı eline alır, bedeninde dolaştırırdı. “Beni yeniliyor,” derdi.

Apartmanın kapısı açıldı. Zorbalar içeri daldı. “Ne oluyoruz?” bile diyemeden saçlarıma yapıştılar. Dışarı sürüklediler. Saçlarımı kurtarmak için ellerimi uzattım. Tırnaklarım bir tanesinin koluna uzun bir çizik attı. Küfretmeye başladılar. Beni ayaklarının altına aldılar. Tekmelerinden korunmak için yüzümü kapadım. Kolları çizilen, ellerimi başımdan koparıp yere dayadı. Parmaklarımı ezip, kırmak için ayağını kaldırdı.

O sırada ellerinden sıyrıldı. Birkaç adım ileri atılıp başımdaki zorbaya, “Sakın yapma, yeter ulan!” diye bağırdı. Elindeki jiletle kendi bedenini, göğüslerini parçaladı.

~

U

Çay yeni demlenmişti. Soğumasın diye odanın ortasındaki sobanın üstüne koydum. Çayın ve sobanın etrafını çevirmişlerdi. Hemen yanı başlarındaki kitapların üstü filtresiz sigara paketleriyle doluydu. Yeni öğrendikleri sözcükleri birbirlerinin üstlerinde sınıyorlardı. Sonra biri bir şeyler yazıyor, diğerleri “Hayır,” diyordu. Bazen de “Evet evet,” diyorlardı. “Ama,” diye karşı çıkıyorlardı. Yeniden sigaralar yakılıyor, çay ne zaman olacak diye çaydanlığa bakıyorlardı. Onları merakta bırakmayıp taze demlerle bardakları dolduruyordum. Bana şükran duyuyorlardı. Genç olduklarından, büyük büyük bakıyorlardı. Çaylarından çıkardıkları kaşıkla aldıklarından şeker toprak toprak oluyordu. Aldırmıyordum. Onlar dünyayı değiştireceklerine inanıyorlardı. İnanıyordum. Yeniden sigaralar yakılıyordu. En ufak gürültüde camdan dışarı bakıyorlardı. Korkuları bana bulaşıyordu. Neden, niçin endişelendiklerini bilmiyordum. Bazen de şarkılar söylüyorlardı. Sağırdım. Duymuyordum. Ama hüzünlü şarkılardı biliyordum. Gözlerinde hüznün taşıyorlardı.

Bazen birbirlerine ders anlatırlardı. Kâğıtları enlemesine yazmaya başlar, yetmeyince yanlarına uzunlamasına devam ederlerdi. Okumam yazmam yoktu ama anlıyordum. Gözlerinde sıkıntı olurdu. Sonra gene kendi dünyalarına

dönerlerdi. Tartışırldı. Belki de yüksek sesle. Eğer çok kızışırsa hemen bardaklara çay koyardım. Benim yüzüme bakarlardı. Artık şükran dolu gözleriyle yeniden bağıramazlardı. Sigara yakarlardı.

Onlar erkeklerdi ve kızlardı. Biri diğeri se-viyordu. Uzun siyah saçlarıyla dokunurdu ona. Dokunduğı yerler sanki yanardı. Uzaklaşır, sözcüklerle sevişirlerdi. Yalnızca onlar anlardı. Bir de duymadığım için ben. Çünkü sevişen sözcükler havada asılı kalırdı. Birbirlerine tutunur, bir türlü yere inmek istemezlerdi. Diğeri sözcükler sobanın kenarına, sigara yanıklarıyla dolu halıya ya da çaydanlığın kenarına çarpıp bir iki sektikten sonra susarlardı. Öbürleri ise bazen günlerce odamda dolaşırlardı. Geçenlerde her şeye rağmen hâlâ sevişen birkaç tanesine rastladım. Pervazın üstünde yaşıyorlardı. Öpmek istedim. Kaybolacaklarından korktum. Nefesimi tuttum. Belki de hâlâ tutuyorum.

Gündüzleri Süleymaniye Camisi'nin karşısındaki kahvede otururlardı. Onları uzaktan tanırımdı. Üstlerinde söküklerini diktığım parkalar olurdu. Gülümserdim. Gülümserlerdi. Çocuklardı. Aynı birkaç kitap masanın üstüne yayılmış dururdu. Yüzlerine baktığımda akşam bana gelip gelmeyeceklerini anlardım. İki ek-mek daha alırdım. Bazen de üniversitenin bahçesinden çıkarlarken onları seyrederdim. Kol kola girerlerdi. Yürürlerdi. Şişelerin içine doldurdukları dünyayı değıştirme umutlarını, panzerlere savururlardı. Kıvılcımlar savurur-

lardı. Sonra yerlere saçılmış kitaplarını, kırılmış kalemleri, bir ters bir düz ördüğüm atkılarını toplardım.

Bazı geceler daha kalabalık gelirlerdi. Teneke kutularda boyalar getirirlerdi. Kırmızı severlerdi. Gece yarısında karanlığa karışıp, geceyi boyarlardı. İki - üç saat sonra ellerinde fırından yeni çıkmış ekmeklerle dönerlerdi. Tırnak araları, gözleri kırmızı olurdu. Neşeleri uykuya karışırdı. Sobanın yanına kendilerini, neşelerini bırakıverirlerdi. Ben erkenden dışarı çıkar, dolaşır, geleceğe bıraktıkları işaretleri arardım. Duvarlardaki yazıları silinmeden, önlerinde uzun uzun durur, hangisinin yazdığını tahmin ederdim. Bu sefer nerelere yazmayı unuttuklarını bulurdum.

Bir gün üstüme en güzel elbisemi giydirip evden çıkardılar. Hiçbir şey söylemediler. Şaşırtmak istiyorlardı. Mutlu etmek istiyorlardı. Gözlerine bakmadım. Havada dolaşan sözcüklere aldırmadım. Sirkeci'ye indik. Onlara benzeyen çocuklarla buluştuk. Sigaradan parmakları sarıydı. Sökükleri dikilmemiş parkaları vardı. Vapura bindik. Yeşil çantalarından çıkardıkları termostan çay sundular. Sigara tuttular. İçmek istedim. Beceremedim... Ben yalnızca onların rüzgâra karşı duruşlarını seyrettim.

Adaya yanaştık. Bahar gelmek üzereydi. Onu duydum. Onlar, yaşıyorlardı. Siyah uzun saçlı kızla, erkek çok geride kalıp öpüştüler.

Gördüm. Bir başkası parmaklarını uzattı. Yalnızca iki parmağı, şöyle bir değdi, Bahardı... Onlardı... Hepsi âşık oldular. Etrafımda halaylar çektiler. Aylardan Mart'tı. İlk çiçekleri koklamak istediler. Kopardılar. Çiçeklerin ince saplarından kanlar aktı. Gençtiler. Görmediler...

Akşam oldu. Vapurun boğaza bakan tarafına oturduk. Tek sıra halinde ayaklarını karşı demire koydular. Hep birlikte şarkılar söylediler. Büyük dalgalar gelip vapurun gövdesine çarptığında susmadılar. Sözleriyle denizlerin üstünde olmak istediler. Bu dünyaya ait değillerdi. Âşıktılar.

Ayın on altısıydı. Hep birlikte üniversitenin kapısından çıktılar. Ordaydım. Onları öldürmek istiyorlardı. Anladım. Dilsizdim. Bağırmadım... Öldüler.

~

Firari Aşklar*

Sizi bekliyorum. Sizi göreceğim.

İçimde bir şeyler koşacak.

Siz görmeden geçeceksiniz.

*Ben kederle, sevinci duyup dalacağım
istediğim âleme.*

Dünyayı yeniden kederle kuracağım.

*Sonra çarşılardan çarşılara
insan selleri arasında her şeyi*

Sizinle kurulmuş bir şehirde dolaşacağım.

Seçme Hikâyeler - Sait Faik Abasıyanık

~

Bütün bodrum katları gibi yalnızca diz altının görüldüğü bir bodrum katında masanın başındaydık. Yüzüm, dar pencerede sinemaskop geçen bacaklara dönüktü. Gördüğüm bacakların sahiplerini tahmin etmeye çalışıyordum. A. kitapların arasından zorlukla geçerek, mutfığa gidip geliyor, odadaki soluk ışığa, dar pencereye yakışmayan şarap soslu büyük balığı ve Fransız şarabını masaya taşıyordu. Bu odada, bu ışıktaki bile balığın pulları parlıyordu. “Şehir dediğinin sokaklarında kaybolabileceksin. Hemen arkadaki sokağa geçtiğinde yeni bir yaşama başlayabileceksin,” diyerek şaraba

* Bu öykü daha önce yazarın *Firari İstanbul* kitabında yayımlanmıştır.

uzandı eli. O günlerde adı neydi hatırlamıyorum. Benim bildiğim yedi-sekiz tane adı vardı. Yaklaşık on yedi yıldır aranıyordu. Yazılarında gerçek ismini kullanamayan bir yazardı. Bazen banka memuru bazen öğretmen diye kiraladığı evlerden mesai saatlerine uygun olarak çıkar, içine sığındığı kentin sokaklarını dolaşırdı. Hemen hemen her zaman aylak yaşayabilen ben, bazen ona takılırdım. Yalnızca elektrik direklerinin perspektifine bakmak için uzun sokaklar arardık. Bazı sokaklara girer girmez “Bu sokak iyi değil,” deyip hemen geri dönerdik. Bazıları bizi daha çok uğraştırırdı. Perspektifi tam yakalamışken ortadaki bir direğin biraz daha ilerde olduğunun farkına varıp acele ile orayı terk ederdik. Perspektifi güzel elektrik direklerine sahip bir sokakta, doğru ya da yanlış yere park etmiş arabaların orayı terk etmelerini beklerdik. Ben çıkan arabaların yerlerine yeni arabalar girmesin diye yeterince büyük, perspektifi bozmayacak kadar küçük taşlar dizer, park etmek için gelen arabalarla otopark görevlilerine taş çıkartacak kavgalar ederdim. Niye böyle bir sokak aradığımızı bilmezdik. Bulduktan sonra da çeker giderdik. Sonra tesadüfen aynı sokaklara girdiğimizde, perspektif bozulmasın diye dizdiğim taşlardan bir kısmının hâlâ yerinde durduğunu görür, otomotiv dünyasının kısmi işgalinden kurtulmasının sevincini yaşırdım. A.’ya bunu söylemezdim. Çünkü o gün mutlaka başka bir şey arıyor olurduk. Belki kaseti ilk ve son kez çı-

kacak Anadolu'nun bağından bir şarkıcının cebindeki son parayla bastırıldığı, kendisi tarafından asılmış yirmi beş-otuz afişi aramaya çıkardık. Üstündeki şarkı isimlerini ezberledik. Ama kesinlikle onunla alay etmeden. O afişe ve şarkıcıya güzel perspektifli direkler gibi davranırdık. Yani afişleri tespit eder, seyreder ve giderdik. Ya da her gün kitapçılara girer, günlük gazetelere bakar gibi o gün hangi kitapların geldiğine bakardık. Onun satın almasını engellemek için kitapları çaldım. Bu çok güç olurdu. Çünkü kitapçı, kitapçı yanında çalışanı, müşteriler ve en önemlisi de A. bunu fark etmemeliydi. Yoksa üç günlük yemek paramız kitapların sayfalarına giderdi. Hiç kitap çalarken yakalanmadım. Zaten eğer kitapçılar farkına varıyorlarsa bile otelden havlu çalan müşterilerine aldırmayan büyük oteller gibi davranıyorlardı. Bense A.'ya kitapları bana veren bir kız ismi uydurmuştum. Bazen satın alamadığı kitabı, aslında olmayan ve benle ilişkisi olduğunu düşündüğü kızıdan isterdi. Ben o kitabı çalar, kızın selamı ile ona iletirdim. Aslında o günlerde kitapları sağlayan ellerimle onun zannı da uyuyordu. Ahlâki olarak, yasa dilinde hırsızlık diye adlandırılan mülkiyetin yer değiştirmesine kesinlikle karşı değildi. Ben de zaten kitap, kahve ve kadının çalınabileceğini düşünürdüm. Buna, "Üç K Kuralı" derdim. Ayrıca daha bir sürü şeyin de çalınabileceğine dair çeşitli harflerle başlayan kurallarım vardı. Özellikle kadın, kimse ile

olmasa bile alınması gerekirdi. Çünkü bir kadın ancak âşık olduğunda –geçici de olsa– kendinden başkasıyla ilgilenebilirdi. Ve en az tanrı kadar kompleksli olduğundan günde ortalama beş kez güzel olduğunun ve bu güzelliğinin ne kadar sevildiğinin söylenmesi gerektiğini düşünüyordum. alınmış kitaplardan J.Cortazar’da “Bir evde kahve yoksa yoksulluk vardır,” cümlesini okuduğumda kahve çalmaya başladım. Zaten kadınların, kahvelerin ve kitapların daha önceki hayatlarından birbirimize hiç söz etmezdik. Onların önceki hayatları kendilerine aitti. Kitaplardaki sözcüklerden ise her zaman söz ederdik. Hatta bazen esas nereye gittiğimizi bile unuttur, güzel perspektifli direklerin önünden geçer gider, ender afişlerin açılmış kenarlarına aldırmandan sözcüklerin tatlarını yoklardık. Önce birbirimizi kırmadan konuşmaya başlar, ayrı düştüğümüz yerlerde hafifçe öyle düşünmediğimize üzülererek karşı çıkar, biraz sonra tartışmada kullanılmış sözcüklere iner ve o sözcüğü parçalaya parçalaya birbirimize girerdik. İkimiz de sözcüklere gerçek anlamları yüklemeyenlerden nefret ederdik. Bir gün oturup uzun uzun “Seni yine çok seviyorum ama artık arkadaşça,” diyenleri nasıl öldürebileceğimizi düşündük ama sonunda onları “öldürme” sözcüğüne esas anlamını yüklediğimiz farkına varıp kendi dillerimizi ısırдық.

~

*Ölüm seni bir kızın kollarında yakaladığında,
o ne büyük mutluluktur.*

Faust - Goethe

~

Sıraselviler'den aşağıya inildiğinde bizde sağa mı sola mı gitmemiz gerektiği tereddüdünü uyandıran Firuzağa Cami'nin bahçesindeki kahvelerde, musalla taşının hemen arkasındaki masada buluşurduk. A. musalla taşının arkasında kendini güvenli hisseder, üstünde hangi kimliği olduğuna aldırmaksızın otururdu. Önce hemen, bir gün aynı masaya oturduğunda garson ince belli çay bardağındaki çayını masaya koyarken dört kişinin de musalla taşına bir tabut koyduğunu anlatırdı. "Aynı anda," derdi. "Aynı anda!" Sonra eklerdi, "Yalnızca dört kişi." Aramızda hep bu zamandaşlığı konuşurduk. "Çay ve tabut," diye cümlelerimize başlardık. Bu cümle bizim için simgesel bir anlam taşırdı. Ölümün basitliğini ve bize yakınlığını anlatırdı. Ölülerimiz için dini tören istemeye karar verirdik. Diğer insanların çok umurundaymış gibi. Hatta bunu tespit ettirmek için bir gün A.'nın eski sevgililerinden biri noter olduğunda –henüz bir noter yeri olmamasına ve en az on yıl olamayacak olmasına rağmen– noterlik kâğıdını yüksekçe bir yere tutturup, bu eski sevgilinin huzurunda her nedense Amerikan usulü el kaldırıp yemin etme girişimimiz bile oldu. Fakat noteri gülme tutunca, olmayan dinsel inançlarımızı karşı olduğumuz kurumlar

karşısında tespit ettirme isteğimizin ciddiye alınmayacağı kanısıyla vazgeçtik. Aslında biz yalnızca kendi cenazemizdeki minimum dört kişiyi sağlamaya çalışıyorduk. Musalla taşına çay ile birlikte inen tabutun tam olarak dört yakını olduğuna inanmıyorduk. Yani bir kişi az olsa, musalla taşına konamama durumu vardı. Böyle bir vaziyet karşısında acaba bir kahveye girip okeye dördüncü arar gibi, “Tabuta dördüncü lazım” mı deniyordu? Ya da imam okey kurulsun diye birisi gelene kadar oyuna oturan kahveci gibi tabuta bir el mi atıyordu? A.’nın cenazesinde dört kişi olmayacağı endişesini gidermek için, kendisinin de katılması halinde –ki kendisinin katılması kesin-di– tüm isimlerle beraber yedi-sekiz kişi olduğunu hatırlattım. Bunun üzerine daha büyük bir paniğe kapılıp, o yedi-sekiz kişinin de tabutta olacağını ve bu nedenle tabutun daha da ağır olacağını iddia etti. Aslında içimden ona hak vermekle beraber bu gerçekliği reddederek, cenazeye katılacaklar muhtemel kadrosunda olduğumdan şimdiden moralimi bozmak istemedim. Ayrıca “tabut ve çay” olayında mutlak olarak minimum dört sayısından çok tanıdık olmasına rağmen, “Gelmediğimi görürlerse ayıp olur,” denecek çok tanıdık olmadığı için –en fazla dört– bir sürü insan gelmemişti. Bu düşünce beni bayağı rahatlattı. Böylece A.’nın cenazesine katılmadığımda ya en fazla dört kişi ayıplayacak ya da dört kişi varsa aynı tabutun içindeki yedi-sekiz kişiyi taşımaktan

kurtulacaktım. Zaten bu yedi-sekiz isim arasında birçok da tanımadığım vardı. Mesela meyve-sebze ticaretiyle uğraşan Özcan'ı hiç bilmiyordum. Kısa bir süre için var olup, bir gün bir komşu karnabahar hakkında sorular yönelttiğinde yok olmuştu. Sonra, yaşantısına on yedi dairelik bir sitede muhasebeci olarak devam ederken apartman yöneticisi emekli kurmay albayın bir gece aniden kapıda belirip, kimliğinin sıkıyönetime bildirilmesi zorunluluğuna dair işgüzarlık yapması üzerine, numarası kaptırıldığından, ekose desenli oturma odası takımıyla birlikte evde terk edilmişti. İşte, A. musalla taşının arkasındaki masada, bu düşüncelerle fani dünyaya boş verdiğinden oldukça rahattı.

~

*Bir şeyi güzel görmek
onu zorunlu olarak yanlış görmektir.*

Nietzsche

~

Güzel günler ütopyasının tehlikeli suçlusuyla en güvenli yerler olarak resim sergilerini dolaşırdık. Bazılarının önünde uzun uzun durup, alıp alamayacağımızı tartışırdık. Almamız gerektiğine karar verip resmin başından ayrıldıktan sonra gider A.'nın bodrum katında resmin odasını hazırlardık. Önce duvarda bir yer beğenir, ardından her şeyi ona göre düzenledik. Belirlediğimiz yerin altına salondaki ayakları tuğladan kütüphanenin birkaç katını yeni-

den inşa ederdik. Üstüne koyacağımız kitap sayısını tespit eder, tek tek bütün kitapları elden geçirerek resim için kitap seçerdik. Bunun için kitabın resmin konusuna, görünüşüne, çizerinin yaşamına hatta çerçevesine uygun olmasını isterdik. Bazen yalnızca o duvarı yeniden boyardık. Tek halledemediğimiz şey duvardaki rutubet izleriydi. Bu nedenle resmi seçerken en çok tartıştığımız konu rutubet rengine uygunluğu olurdu. Zaten genellikle rutubetli resim sergilerinden resim almaya kalkardık. Koltukları resmin muhtemel geleceği yere doğru çevirir, bir de arasına misafir sandalyesi koyardık. Çünkü başka koltuğumuz yoktu. Ayrıca bu pek büyük sorun olmazdı zaten misafirlerimiz yoktu. Eve yalnızca sevgililer gelirdi. Onların da resme bakmaya hakkı olmadığını düşünürdük. Bu kararı onları hiçe saymamız nedeniyle değil tam tersi, onları önemseydiğimiz için yapardık. İlişkiye gizem katmanın daha çekici olduğuna karar verirdik. Bazen sevgililerle o odada yatmak zorunda kaldığımızda resmin üstünü örtmeyi, nedeni olarak da resmin dedemizin fotoğrafı olduğunu ve konsantrasyonumuzu bozduğu yalanını ileri sürerçektik. Günlerce hazırlanıp sergiye geri gittiğimizde cebimizde para olmadığının farkına varırdık. Tekrar geri dönüp yazılar yazıp, satmaya çıkardık. Sürekli aklımızda resim olduğundan yazıların hepsinde rutubet izleri olurdu. Tabi ki satamazdık. Resmin odasını kilitler, günlerce içeri giremezdik. Bazen duvarda-

ki boş yere örtü örter, altına kesilmiş pet şişelerden yapılmış vazolara kırmızı karanfiller koyardık. Odaya girip, koltuklarımıza oturup aramızda boş misafir sandalyesi olmak üzere resim hakkında konuşurduk. Bir gün nasıl oluyorsa tam resim günlerinde bir yazı satınca, seçtiğimiz resmi satın almaya gittik. Galerici resmi duvardan indirmeden fiyat etiketini sökünce resmin hiçbir çekiciliği kalmadığının farkına varıp hemen vazgeçtik. Galericiye anlamsız yalanlar uydurup, yerdeki etiketi çalıp hızla eve geri döndük. Resmin boş yerine A.'nın isimlerinden birinin dedesi olduğunu varsaydığımız bir yaşlı adam fotoğrafı koyup, altına etiketi yapıştırıp, üstünü örttük.

~

*İnsanın sevişmelerinin sayısının
daha doğarken belli olduğuna,
nedeni ister insanın kendisine
ister başkalarına bağlı olsun,
sevişmelerinin bir daha gelmemek üzere
yitip gideceklerine inandırmıştı onu.*

Kolera Günlerinde Aşk
Gabriel Garcia Marquez

~

Bir gün Çorlulu Ali Paşa Medresesi'nde oturuyorduk. Kapısının önünde içlerinden ağaçlar yükselen mezarlıklar olduğu için A. burayı da güvenli buluyordu. Nargile içip karşılıklı olarak susuşuyorduk. Onu ancak sesini duyduğu-

muzda fark ettik. Çünkü susarken dikkatimiz dağılmasın diye yalnız susuşumuzla ilgilenirdik. Nargilemizi paylaşmak istediğini söyledi. Biz ikimiz, hemen ayrı ayrı onunla nargilemizi paylaşmak istedik. Marpucu değiştirmeden hemen bir tanesini içmeye başladı. Hangisi olduğunu hatırlamıyorum. Zaten o da önemsememişti. Susuşumuz, seyretmeye döndü. Üçümüze de çay söyledik. Çaya şeker atmayaarak ilk sınavı geçti. Konuşmayarak, olumlu etkisini sürdürdü. Dün akşamdan yarım kalma, üzerinde içki izleri olan tartışmamıza hiç katılmadı. Ural-Altay dil grubuna mensup diller üzerine konuşmaya daldık. Bir ara onu ve nargileyi unutmuştuk ki o, “Ateş!” diye bağırarak kendini, nargileyi ve susuşumuzu hatırlattı. Birer tütün daha söyleyip pozisyonumuzu bozmamaya sessizce karar verdik. Ural-Altay dilleri tartışmasında farklı tartışma biçimim A.’nın benim ondan hoşlandığımı anlamasına yol açtı. A. yabancıların yanında takındığı tartışma biçimine girdi. Çürüteceğime emin olduğu karşı savlar ileri sürüyor, her çürütüşümde de tekrar aşılmasını istediği küçük barikatlar kuruyordu. Bu düşünsel barikatların güçsüzlüğünün açığa çıkmaması için tüm zayıf düşünce savunucuları gibi bağırmaya başlıyordu. Tartışmayı onun istediği yere sürükleyip, onu yerden yere vurduğumda düşünsel bir mazozizm öyle bir zevk alıyordu ki... Neredeyse kızı etkilemekten vazgeçiyordum ki o, tartışmaya katılıp katılamayacağını sordu. Yaklaşık

yarım saattir bu soruyu beklemiştik. “Tabi ki hayır,” diye cevap verdik. Öncelikle içki içilmeden bu tartışma yapılamazdı. Bunun bizce iki nedeni vardı. A.’ya göre Ural-Altay dil grubunun araştırılması kültürel geriye dönüşü gerektiriyor. Bunun için de bugünün baskısından kurtulmak gerekiyordu. Bana göreyse neden, tartışmamıza katılabilmek için içki ısmarlanması gibi pragmatist bir istekti. Ayrıca biz hâlâ içki lekeli sözcüklerle konuşuyorduk, onun sözleriye bakireydi. Bakire sözlerden hoşlanmazdık. Çünkü konuşulan her kavram daha önce konuşulmamış olduğundan, tekrar konuşulması gerekebilirdi. “Hayır,” cevabının üzerine hemen kendisini nargileye verdi. Bizse istediğimiz soruyu sorduğu için memnunduk. Artık tartışmayı sürdürmek için hiçbir neden kalmamıştı. Nargileyi kenara bırakıp kalkmaya karar verdik. A. çantasını açıp kimliklerini kontrol etti. Cilt, hane no, verildiği yer ve tarih bölümlerini tekrar ezberledi. Ben genellikle yaptığım gibi garsona para yerine A.’nın kimliklerinden birini rehin bırakmaya gittim. O bunu gördüğünde, Japonya’da genelevde çalıştığına dair hakkında bir söylence olan ve bu nedenle haklı üne sahip bir kızın yanına gidip borç istedi. Kız, biraz da çekinerek hemen parayı verdi. Parayı verip kimliği kurtardıktan sonra bana iade etti. Ben garsona A.’nın o kimliğinden başka iki kimlik daha vererek, paranın ancak yarısını kurtarabildim. Biz eve gidip yarım kalan şaraplara, kemirilecek kıl-

çıklara ve yarım kalan tartışmalara geri dönerken, o benle sevişmek için gelip gelemeyeceğini sordu. Tartışmaya katılmaması koşulu ile kabul ettim.

~

*Birçok adamla yatma nedenimin onlardan
nefret etmem ve birbiri ardına
onları listeye dâhil ederek bireyselliklerini
inkâr etmem olduğunu söylüyor.*

*Psikiyatristim bunu
onunla yattıktan sonra söyledi.*

Kasaba - Trevanian

~

O günden sonraki sekiz gün boyunca, üçümüz bodrum katın sinemaskop penceresinde bacaklardan yüz tahmin etme oynadık. O bizim her tahmin edişimizden sonra köşeye koşup yüze bakıyor, kimin tahmininin doğru olduğuna karar veriyordu. Ona üçüncü gün Ö. adını taktık. Ö. adını hiç söylememişti. Söyleseydi de fark etmeyecekti. Gerçek olup olmadığını bilemeyecektik. A. bile hangi adının gerçek adı olduğunu unutmuştu. Doğru söylemiş olsa bile biz ona yine de isim verecektik. Çünkü isim konusunda Kızılderili kuralları geçerliydi. Evde dördüncü günden sonra kemirilecek kılçık bile kalmadığından, Ö.'yü önce komşulara göndererek portakallı ördek için malzeme toplattık. Sekiz numaradan üç kanat, on bir numaradan iki but, beş numaradan da biraz ciğer ve

hindi pastırması bulabildiğinden yemek biraz değişik oldu. Tek eksikimiz portakaldı. Sonra Ö.'yü aslında şarküteri olmak isteyen, bu yüzden ilk önce A.'nın aklına uyup Fransız şarabı satın alan ve bunları bize fahiş fiyata satan ama parasını hiçbir zaman tam olarak alamadığı için aslında yine normal kârıyla kalan bakkala göndererek, yeni taşındığını söylemesini ve şarap tavsiyesi istemesini rica ettik. Beş dakika sonra geldiğinde kucağında beş şişe vardı ve bakkal bunları parasız olarak, sadece denemesi için vermişti. Böylece insan için gerekli her şeye sahip olmuştuk. Biz Ö. ile Fransız şarap aralarında sevişiyor, portakallı ördekli ellerimizi birbirimizin bedenlerinde temizliyorduk. Bu arada A. kendisi için yeni kimlikler hazırlıyordu. Artık dolaşırken Ö.'yü de yanımıza alıyorduk. Az seyredilen filmlerin, az seyircili matinelerine gidip film seyrediyorduk. Eğer film gerçekten çok az seyircinin seyretmesi gerektiği kadar güzelse Ö.'yü dışarı gönderiyor, ona filmi biz anlatıyorduk. Bu o kadar çok hoşuna gidiyordu ki bazen içeri girse bile gözlerini ve kulaklarını tıkayıp, çıkışta filmi bizden dinliyordu. A. böyle durumlarda filmde istediği değişiklikleri yapıyor, ikinci rollerdeki değişiklikleri de bana bırakıyordu. Ö. filminden bazen o kadar çok hoşlanıyordu ki filmi bir daha seyretmek için gidip sinemada kulaklarını ve yüzünü kapıyordu. Fakat filmi biz her seferinde başka türlü anlatığımızdan bir kere seyrettiğini bir daha seyre-

demiyordu. Aslında Ö. için bunun hiç fark etmediğini sonradan anladık. Ö. yalnızca bizim anlatımlarımızdaki ses uyumuyla ilgileniyordu. Yani bir başka dilde şarkı dinler gibi filmi dinliyor, A.'nın ve benim cümlelere giriş yerlerimiz, sesimizin tonu, duruşlarımız üzerine duygulanıyor, heyecanlanıyor ve gülüyordu. Biz de bunun üzerine ona telefon rehberini anlatmaya başladık. Hem böylece sinema parası vermiyor aynı zamanda evde film seyrederken şarap içebiliyorduk. Sonra, bir nüfus idaresinde çalışıp A.'ya kimlik bulmasında yardımcı olan bir arkadaşımızın anlattığı nüfus kütüğündeki isimlerden yaşamları tahmin etme oyununa başladık. Kendimize ait nüfus kütüğümüz olmadığından telefon rehberinden yararlanıyor, gözümüzü kapayıp, seçtiğimiz isimlerin yaşamlarını birbirimize anlatıyorduk. Bunu o kadar ileri götürdük ki daha sonra onlara telefon edip kontrol ediyor, eğer yaşamları tahmin ettiğimiz gibi değilse yaşamını değiştirmesi için çeşitli süreler tanıyorduk. Eğer yine değiştirmezlerse küfür edip telefonu yüzlerine kapatıyorduk. Hatta üç gün ortadan kaybolan Ö.'nün, bir böbreği alındığı için cinsel gücünün azaldığını ve bu yüzden bunalıma girdiğini düşündüğümüz birisini teselli etmek için yok olduğunu sonradan öğrendik. Ö. adamın elinden güçlkle kurtulduktan sonra gerçek tek böbrekklilerin nasıl olduğunu anlamak için dört tek böbrekliyle birlikte olduğunu anlatması üzerine bu oyuna son verdik. Bıraktık,

hepsi yanlış hayatlarında bocalayıp dursunlar. Ayrıca Ö.'yü de yanlışlıkla tek böbrekli diye yattığı adamın gerçekte bir böbreğinin çalışmadığına ikna ettik.

~

*İçinde evrendeki bütün olayların
kendi yerlerini aldığı bir zaman yoktur.*

Einstein

~

Bir ara o kadar işsiz vardı ki ortada bu yüzden A, işsiz kimliğine büründü. Böylece her sabah 8.30'da kapıdan çıkıp 8.35'de havalandırma-
dan geri gelmesine gerek kalmamıştı. Okullar da tatil olduğundan, biz de eve kapanıp ders çalışan sorumlu öğrenci yeğenler olmaktan kurtulmuştuk. Bunun tek sakıncası, Ö.'nün gözlerinin altında aşırı sevişmekten oluşan siyah halkaların ders çalışma nedeniyle oluştuğunu söyleyemeyişimizdi. Fransız şarabını artırarak araları azaltmaya çalıştık. Bu yalnızca benim de gözlerimin altında siyah halkalar oluşmasına yol açtı, o kadar. Artık saatle hiç işimiz kalmamıştı. Saatlerimizi bir araya toplayıp, altını tıkararak su doldurduğumuz lava-
boya törenle indirdik. Su geçirmez olup olmadıklarını kontrol etmek için, onları orada bıraktık. Gerçi saatlerin hiç böyle iddiaları yoktu. Benimki hemen teslim olup neredeyse taş hızında dibe yuvarlandı. A.'nın saati epey kuru kaldı. Üçüncü günde üç-dört saat geri kalmış olsa bile çalışıyordu. Ancak dördüncü gün

beşinci güne bağlayan gece, saatlerin başında Ö. nöbetçiyken durdu. Ö.'nün saatindeyse hiçbir değişiklik olmadı. Suyu indirmeden önce de çalışmadığı için, günde iki kez doğru saati göstermeye devam etti. Saatleri incelememiz bittiğinde onları şehit denizciler gibi suda bıraktık. Üstlerine A.'nın dedesinin altındaki karanfili attık. Saatleri suya gömdükten sonra daha özgür olduk. Gecenin karanlığına A. için tehlikeli olduğu halde kaçmaya başladık. “Gecenin karanlığına bulanamıyorsam dışarıda olmanın ne anlamı var?” diyordu A. Deniz kenarına iniyor, karşı kıtayı seyrediyorduk. Yıldızların ışığı altındaki denizdeki yıldızlar bize bulaşsın diye Ö. ile birlikte çıplak denize giryorduk. Elbiselerin başında bekleyip denize giremeyen A. kıskanıp yıldızlara ulaşamadığımızı söylüyordu. Ben karanlıkta parlayan Ö.'nün omuz başlarını gösteriyordum. Ayrıca iki kıta arasında yıldızlı bir gecede denize giren tüm dileklerinin gerçekleşeceğini anlatan bir Grek efsanesi olduğunu uyduruyordum. Ö. bundan çok hoşlanıyor, defalarca suya dalıp çıkıyordu. A. bile böyle bir şey olmadığını bile bile onun için dilek tutmamı rica ediyordu. Bunu ben uydurmama rağmen, “Belki gerçektir, ne olur ne olmaz,” diye dediklerini yapıyordum. Sonra ıslak saçlarımızla Ali Baha'nın oraya gidiyorduk. Ucuz şaraplar alıp A. da içsin diye üstüne ispirotlu kalemle Fransızca isim yazıp, iki kıtanın arasına bacaklarımızı uzatıp içiyorduk. Hemen yanımızdaki bilgisa-

yar programcılar, teneke bira kutusu toplayıcıları, şairler ve tabi ki işsizlerle sohbet ediyorduk. Sevgililerimize orada randevu veriyordu. Ö.'yü ise rastladığımız eski bir dost, yeni tanıdığımız New York'ta bir aktör ve tabi ki kafe-
de garsonluk yapan bir kız ya da biraz ileride sızmış mekân sahibinin yüz vermediği sevgili-
si olarak tanıştıırıyorduk. Hiçbiri buna inanmı-
yordu ama gerçeği söylesek de inanmayacak-
lardı. Küçük kaçamak sorularla onu sorguya
çekmeye çalışıyorlar, aldıkları garip cevaplar-
dan sonra bize biraz daha fazla para bırakıp,
uzun süre bizi görmüyorlardı. Hatta A. bazıla-
rını Ö.'nün kendisini takip edilmek üzere me-
mur edilmiş bir görevli olduğuna ikna edip
onun maaşıyla geçindiğimizi, bu nedenle on-
dan uzaklaşamadığımızı söylüyor, kurtulmak
için bize para verebileceklerini söyleyenlere de
onu sevdiğimizi, eğer bizim izimizi kaybeder-
se işinden atılıp maaşını kaybedeceğini, onun
da bu yüzden bizden ayrılamadığını söylüyor-
du.

~

Sokak bizimdir.

*Bizler kalbimizi, masumluğumuzu, annemizi,
evimizi ve savaşı yitirdik.*

Ama sokağımızı yitirmeyiz asla.

Bu Salı - Wolfgang Borchert

~

Zamanı suya gömdüğümüzden beri günleri de saymıyorduk. Yatıp bir saatte kalkıyorduk. Tam, “Hadi çıkalım!” derken, akşam oluveriyordu. Ya da akşamüstü diye Süleymaniye Cami’nin önündeki kahveye gittiğimizde sabah namazından henüz çıkanlarla karşılaşp muhabbet ediyorduk. Çayları içtikten sonra çok acele işimiz varmış gibi hırdavatçılar çarşısına, perşembe pazarına gidiyorduk. Sırf siftah yapsınlar diye bütün dükkânlardan ufak tefek alışverişler ediyorduk. Daha sonra bu aldıklarımızı Fransız şarabıyla takas etsin diye, kendini mahalle şarküterisi sanan mahalle bakkalına yalvar yakar oluyorduk. Ancak A.’nın kimliklerinden birindeki ismiyle onu büyük tüccar zanneden bakkalı, “Bu çevrede hiç nalbur yok,” diye ikna ettikten sonra çeşit çeşit vidaları, beton çivilerini, ince fırçaları yok pahasına ona verip şarap alıyorduk. Hemen hemen her hafta tespit ettiğimiz hırdavatçılara uğrayıp motorlu testere fiyatlarını soruyorduk. İlk haftalarda küçük odun parçalarını örnek olsun diye daha küçülterek deniyorduk. Hırdavatçılara uluslararası bir motorlu testere firmasının gizli kontrolörü olduğumuzu Ö.

aracılığı ile gizlice söylemiş, böylece testere müfettişi olarak firmaların üstünde sessiz bir terör kurmuştuk. Bu o kadar inandırıcıydı ki firmalardan biri sürekli onlara gittiğimizde ekmek arası döner yememiz üzerine, bizim daha önce verdiğimiz evin numarasına faks çekip bizi şikâyet etti. Biz de bunun doğru olup olmadığını araştırmadan kendimize ceza kestik. Sonra artık haftaları da şaşırınca denetimden vazgeçtik. Böylece motorlu testereler de başıboş kaldı. Ne kadar zaman geçtiğini anlamadığımız için banyo yapamıyorduk. Evin içerisindeki rutubette biraz çıplak durup sırlıklam olan vücudumuzu kuruluyorduk. Parasız kaldığımızda A.'nın yazılarını güneşe serip kuruttuktan sonra satmaya çıkıyorduk. Satmak için yazı bıraktığımız yayınevlerinden çeviri için kitap alıyorduk. Sonra korsan kitapçıya uğrayıp sayfa başına para aldığımız, Türkçeden Türkçeye çeviri yapıyorduk. Yıllar önce çevrilmiş popüler kitapları, klâsik eserleri bir kez daha çeviriyor, korsan yayıncının beğendiği bir adla çevirdiğimiz kitapları kaldırım köşelerinde görüyorduk. Kitapları alır almaz gece gündüz çalışıyorduk. Tek bir satır bile atlamadan kelimeleri sözcüklere çeviriyor, düzenli cümleleri düzensiz, düzensiz cümleleri de düzenli hale getiriyorduk. Bu çeviriden kazandığımız parayı Ö. istedi diye çikolataya yatırıp, aç kaldığımızda da başka bir şey olmadığından sürekli çikolata yiyorduk. Çikolata yemekten çıkan sivilcelerimizin üstüne, yine

ikolatadan mide spazmı geçirip kusuyorduk. Sonra geri kalanları bakkala iade edip aldığımız Fransız şarabını aç karnına içtiğimiz için yeniden kusuyorduk. Evden hep beraber çıkıp ayrılıyor, sonra tekrar buluşmak için yer belirliyor ancak saatimiz olmadığından buluşamıyorduk. Buluşamadığımız günlerde birbirimizi arıyorduk. Ara sokaklara dalıyor, bir pasajın içine girip diğer kapısına doğru giderken bir dükkâna girip yine aynı kapıdan çıkıyorduk. Kapalıçarşı'nın büyük hanlarının içinde bir taraftan üçüncü kata tırmanıp diğer tarafın bodrum katına çıkan fizik kurallarına aykırı koridorlarında, birbirimizi bulmanın ötesinde kendimizi bile kaybediyorduk. Sonra eve döndüğümüzde birbirimize dolaştığımız yerleri anlatıyorduk. Geçtiğimiz aynı yerleri tespit edip, nasıl birbirimizi göremediğimize şaşıryorduk. Saatler su altında durduğundan aynı yerden ne zaman geçtiğimizi bilmiyorduk ve belki birimizin sokaktan döndüğü anda diğerimizin sokaktan çıktığını düşünüyorduk. Tepemizdeki bir kameradan seyrediliyorsak, seyircilerin ne kadar hayıflandığını anlıyorduk. Bir sonraki kayboluşlarda tam bir sokaktan çıktığımızda, “Belki o şimdi girdi,” diye ani olarak geri dönüyor ama aslında belki o esnada diğer taraftan gelen diğerimizi kaırıyorduk. Rastlantıların önemini kutsuyorduk. Birden belki neler kaçırdığımızı düşünüp bu sefer de rastlantıların anlamsızlığına küfür ediyorduk. Ö. bize medresede rastlamasının ne büyük

şans olduğunu düşünüp sevinirken, “Ya rastlamasaydım,” diye ağlamaya başlıyor, rastladığına ve yanımızda olduğuna ikna etmek için bütün gece yirmi-otuz kez ona görünmek zorunda kalıyorduk.

~

*Biz aslanın terbiyecisinden
daha kuvvetli olduğunu biliyoruz.*

*Aslan terbiyecisi de bilir bunu.
Sorun bunu aslanın bilmemesidir.*

Edebiyat Kuramı - Terry Eagleton

~

İşler kötüye gitmeye başladı. A.’nın eski arkadaşları, A. nasıl olsa yakalanmıyor diye her şeyi onun yaptığını söylüyorlardı. A.’nın aynı gün, aynı saatlerde ülkenin iki ucundaki eyleme katıldığı tespit ediliyordu. İşin daha da vahimi saatleri suya gömdüğümüz için böyle bir şeyin olabileceğine A. da inanıyor, yakalanırsa eylemlere katılmadığına kimseyi inandıramayacağını düşünüyordu. Gazetelerde, on yedi yıl öncesinin fotoğrafları yayınlanıyordu. Bu fotoğraflar o kadar farklıydı ki A. bile kendini tanımakta güçlük çekiyordu. Önce fotoğrafların yayınlandığı gazeteleri tespit ettik. Sonra apartmanda hangi dairelerin o gazeteleri aldığını buluyor ve bir bahaneyle A.’ya kapıyı çaldırıyorduk. Köşeden kapıyı açanın tepkilerini seyrediyorduk. Hiçbiri tanıımıyordu. Üstlerine işsizlik bulaşır diye kapıyı yalnızca aralıyorlar, gittikten sonra da işsizliği kaçırır diye

kapının yanında tütsü yakıyorlardı. Bunun anlamsız olduğunu kendileri de biliyordu. Ama soluk benizlilere karşı hiçbir çareleri kalmayan Kızılderililerin büyümlü dansları gibi yapabilecekleri sadece bu vardı. Bu turlardan sonra A. daha da endişelendi. Çünkü apartman sahiplerinin işsizliği kendilerinden uzaklaştırmak için bizi apartmandan atmak isteyeceklerine emindi. Bunun içinde tek yöntem olan asılsız ihbar müessesini kullanacaklardı. Güzel bodrum katından çıkmak zorundaydık. Hemen apartmanı dolaşıp köydeki evimize döneceğimizi söyledik. Herkes o kadar duygulandı ki neredeyse bizi aslında sevdiklerine inanacaktık. Ev tutabilmek için çalışmaya başladık. A. acil durum projelerini uygulamaya soktu. Önce Ö.'nün üzerine yeni bir kimlik yaptık. Ö. bu işe o kadar sevindi ki ikide bir çıkarıp yeni kimliğine bakıyordu. Beş kere karakolun önünden geçip şüphe çekiyor, kimlik sorduklarında yeni kimliğini gösteriyordu. Eski birkaç sevgilisine gidip yeni kimliği ile sevişiyor, “Biz seni tanıyoruz,” diyenleri, “Bırakın bu numaraları,” diyerek terk edip geliyordu. Sonra Ö.'nün yeni kimliği adına düzenlenmiş aslında olmayan bir arabanın ruhsatı üzerinde, aslında olmayan arabanın kaskosunu yaptırdık. Bir hafta sonra Ö. yeni kimliği ile karakola gidip, ağlaya ağlaya arabasının çalındığını söyledi. Karakoldaki polisler onu kapı önünden geçtiği için sordukları kimlikten tanıyıp çok yardımcı oldular. Olmayan araba buluna-

mayınca kırk beş gün sonra paramızı almaya hak kazandık. Ö. sigorta şirketinin yurtdışındaki ortağının Londra temsilcisinin kartıyla gidip –tabii ki A.’nın yaptığı kart– paramızı aldı ve biz de ev aramaya başladık. Ö. bu işe o kadar inandı ki iki ay sonra yakalanan bir oto hırsızının gazetede ki itiraflarında, çaldığı arabalar arasında bizim arabanın da plakasını görünce hırsıza küfürler yağdırdı. Evi terk ederken bütün komşular bizi kapılara kadar uğurladılar. Eğer İstanbul’a gelirsek mutlaka kendilerinde kalmamız konusunda yeminler ettirdiler. Ö. de onlara ayva ve erik kurusu göndermeye söz verdi. Komşuların çocukları, çocukların araştırmacı kişilikleriyle bizden sonra hemen eve girdiklerinde Fransız şarap şişelerinin üstüne tırmanarak, evde unuttuğumuz A.’nın kimliklerinden birinin dedesinin resmi ni bize yetiştirdiler. A. Fransa’ya gittiğini ve ona oradan kelepir Fransız şarabı göndereceğine dair mahalle bakkalını ikna edip son iki şarabı da aldı ve uzak bir semtten kiraladığımız arabaya köşede atladı. Gözyaşlarımız ruhtubetten ıslanan giysilerimizin üzerine düştü.

~

Polis: Kaç yaşındasın?

Genç: Yüz

Polis (bir tokat atar): Kaç yaşındasın?

Genç: Yüz bir

Sinema ve Ben - Andrezej Wajda

~

Çatı katına taşındık. Evlerin anten ormanlarının arasından denizi bile görüyorduk. Eski evde oynadığımız, diz altı bacaklardan yüzleri tahmin etme oyunu yerine tepeden, kuş bakışı yüzleri tahmin etme oyununa geçtik. Bütün gün evde oturup, evden arta kalan parayla satın aldığımız bir sürü yiyeceği yiyor, yeni dadandığımız vişne şarabını içiyorduk. Bazen o kadar yiyip içiyorduk ki aşağıya bakarken kusmamak için sırtüstü yatıp gökyüzünü seyreliyorduk. Bizim çatı katıyla aynı yükseklikteki minareden neredeyse evin içinde okunan ezanla, günümüz eşit olmasa bile beşe bölünüyordu. Her şeyimizi ezana göre ayarlıyorduk. İki ezan arası kitap okuyor, diğer ezan sonrası yemek yiyor ve iki ezan arası bir kereden fazla sevişmiyorduk. Daha pahalı bir evde ve semtte oturduğumuz için boş zamanlarımız daha az sorgulanıyordu. A. kendini bir reklâm ajansında metin yazarı olarak tanıtmıştı. Bu nedenle ancak şu ya da bu ürün için iyi bir fikri olduğunu düşünen işsiz entelektüeller tarafından rahatsız ediliyorduk. Hoşlanmadıklarımızın ağzından reklâm sektöründen nefret ettiklerine dair söz kopartıp A.’nın, “Ekmek kazandığım

yer hakkında nasıl böyle konuşursun?” diye başlayan ve çatı katının romantik ortamına, sektöre ve vişne şarabına yakışmayan rakı kokan maço tavırla onları nazikçe kovuyorduk. Bunun üzerine bazıları, A.’nın onların fikirlerini çalıp metin yazdığını mahalle barında yayıyorlardı. Çalınan fikirlerini televizyonda seyredelerken de bir başkasını tanık olarak gösteriyorlardı. Bu dedikodu A.’nın metin yazarlığı kişiliğini pekiştirdiği için hiç ses çıkarmıyorduk. Ö. de artık tartışmalara katılma hakkını kazandığından bayağı bir süre sözcüklerin anlamı hakkında tartışmalarla geçti. Bu yalnız Ö.’nün iştirak ettiği konularda değil, A. ile yalnız tartıştığımızda bile gündeme geliyordu. Çünkü tartışma dünyamız bir başka dünyaya taşınmıştı. Üçgen bir biçim almıştı. Her sözcüğü bir başka kullanabiliyor, itiraz geldiğinde uzun uzun Ö.’nün katılmasıyla değişen tartışma boyutundan söz ediyorduk. Bir gece oda kapımız aniden gürültüyle çalındı. Yerimizden fırlayıp kapıyı açtığımızda karşımızda A.’yı ve kapımızı çalmayı engellemeye çalışan sevgililerinden birini bulduk. “Konuşmamız lazım,” dedi. Ne bulduysak üzerimize geçirdik. Zaten hep öyle yapıyorduk. Sevgili, vişne şarabı servisi yaparken A. coşkulu bir şekilde anlatmaya başladı. “Siz sevişiyorsunuz,” dedi. Sevgili, yüzümüze sanki hiç bilmediği bir şey yapıyormuşuzcasına baktı. Bu yüzden elindeki şarabı leke içinde bıraktığımız halıya döktü. Ben A.’nın söylediklerinden çok

sevgililerden birinin şaşkınlığına şaşırdım. Yerdeki lekeyi tavşana benzetmek için elimdeki şaraptan biraz daha dökerek kulak yapmaya çalıştım. “Yani” dedi, “dokunmak anlatmanın en üst boyutudur. Siz sevişiyorsunuz, artık seviştikten sonra bir sürü sözcük konusunda bir başka uzlaşmaya gerek yoktur.” “Bi Dakka,” diye sözünü kestim. “İlk olarak bu tartışmada bile bazı sözcükler üzerine anlaşmamız gerekecek. Bak anlaşmamız gerekecek diyorum, uzlaşmamız değil. Çünkü uzlaşılan sözcüklerle yalnızca geçiştirilebilir. Örneğin, uzlaşmanın tarafları beyaz konusunda uzlaşmışlarsa bu beyazın içine süt beyazı, saydam beyaz, kirli beyaz falan hepsi girer ama eğer anlaşmışlarsa ikisi de beyaza, rakı beyazı diyorlardır. Sevişmek daha çok uzlaşmadır. Karşılıklı bedenleri paylaşırken kendini diğerine aktarırın, ancak bu senin istediğin kadar ve onun senden kabul ettiği kadardır.” “Evet,” dedi. Bu söyleyeceklerimi çok önceden düşünmüş olarak, “Eğer Ö. tartışmalara katılacaksa, artık sözcükler üzerine anlaşamayız. Uzlaşmamız gerek.”

~

Haydi, şehvet iş başına. Alt alta üst üste...

Bana asker lazım.

Kral Lear – Shakespeare

~

O günden sonra A. ile aramıza biraz soğukluk girdi. A. artık bazen tek başına güzel perspektifli elektrik direkleri aramaya gidiyor, biz de eğer imam ezan okumaya minareye çıkarsa Ö.'yü çıplak olarak gördüğünde bozulan abdestiyle ezana devam edip etmeyeceğini denemek için bütün gün Ö. ile birlikte evde bekliyorduk. Eğer ezanı keserse, yarım kalan ezana kaldığı yerden mi devam edecek yoksa yeniden mi başlayacak diye iddiaya tutuşuyorduk. A. eve geri geldiğinde bile onun eksikliğini duyuyorduk çünkü ancak birkaç kelime konuşuyor, karşılıklı susarken bile susuşun huzuru yerine sessizliğin gerginliğini yaşıyorduk. Yaklaşık yirmi ezan sonrası aniden bizimle tekrar konuşmaya başladı. Daha sonra öğrendik ki bize yirmi ezanlık bir süre için "Sokaktaki Herhangi Bir Adam Cezası" vermişti. Onun üst mahkemesine gidemedik. Hiçbir şey olmamış gibi her şeye devam ettik. Her akşamüstü evden çıkıp, Üsküdar'dan Kuzguncuk'a giderken tütün deposunun karşısındaki doldurulmuş yerin ortasında kalmış, denizle küçük bağlantısına sandalların girip çıkabildiği balıkçı barınağına gitmeye başladık. Ö.'nün sağlığı nedeniyle deniz havası alması gerektiğini söyleyip, her gün kiraladığımız sandalla

istavrit yakalıyorduk. Acemi parmak uçlarımız delik deşik oldu. Üç gün sonra balıkçılarla dost olup tuttuğumuz istavritleri, teneke üzerinde ızgara yaparken onlarla rakımızı paylaşıyorduk. Ö.'ye hissettirmeden, "Nasıl, umut var mı?" diye soruyorlar, Ö.'nün yanımdayken de, "Evet, maşallah iyileşiyor," diyorlardı. "Rakı ve balık" diyordu en yaşlı olanı, "Ondan iyi bir ilaç olamaz." Bunu söylerken, lüks lambasının altında çok genç görünüyordu. Söylediklerinden o kadar emindi ki karaya çıkarılmış teknenin kamarasında otururken bana, Londra'da Çin mahallesinde, bodrum katlarında gelenleri muayyene eden Çinli bitki doktorlarını hatırlatıyordu. Bazen eve uğramayıp ters çevrilmiş sandalların içinde uyuyorduk. Üst üste kaç ezanı kaçırdığımızı bilmediğimiz bu kalışlar A. için çok tehlikeliydi. Ama o gittikçe umursamaz bir şekilde davranıyordu. Bazı geceler, birkaç gün balıkhanede kalıştan sonra üstümüze sinen balık ve yosun kokusu karışımıyla birlikte Üsküdar Meydanı'nda gidip ekip arabasındaki polislerle sohbet etmeye başlıyordu. Hangi ismini kullandığını bilmediğimiz için onu çağırıyorduk fakat bir süre sonra ekip arabaları yolda bize selam vermeye başlıyordu. Eve döndüğümüzde komşulara mavi yolculuğa çıktığımızı laf arasında söyleyip, balıkçıların bize verdiği balıkları bütün hafta kokuta kokuta yiyorduk. Komşular da bize son çıktıkları tatillerden ve çıkacakları tatillerden söz ediyorlardı. Biz buna rağmen ısrarla onları balık

yemeye davet etmiyor hele A.’nın laf arasında sık sık bahsettiği teknemize hiç davet etmiyorduk. Yalnız bir tanesi hariç. Onu A. eve çağırıyor, ben onun yanında A. ile bağıra bağıra tartışıyor ve haksız çıkıyordum. Bu sırada Ö. sanki panik olmuş gibi etrafına bakıyordu. Kız beni sakinleştirip A. ile odaya çekildikten sonra, biz de Ö. ile görevimizi yapmanın mutluluğu içerisinde, bu çatı katında yaşayabilecek tek hayvan olan bir lama satın alma hayalimizi gerçekleştirmek için Bolivya ile yazışma hazırlıklarımızı gözden geçiriyorduk. A. ile kız odadan çıkınca, onlara kral dairesindelermişcesine hizmet ediyorduk. Banyoda küvete sıcak su doldurup – evde banyo köpüğü olmadığından– içinde dakikalarca tepinip sabun köpürtüyorduk. Bacalardan birinin şapkasını çıkartıp buz kabı yapıyor, içine buz doldurduğumuz kapta sunduğumuz vişne şarabıyla birlikte yine başka bir baca şapkasını havlu ile sarıp, sürahinin içine karanfil ve dilimlenmiş portakal koyarak üstüne kaynamış vişne şarabı dolduruyorduk. Sıcak ve soğuk şarabın birlikte sunulmasına “şarap saunası” adı veriyorduk. Bunları Ö. bikini ile sunuyordu. Bu sırada ben de kapıya gelen A.’nın diğer sevgililerine çeşitli bahaneler uydurup gönderiyordum. Kız bunları büyük bir şaşkınlıkla izliyordu. A. ise yedi göbek aristokrat gibi suratında küçük bir memnuniyetsizlikle hizmetleri kabul ediyordu. Banyodan çıkışta, ısıtılmış bornozları yerine koridorun söktüğümüz perdelerini sırtlarına

tutuyorduk. Odaya götürüp tam içeri girerken, “Giyinmeniz için yardım edelim mi efendim?” diye soruyorduk. A. dudağının kenarındaki bir küçümsemeyle, “Hayır!” diyordu. Odadan çıktıklarındaysa umursamıyorduk bile. A. bize şarap servisi yapıyor, bizimle birlikte aşağıya sarkarak yüz tahmini yapıyordu. Kızcağız ne olduğunu anlamıyor ama hiçbir şey de sormuyordu. Zaten en iyi tarafı buydu.

~

*Düşünceyi ispat zincirinden kurtarmak,
yıldırım aşkı ile düşünmek,
iste mumyalar ateşe vermek,
papazların firavunların kuru bedenlerini
yığdığı yağma edilmiş mezarlara
yanan bir meşale atmak!*

Engelleri kaldırmak!

*Ölülerin ölüleri gömmesine ve yaşayanların
yaşayanların kıvılcımlarından fişkırmasına
olanak tanımak...*

Şeytanın Orospusu - Catherine Clements

~

Sabah ezanı sandığımız öğle ezanından sonra A. içeri girdi. Bir süre odanın ortasında durdu. Bir şey söylemeye başlayacaktı ama adeta odanın içinde okunan ezanın yankısının bitmesini bekliyordu. Yüzü daha önce hiç görmediğim gibiydi. Kısa bir anda yani ezanın son dizesinin odadan çıkmasını beklediğimiz o kısa anda, her şeyi anladım. Ö. henüz bir şey

anlamamış, yeni bir şeyin başlangıcının zevkini çıkarıyordu. Artık lama alamayacağımızı anladım. Vişne şarapları da olmayacaktı. Ne de anten ormanının arkasındaki deniz parçası. Eğer çıplak olmasaydım, hiçbir şeye fırsat vermeden sessizce kalkardım. A. benim anladığımı anladı. Son kalan birkaç şişeye sarıldı. Şişeden dökülen şarabın kırmızısını seyrettim. Ö. kırmızıyı seyrederken, hüznümden o da bir şey olduğunu anladı. A. anlamsızca odadaki şişelerden birkaç tanesini dışarı koymaya gitti. Biz giyinmeye başladık, en güzel giysilerimizi giydik. İki çanta bulduk. Ufak sırt çantalarıydı bunlar. Doldurmaya başladık. Son okuduğum kitabı aldım. Okumadığım bir kitap daha aldım. Her nedense lama satın almak için hazırladığımız yazıları aldım. Kendi yazılarımı yırtmaya başladım. Bu yazılardan bir tanesini Ö. benden çalarken, ben de A.'nın bir yazısını çaldım. Kimliklerimi koydum. Ö.'nün yeni kimliğini tutuşturdum.

Alevlerle beraber Ö.'nün gözlerinde yaşlar belirdi ama hiç zamanı değildi. Bakışımla onun gözyaşlarını da biraz sonra vermek üzere çantaya koydum. A. bir şişe şarabı bitiriyordu. Hiç bu kadar hızlı içmezdi. Sonra kafamı kaldırıp sağa sola baktım. Her şeyim bu kadardı. Küçük çanta bile boş kalmıştı. Ö.'ye baktım, alınmış gözyaşlarıyla ortada şaşkın şaşkın dolaşıyordu. Sırf doldurmak için dünkü gazetele-ri tıktım çantaya. Bu arada A.'nın yeni fotoğrafına rastladım, ön sayfalardan birinde. Bir

şarap kadehini dünkü gazetelerin içine yerleştirdim. Bu arada A. bütün paramızı çıkarıp masanın üstüne koydu.

Bir avuç aldım. A. gerisini Ö.'nün çantasının içine doldurdu. Bu sefer Ö.'nün gözündeki soru işaretlerini alıp candan fırlattım. Çünkü bende de cevapları yoktu. Belki de kimsede yoktu. Toplanmış çantamla odada beceriksizce birkaç adım attım. A.'nın yanına oturdum. Ö. de geldi, karşımıza oturdu. Hiç kimse ile yapamadığımızı yaptık. Sustuk. Ne kadar oturduk bilmiyorum. Ama hiç ezan okunmadı. Ayağa kalktım. Ayağa kalkarken çantamdaki şarap kadehi şingirdadı. Fermuarı açıp onu kolay çıkartabileceğim bir yere koydum. Ö.'yü de gözlerimle ayağa kaldırdım. Gözlerimin bugün ne kadar çok iş yaptığını düşündüm. Kapıya doğru yürüdük. Dönüp arkaya bakmadım. Ö.'nün de bakıp bakmadığına bakmadım. Yalnızca kapıya yürürken giderek küçülen odayı gördüm. Yerdeki şarap şişelerini, aralarına başka kitaplar sıkıştırılmış kitapları, günlerdir dinlediğimiz CD'yi, çorabımın tekini gördüm. Ö.'nün sütyenini gördüm. Yine ortada bırakmış diye düşündüğüm anda Ö.'nün kapıp çantasına tıktığını gördüm. Basamakları inen ayaklarımı takip ettim. Sokağa çıkar çıkmaz Ö.'nün gözyaşlarını iade ettim. Gözyaşları sokağa dağılan soru işaretlerinin üzerinde aktı.

Dudaklarından öptüm. Islaktılar. Yine ayaklarımın peşinden gittim. Ö.'yü aldığımız yere, Medrese'ye bıraktım. Dudaklarından öptüm.

Hala ıslaktılar. Arka kapısından çıktım. Kolay çıksın diye çantanın kenarına yerleştirdiğim kadehi çıkarıp kaldırımın köşesine fırlattım. Üstünde şarap izleri olan ince cam parçaları sokağa dağıldı. Dönüp bakmadım. Parçaları toplamadım. Yanımdaki kitabın sayfalarını üzerlerini kapasın diye teker teker rüzgâra bıraktım. Sonra İstanbul'un bir arka sokağına gittim...

~

